



**BÜLENT PARLAK'IN HAYATI, SANATI VE
ESERLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Betül AYTEKİN
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Jale GÜLGEN BÖRKLÜ
Ağustos, 2024
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BÜLENT PARLAK'IN HAYATI, SANATI VE
ESERLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Hazırlayan
Betül AYTEKİN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Jale GÜLGEN BÖRKLÜ

AFYONKARAHİSAR 2024

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Bülent Parlak’ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme**” adlı çalışma, tarafımdan etik kurallara ve bilimsel ahlak ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olup, yararlandığım tüm eserlerin kaynakça kısmında belirtildiğini ifade eder ve bunu onurumla doğrularım.

08/08/2024

İmza

Betül AYTEKİN



T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Betül AYTEKİN
	Numarası	2200623526
	Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı
	Programı	Türk Dili ve Edebiyatı
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı		Bülent Parlak'ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme
Tez Savunma Sınav Tarihi		08.08.2024
Tez Savunma Sınav Saati		13:00

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ☒oy birliği – ☐oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE
MÜDÜR

Bu tez, Enstitü Müdürlüğünce kontrol edilerek, elektronik imza kullanılarak onaylanmıştır.

ÖZET

BÜLENT PARLAK'IN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Betül AYTEKİN

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Ağustos, 2024

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Jale GÜLGEN BÖRKLÜ

Bülent Parlak, günümüz Türk şiirine katkıda bulunmuş bir isimdir. 2000’li yılların başından 2022 yılına değin yazmış olduğu eserlerle okurun duygu, düşünce ve fikir dünyasına katkı sunmayı amaçlar. Parlak’ın şiiri bireysel ve toplumsal yalnızlığı ve duygusal derinliği dile getiren tarzının yanı sıra modern Türk şiirinin yenilikçi ve deneysel unsurlarını yansıtır. Edebiyatın ve bilhassa şiirin insanın duygu dünyasına etki edebileceği fikri ile günümüz okuruna çağdaş bir sesle hitap etmenin mümkün olduğunu düşündüğünden eserlerini bu söz konusu hassasiyetle kaleme alır. Sosyal konuları bireysel bakış açısıyla dile getirir. İroni ve eleştirel yanı duygusal yönü kadar baskın fakat bir o kadar da özgün bir şiir dili oluşturur. Bu çalışmada Bülent Parlak’ın eserleri yayımlandığı tarihe göre sıralanmıştır. Eserler, Şerif Aktaş’ın “Şiir Tahlili & Teori ve Uygulama” adlı çalışmasında belirlemiş olduğu ve şiirlerin zihniyet, yapı, tema, ahenk, dil ve üslûp unsurları bakımından değerlendirilmesini öneren metoduna göre tahlil edilmiştir. Birinci bölümde “Bülent Parlak’ın Hayatı ve Sanatı Üzerine” başlığı altında şairin hayatı, şiire başlama hikâyesi, şiir hakkındaki düşünceleri, mizacına ait bazı hususiyetler, dergi çıkarma fikri ve dergicilik yönü değerlendirilmiştir. İkinci bölümde şiir kitaplarını yayım tarihine göre kronolojik olarak sıraladığımız üç eserdeki tüm şiirler zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, ahenk bakımından tahlil edilmiştir. Ayrıca bir deneme kitabı içerik yönünden tanıtılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bülent Parlak, şiir, tahlil.

ABSTRACT

A REVIEW ON BÜLENT PARLAK’S LIFE, ART AND WORKS

Betül AYTEKİN

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE**

August, 2024

Advisor: Assist. Prof. Dr. Jale GÜLGEN BÖRKLÜ

Bülent Parlak is a significant contributor to contemporary Turkish poetry. Through his works, spanning from the early 2000s to 2022, Parlak aims to enrich the emotional, intellectual, and ideological realms of his readers. His poetry articulates both individual and societal loneliness, as well as a sensory depth, reflecting innovative and experimental elements of modern Turkish poetry. Believing that literature, particularly poetry, can profoundly influence the emotional world of individuals, Parlak seeks to reach contemporary readers with a modern voice, crafting his works with this sensitivity in mind. He expresses social issues from an individual perspective, creating a unique poetic language where irony and criticism are as dominant as the emotional aspects. This study organizes Parlak's works in chronological order of publication. The poems are analyzed according to the method proposed by Şerif Aktaş in "Şiir Tahlili & Teori ve Uygulama," which suggests evaluating poems based on mentality, structure, theme, harmony, language, and style. The first section, titled "On Bülent Parlak's Life and Art," discusses the poet's life, his journey into poetry, his thoughts on poetry, certain aspects of his temperament, and his engagement in magazine publishing. The second section analyzes all poems from three of his poetry books, arranged chronologically by publication date, in terms of mentality, structure, theme, language and expression, and harmony. Additionally, a collection of essays is introduced in terms of content.

Keywords: Bülent Parlak, poetry, analysis

ÖN SÖZ

Bülent Parlak'ın hayatı ve eserleri üzerine şimdiye kadar akademik bir çalışma yapılmamıştır. Yapı çözümlemesi niteliğinde olan bu çalışmamız Bülent Parlak'ın modern Türk şiirindeki yerini ve edebî kişiliğini irdeler. Şiirleri; sanat anlayışı ve estetiğe bakış açısı üzerinden değerlendirilip şairlik yönü tespit edilmeye çalışılır. Bu çalışmada; poetik düşünceleri ve estetik görüşleri, yaşamının şiirlerine aksedişi; şiirlerin yapısı, temaları ve anlatımın nasıl örüldüğü gösterilmek istenmiştir. Dolayısıyla kavramsal çerçeve, hayatı, poetik tutumu, dergiciliği ve şiirleri ile belirlenip sınırlandırılmıştır.

Çalışmanın “Giriş”inde yapılan inceleme ile şairin eserlerini yazdığı yıllarda şiire hâkim olan bakış açısı ve sanat/edebiyat üretim alanının durumu ortaya konmuştur. “Birinci Bölüm”de Bülent Parlak'ın hayatı üzerine yoğunlaşarak, şairin doğumu ve çocukluğu, öğrenimi, edebiyat çevresine girişi, mizacına ait bazı hususlar, dergi çıkarma çalışmaları ve eserleri ile ilgili bilgiler verildikten sonra şiir hakkındaki görüşleri ve edebî kişiliği değerlendirilmiştir. “İkinci Bölüm”de şairin “Sevgili Huzursuzluğum (2010), Yalnızlığın İcadı 1984 (2012), Ricakeş (2017), Her Şey İçin Çok Geç (2018) adlı eserleri incelenmiştir. İzdiham Dergisinde yayımlanan fakat kitaplaşmamış şiirler de ayrı bir başlık altında değerlendirilmiştir. Parlak'ın ömrü vefa etmediği için yayımlanmayan iki eseri bulunmaktadır. Ailesi ile görüştüğümüzde bu bilgiyi teyit ederek; eserlerden birinin sosyolojik inceleme tarzında yazılmış “Kötülüğün Canlı Tarihi” isimli bir kitap olduğunu saptadık. Diğerinin ise henüz hazırlanma aşamasındaki şiir kitabı olduğu bilgisine ulaştık.

Ele alınan eserler, çalışmamızın “İnceleme ve Değerlendirme” bölümünde Şerif Aktaş'ın “Şiir Tahlili & Teori ve Uygulama” adlı çalışmasıyla esaslarını ortaya koyduğu metoda göre tahlil edilmiştir. İnceleme kısmında önce kitabın yayımlanma süreci ve yayımlandığı yıllarda uyandırdığı yankılar hakkında bilgiler verilmiştir. Ardından, “Zihniyet”, “Yapı”, “Tema”, “Dil ve Anlatım”, “Ahenk” alt başlıklarında şiirlerin yapı özellikleri irdelenmiştir.

Şiirin yapı birimlerinin temaya etki ettiği düşünülerek, yapıdan hareketle tematik çerçeve belirlenmeye çalışılmış; bu çalışmanın ardından ortaya çıkan konular “Tema” başlığı altında değerlendirilmiştir. “Dil ve Anlatım” başlığında şairin kullandığı dilin özellikleri tespit edilmiş, her bir kitaptaki şiirlerde öne çıkan, şaire has anlatım nitelikleri ve kullanılan söz sanatları ele alınmıştır. “Ahenk” başlığı altında şiirler biçim ve ses özellikleri bakımından incelenmiş örneklerle açıklanmıştır.

“Sonuç ve Değerlendirme” bölümünde incelediğimiz eserlerden hareketle Bülent Parlak'ın 2010'da çıkan ilk eserinden 2018'deki son eserine doğru, başta zihniyet olmak üzere, şiirlerinin yapı, tema, dil ve anlatım, ahenk unsurları yönünden nasıl bir değişim sergilediği ortaya konmaya çalışılmıştır. İncelememizde bu başlıklardan edinilen neticeler özetlendikten sonra, Bülent Parlak'ın günümüz modern Türk şiirindeki yeri tespit edilmiştir. “Kaynakça”da, Bülent Parlak'ın şiir kitapları ve yararlanılan diğer kaynaklar belirtilmiştir. Bülent Parlak'ın eserleri ve istifade edilen diğer kaynaklar alfabetik olarak sıralanmıştır.

Çalışmanın tüm aşamalarında destekleri ve yol göstericiliğiyle bu çalışmaya akademik bir disiplin kazandıran değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Jale GÜLGEN BÖRKLÜ'ye teşekkür ederim. Tez çalışmam süresince her zaman destekçim olan sevgili aileme, kıymetli arkadaşım Elif Hünkar ÇEVİK'e ve Bülent Parlak'ın kızı sevgili Yaren Parlak'a teşekkürlerimi sunarım.

Betül AYTEKİN
2024, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI	ii
ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BÜLENT PARLAK'IN HAYATI VE SANATI ÜZERİNE

1. BÜLENT PARLAK'IN HAYATI	4
1.1. İSTANBUL'DA YAŞAMAK VE YÜRÜMEK ÜZERİNE	6
1.2. ŞİİRE BAŞLAMA HİKAYESİ VE ŞİİR HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ	7
1.3. DERGÂH DERGİSİ VE MUSTAFA KUTLU	12
1.4. DERGİ ÇIKARMA FİKRİ VE İZDİHAM DERGİSİ	13
1.5. MİZACINA DAİR HUSUSİYETLER	17

İKİNCİ BÖLÜM

BÜLENT PARLAK'IN ESERLERİNİN İNCELENMESİ

1. SEVGİLİ HUZURSUZLUĞUM	22
1.1. YAYIMLANMASI VE YANKILARI	22
1.2. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME	23
1.2.1. Zihniyet	23
1.2.2. Yapı	24
1.2.2.1. İmgeli Şiirler	25
1.2.2.2. Hikâye Etmenin Hâkim Olduğu Şiirler	29
1.2.3. Tema	35
1.2.3.1. Ölüm	35
1.2.3.2. Yalnızlık/Kimsesizlik	37
1.2.3.3. Yaşamak Sıkıntısı/Uyumsuzluk/Anlaşılamama	38
1.2.3.4. Başkaldırı/İsyân/Sosyal-Siyasal Eleştiri	39
1.2.3.5. Anne/Baba	40
1.2.3.6. Aşk	41
1.2.4. Dil ve Anlatım	43
1.2.5. Ahenk	46
2. RİCAKEŞ	48
2.1. YAYIMLANMASI VE YANKILARI	48
2.2. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME	49
2.2.1. Zihniyet	49
2.2.2. Yapı	50
2.2.2.1. İmgeli Şiirler	50
2.2.2.2. Hikâye Etmenin Hâkim Olduğu Şiirler	53

2.2.3. Tema	57
2.2.3.1. Aşk.....	57
2.2.3.2. İçsel Sorgulama/Varoluş	58
2.2.3.3. Sosyal/Siyasal Eleştiri/Tarihi Olaylara Atıf	60
2.2.4. Dil ve Anlatım	64
2.2.4. Ahenk.....	67
3. HER ŞEY İÇİN ÇOK GEÇ	68
3.1. YAYIMLANMASI VE YANKILARI.....	68
3.2. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME.....	70
3.2.1. Zihniyet.....	70
3.2.2. Yapı.....	72
3.2.2.1. Yapı İmgeli Şiirler	72
3.2.2.2. Hikâye Etmenin Hâkim Olduğu Şiirler	76
3.2.3. Tema	77
3.2.3.1. Aşk/Sevgi	77
3.2.3.2. İç Sorgulama/Varoluş	78
3.2.3.3. Sosyal/Siyasal Eleştiri	80
3.2.4. Dil ve Anlatım	81
3.2.5. Ahenk.....	84
4. İZDİHAM DERGİSİNDE YAYIMLANAN ANCAK KİTAPLAŞTIRILMAYAN ŞİİRLER.....	85
4.1. YAPI.....	86
4.1.1. İmgeli Şiirler	86
4.1.2. Hikâye Etmenin Hâkim Olduğu Şiirler.....	87
4.2. TEMA.....	88
4.3. DİL VE ANLATIM.....	91
4.4. AHENK	92
5. YALNIZLIĞIN İCADI 1984	92
5.1. YAYIMLANMASI VE YANKILARI.....	92
5.2. DENEMELERİN İÇERİĞİ HAKKINDA.....	93
5.2.1. Dil ve Anlatım	97
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	100
KAYNAKÇA.....	104
EKLER	106

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Age. : Adı geçen eser

Agm. : Adı geçen metin/Adı geçen makale

C. : Cilt

Çev. : Çeviren

Hzl. : Hazırlayan

S. : Sayfa

S. : Sayı

Vb. : Ve benzeri



GİRİŞ

Türk şiirinde son elli yıl, büyük bir çeşitlilik ve yenilik dönemi olarak öne çıkmaktadır. 1970'lerden itibaren toplumsal/siyasi olaylar şiire yansırken, bireysel ve lirik temalar da güçlü bir şekilde varlığını hissettirmiştir. 1980 ve 90'lı yıllar, postmodern ve deneysel yaklaşımların öne çıktığı, şiirin geleneksel formlarının sorgulandığı ve yeni ifade biçimlerinin denendiği dönemin başlangıcıdır. 2000'li yıllara gelindiğinde ise dijitalleşme ve küreselleşmenin etkisiyle şiirde farklı temalar ve teknikler gündeme gelmektedir. Biz de Bülent Parlak şiirinin anlaşılması ve değerlendirilmesine hizmet edeceği düşüncesiyle şiirimizin 2000'li yıllarıyla ilgili bazı hatırlatmalarda bulunmanın faydalı olacağı görüşündeyiz.

2000'li yıllar Türk şiirinin modernleşme serüveninin son evreleridir.¹ Bu yılların Türk şiirini anlamak, bu dönemdeki şiirsel eğilimleri ve tematik dönüşümleri incelemekle mümkündür. Bu dönemde Türk şiiri, postmodernizm ve küreselleşmenin etkisiyle daha çok bireysel deneyimlere, sanatçının iç dünyasına odaklanmıştır. Şairler, geleneksel şiir formlarını ve dilini yeniden değerlendirip modernize etmeyi tercih etmişlerdir. Özellikle dijitalleşmenin/teknolojilerin ve internetin yaygınlaşması, şiirin üretim ve tüketim biçimlerini değiştirmiştir. Sosyal medya platformları, şiirin daha geniş kitlelere hızlı bir şekilde ulaşmasını sağlarken, aynı zamanda yeni şiirsel biçimlerin doğmasına da olanak sağlamıştır.

Güncel şiirde, toplumsal sorunlar; şehirleşme ve şehir yaşamının insanı kuşatan olumsuz durumları yabancılaşma üzerinden işlenir. Çevresine yabancılaşan modern insanın karmaşık duygu dünyasını ele alan temalar ön plana çıkar. Küreselleşmeyle tüketim kültürünün yarattığı tek tip insanın yaşamı dijital çağda şiirin konusu olur. Şairler, bu temaları işlerken, kimi zaman geleneksel imgelerle kimi zamansa günceli ilgilendiren sözcüklerle ortaya çıkardıkları imgelerle modern yaşamın çelişkilerini bir araya getirmiştir.

Modern şiirin bir diğer dikkat çekici özelliği, bireysel ve toplumsal duyarlılıkların iç içe geçen bir tavrı olmasıdır. 1980 sonrasında, şiirde bireysel deneyimlerin derinlemesine işlenmesi öne çıkarken², bu durum 2000'li yıllarda toplumsal olaylara ve

¹ Ataol Behramoğlu, "Türk Şiirinde Modernleşme Evreleri", *Litera: Journal of Language, Literature and Culture Studies*, C. 21, S. 1, Mart 2012, s. 19-30.

² Sinan Bakır, "Modern Türk Şiirinde 2000'li Yıllar: 2000'ler Şiiri", *Türkbilig*, S.43, Haziran 2022, s. 187-216.

politik meselelere duyarlılığı da kapsayacak şekilde genişlemiştir. Dünyada veya ülkemizde olup biten herhangi bir olaydan çok kısa bir sürede haberdar olunması modern insanın refleks göstermesi gereken durumları arttırmaktadır. Küreselleşmenin bu etkisiyle dünyadaki tüm insanların ortak reflekslere sahip olmasının yıllar sonra daha da belirginleşeceği öngörülmektedir. Söz konusu bu durumun tüm edebi türlere olduğu gibi şiire de yansımaları olmaktadır.

2000-2020 arası dönemi Türk şiirinde beliren bir diğer önemli tema, kimlik arayışı ve toplumsal cinsiyet meseleleridir. Şairler, bu dönemde bireysel ve toplumsal kimliklerin karmaşıklığını irdelemekte, cinsiyet rollerini ve ilişkilerini sorgulamaktadır. “Küreselleşen dünya bireysel kimlik kurgusunu yok eder. Akıllı telefon, bilgisayar, tablet çağına rağmen insanı tanımlayan duygular yalnızlık, uyumsuzluk, sıkıntı, kaçış ve intihardır.”³ Bireyin geçmişiyle hesaplaşması ve tarihsel bilinci sorgulaması da bu dönemin şiirinde sıkça karşılaşılan temalardandır. Bu bağlamda, postmodern anlatı teknikleri ve metinlerarası yöntemler öne çıkmaktadır.

Söz konusu yıllarda şiir dilinde yaşanan değişimlerden biri de minimalizm ve dil oyunlarına olan yönelimdir. Şairler, dilin sınırlarını zorlayarak yeni anlam katmanları yaratmakta, modern hayatın imgesel anlatısını kurarak okuyucunun metne aktif katılımını sağlamaktadır. Görsel şiir ve somut şiir gibi deneysel yaklaşımlar, bu dönemin yenilikçi şiir anlayışını yansıtmaktadır. “Somut şiir ve görsel şiir; harflerin, hecelerin ya da sözcüklerin biçimsel görsellik oluşturacak şekilde yerleştirildiği şiir türleridir. Bu şiirlerde yazı elemanları, plastik öğeler haline getirilerek görsel algıya yönelik kullanılmaktadır. Böylece resim ve şiir arasında sanatlar arası bir ilişki kurulur.”⁴ Bu gibi yenilikçi yaklaşımlar, şiiri sadece anlam katmanlarıyla değil, aynı zamanda görsel ve işitsel yönlerden geliştirmektedir.

Bilgiye ulaşımın kolaylığı kültürel öğelerin bir sonraki nesle aktarımını da kolaylaştırdığından bu dönemde yazılan şiirler, Türk edebiyatının zengin mirasını geleceğe taşıma rolünü üstlenmektedir. Behramoğlu, 2000’li yıllarda Türk şiirinde farklı üslup ve temaların öne çıktığını, şairlerin bireysel ve toplumsal konuları modern bir bakış açısıyla ele aldığını dile getirir. Ayrıca, dijitalleşmenin ve küreselleşmenin şiir üzerindeki etkilerine değinip bu dönemde şiirin yeni ifade biçimleri ve tekniklerle zenginleştiğini

³ Sinan Bakır, “Modern Türk Şiirinde 2000’li Yıllar: 2000’ler Şiiri”, *Türkbilig*, S.43, Haziran 2022, s. 187-216.

⁴ Ayşe Ekici, “Şiiri Görmek: Somut Şiir ve Görsel Şiir”, *3. International Culture, Art And Literature Congress*, 8 Ekim, Ankara 2021, ss. 123-133.

vurgular. 2000'li yıllar şiirinin, geçmişin mirasını taşıırken yenilikçi ve deneysel yaklaşımları da barındırdığı ifade eder. Bu tespitler, güncel şiirimizin konu, tarz, üslup, şekil, bakış açısı gibi unsurlar bakımından çeşitlilik gösterdiğinin izahıdır. Günümüz modern insanı/şairi/sanatçısı yalnızlığı, bireyselliği ve buhranlarıyla edebiyatımız içindeki çok sesli yapıyı besleyerek yenilikçi tutumu da sürdürerek şiir üretmeye devam etmektedir.

Bülent Parlak da 2000'li yılların başından itibaren şiir ve dergicilikle ilgilenerek çağın koşullarını kendi zihin dünyasıyla birleştirmiştir. Modern insanı ilgilendiren her konu Parlak'ın odağında yer almıştır. Yaşamını, şiiriyle ve dergiciliğiyle bağdaştırarak eser üreten şair, kısa sürede kendine has bir üslup oluşturmuştur.

Bülent Parlak, hayatta iken kendi yaşamına dair bir otobiyografi oluşturacak kadar bilgiyi parça parça da olsa katıldığı programlarda/röportajlarda dile getirmiştir. Böylelikle çalışmamızda şairle konuşmuş gibi hissettirecek kadar çok dijital kaynağa ulaştık, bu da şairin hayatı ve sanatına dair bilgilerin güvenilirliğini arttırmanın yanı sıra şiir tahlil metodumuzun bakış açısını sağlamlaştırmıştır. Ulaştığımız bu argümanları işleyip taylor ettiğimiz düzen çerçevesinde bir araya getirerek çalışmamızı destekledik.

BİRİNCİ BÖLÜM

BÜLENT PARLAK'IN HAYATI VE SANATI ÜZERİNE

1. BÜLENT PARLAK'IN HAYATI

Şair Bülent Parlak 1979 yılının Ekim ayında Malatya'da sekiz çocuklu bir ailenin son çocuğu olarak dünyaya gelir. Dört ağabeyi ve üç ablası olan şairin, babası Bekir Parlak, İşçi Sendikası Malatya Şube Başkanlığı yapar. Önce, Türkiye Komünist Partisi'nde sonra da Cumhuriyet Halk Partisi'nde uzun yıllar siyasetle ilgilenen Bekir Bey, 1984 yılında, Bülent Parlak henüz beş yaşında iken vefat eder. İlk, orta ve lise öğrenimini Malatya'nın Konak beldesinde tamamlar. 19 yaşında da annesini kaybeder. Dolayısıyla çok küçük yaşlarda babasızlığın ruhunda açtığı gedik, gençlik çağında annesinin de kaybıyla çok daha derin bir boşluğa dönüşür.

Bülent Parlak'ın edebiyata olan ilgisi –her ne kadar kendisi bunun çok sonraları olduğunu ifade etse de- ilkokul yıllarına dek uzanır. Sınıflarındaki küçük kitaplıktan düzenli olarak kitaplar okur. Bu yıllarda şairin çocuk dünyasını edebiyat ilgisiyle dolduran yazarlar, Kemalettin Tuğcu, Muzaffer İzgü'dür. Yetişkinlik döneminde de her daim büyük bir yer işgal edecek olan Türkçe öğretmenin onlara verdiği “Şeker Portakalı”, okuma faaliyetindeki önemli bir dönüm noktası olur. Bu kitabı sonraki yıllarda da kendisi ile yapılan söyleşilerde hayatında hep “özel” kabul ettiği bir kitap olarak anar.⁵

Parlak, ortaokulda iken 147. Yıl Polis Günü Şiir Yarışmasına katılır. Şiiri Türkiye birincisi olur. Birinciliğin onda uyandırdığı gururu şu cümlelerle ifade eder:

“Yaşadığım yerde bu çok büyük bir ses getirmişti. Çünkü bir kasabada yaşıyordum ve orada Türkiye birinciliği büyük bir şeydi. Metruk marketler vardı bir sabah onlardan birine bir şeyler almaya gittiğimde Hürriyet Gazetesinde şiiri yayımlamışlardı ve gazeteyi kesip bakkalın duvarına yapıştırmışlardı fakat bu sadece çalışkan bir öğrencinin yaşadığı kıvançtan başka bir şey değildi.”⁶

Bir başka röportajında ise yaşadığı bu çocuksu sevinci ve şiirini bakkalın duvarında gördüğü anı: “dedim herhâlde ben önemli bir şey yaptım”⁷ diyerek anlatır.

İlk ve ortaöğrenim yıllarındaki okuma faaliyeti, lise yıllarında da istikrarlı bir biçimde ve daha geniş bir sahaya yayılarak devam eder. Kitapların yanı sıra ansiklopedi okuma merakı vardır. İki ciltlik Hayat Ansiklopedisini A harfinden Z harfine kadar

⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=kQL8w617xK8>, (Erişim Tarihi:17.09.2017).

⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021).

⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=kQL8w617xK8>, (Erişim Tarihi:17.09.2017).

alfabetik sırayı takip ederek okur. “Benim zihin dünyama önemli etkileri olduğunu tabi sonradan görüyorum”⁸ ifadesi, okuma ve öğrenme merakının kendisinde oluşturduğu alt yapıyı öğrenim yıllarındaki alışkanlıklarıyla temellendirir.

Bülent Parlak, liseden mezun olduktan sonra İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Reklamcılık Bölümünü kazanır. İstanbul’da öğrenim görürken bir yandan da staj için gittiği gazetenin reklam bölümünde çalışmaya başlar. Fakültenin ilk sınıfını tamamladıktan sonra maddi imkansızlıklar nedeniyle eğitimini yarıda bırakır. Bir süre sonra tekrar sınava girer ve On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünü kazanır.⁹

Üniversite öğrencisiyken yurt müdürü, yurttaki sorun çıkaracağı gerekçesiyle kendisini yurda almaz. Evde kalacak maddi imkânı da olmadığından bir süre okulun güvenlik kulübesinde bekçiyle birlikte ikamet etmek zorunda kalır. Her saat başı uyanıp okulu kolağan etmenin, gecenin karanlığına maruz kalmanın ilerleyen süreçte şiirini besleyen bir yönü olduğunu dile getirir.¹⁰

Üniversite yıllarına kadar edebiyatla bilinçli bir şekilde pek ilgili değildir. Öğrencilik yıllarında bir arkadaşının onun okuması için yaklaşık yüz eserlik bir okuma listesi yaptığından bahseder. Bu liste için “çok iyi kitaplar okuduğumu sonradan fark ettim.”¹¹ diyecektir. Parlak, eğitimini 2004 yılında Amasya’da tamamlar. Üniversite okuduğu sıralarda evli olması ve İstanbul’da farklı ticari işlerle ilgilenmesi dolayısıyla hayatını İstanbul-Amasya arası gidiş gelişlerle sürdürmeye çalışır. Bu sebeple de Amasya Eğitim Fakültesini 2 yıllık bir uzatmayla bitirir. Daha sonra ilk görev yeri olan Şırnak’a sınıf öğretmeni olarak atanır.

Şırnak’ta bir buçuk yıl kadar yaşayan şair, görevli bulunduğu okulun bir odasında kalır. Derslerden sonra ailesiyle görüşmek için okula yakın bir tepeye çıkar. Öğrencileri de kendisiyle birlikte gelir. O, telefonla her konuştuğunda öğrencileri el ele tutuşarak çevresinde çember oluştururlar. Bu çemberin trajik nedenini şiirsel bir dille şöyle anlatır:

“Benim dikkatimi ilk günlerde bir şey çekmişti. Ne zaman dağın başında telefonla konuşmaya başlasam etrafımı çembere alırlar ve el ele tutuşurlardı. Önceleri anlamadım, oyun oynadıklarını sanıyordum. Bir gün, bir gün daha, birkaç gün daha derken sordum neden böyle yaptıklarını:

-Ben telefonla konuşmaya başlayınca niçin çember olup el ele tutuşuyorsunuz?

⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=kQL8w617xK8>, (Erişim Tarihi:17.09.2017).

⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021).

¹⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=cpR-A5N1cNc>, (Erişim Tarihi: 17.01.2019).

¹¹ <https://www.youtube.com/watch?v=kQL8w617xK8>, (Erişim Tarihi:17.09.2017).

"Öğretmenim" demişlerdi. Bu dağlarda terörist var. Silah sıkarlarsa size bir şey olmasın.

Her gün barışı, sevmeyi, şiiri, dostluğu, insan olmanın erdemlerini anlattığım o çocuklar bana daha ilk gün büyük bir şeyi anlatmıştı:

Sevmek, insanın canı pahasıdır."¹²

Çalışmamızın literatür taraması aşamasında şairin hayatına ve sanatına dair malzemeler derlenirken gerek hayatta iken gerek vefatından sonra dostları tarafından kaleme alınmış hatıra yazılarının tamamını eriştik. Elde edilen ürünleri fişleyerek ilgili bölüme dâhil ettik. Bu bilgiler ışığında çıkarımlar yapmaya özen gösterdik.

1.1. İSTANBUL'DA YAŞAMAK VE YÜRÜMEK ÜZERİNE

Bülent Parlak'ın İstanbul'a gelmesi onun hayatında bir dönüm noktası oluşturur. Bu şehirle ilişkisi âdeta bütün kimliğini ve varlığını tanımlayacak derecede önemlidir. Nitekim bütün kitaplarının başında şairin hayatının yer aldığı kısımda tek cümle yazmaktadır: "*Bülent Parlak: İstanbul'da yaşıyor.*"

Bülent Parlak ile yapılan röportajlarda yahut katıldığı edebiyat programlarında konu ne olursa olsun her defasında söz mutlaka İstanbul'a ulaşır. Hatta, bir röportaj, müstakil olarak İstanbul-şair ilişkisi ekseninde kurgulanmıştır. İstanbul hem onun hayatı için –öncesi/sonrası- ayrımının yapılmasını gerektirecek kadar mühimdir, hem de sanatındaki içeriği şekillendirecek kadar ilham vericidir.

"Ben aslında kendi hikâyemi şöyle başlatıyorum Malatya'dan İstanbul'a gelen genç bir adamın şiire dönüşen hikayesi diye anlatıyorum. İki hayatımız var. İstanbul hayatımız ve Malatya hayatımız."¹³

"Bendeki tüm romanların konusu Malatya'dan İstanbul'a gelmektir."¹⁴

Şairin bu ifadeleri on sekiz yaşında geldiği şehre ne denli anlam yüklediğini anlatır niteliktedir. Onun için İstanbul hem sürekli kavgalı olunan hem de onsuz yaşanamayan dost gibidir. İstanbul'u tek bir kelimeyle ifade etmesi istenince: "Uzak. Ben İstanbullu değilim sadece İstanbul'da yaşamak zorundayım. İstanbul'daki günlerim buradan gitmek isteği ile gidememek arasında gelip geçiyor."¹⁵ der. Gitmek isteyip de gidememek vurgusunun yanı sıra her fırsatta, insanların bu şehirde yaşamadıklarını dile getirir. Bazen kaldırım taşlarına bazen kalabalıklara bazen de betonlaşmaktan ve kendi kendini yok etmekten başka çaresi kalmamış bu şehre öfkesini belirtir. Ama hem kendisinin hem de

¹²<https://www.indyturk.com/node/501026/k%C3%BClt%C3%BCr/dostlar%C4%B1na-sorduk-%C5%9Fair-b%C3%BClent-parlak-neden-bu-kadar-sevildi>, (Erişim Tarihi: 22.04.2024).

¹³ <https://www.youtube.com/watch?v=kQL8w617xK8>, (Erişim Tarihi: 17.03.2024).

¹⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=cpR-A5N1cNc>, (Erişim Tarihi: 11.01.2024).

¹⁵<https://www.flashistanbul.com.tr/sair-bulent-parlak-ile-istanbul-uzerine/834/>, (Erişim Tarihi: 02.01.2014).

okuyucusunun bilip emin olduğu bir konu vardır o da şairin şiirini satırlarla buluşturan bu kenttir. Bu koca kentin karış karış bildiğı sokaklarıdır. Uzun uzun yürür. “Girmedişim, gezmediğim, yürümediğim sokağı yoktur” diye bir iddiası vardır. Bu uzun yürüyüşler onun düşüncelerini sağaltıcı ve yazmaya sevk edici etkiye sahiptir. Ayrıca neden yürüdüğünü anlatan bir de kitap yazmak ister:

“Aksaray'da bir hanın içerisinde ben bir yerde kendime ofis açmışım. O hayat gâilesi içerisinde tabii şiire, edebiyata herhangi bir yer yoktu. Ama çok güzel yürüyordum. Bayrampaşa'dan Eminönü'ne kadar yürüyordum. Oradan vapura biniyordum. Vapurdan da, Üsküdar'dan ya da Kadıköy'den Koşuyolu'na kadar bir daha gidiyordum. Günlerim hep yürümekle geçiyordu. Bu yıllarca devam etti. Üniversiteyi bitirdikten sonra da hiç bırakmadım. Onun kitabını yazıyorum şu an, 'Kötülüğün Canlı Tarihi' diye. Niçin yürüdüğümü bu kitapta yazıyorum.”¹⁶

Şairin, İstanbul hakkındaki röportajının son cümleleri ise şiir niteliğindedir: “Hiç kimseyi bir yerlerden ısırmayan gözlerimiz, hiçbir elin tutulası gelmemesi. Bildiğim en büyük sıkıntı bu İstanbul'da.”¹⁷

İstanbul, şairi ve şiirini oluştursa da onun, kendini hep yabancı hissettiğı bir yer olmaktan çıkamaz. Çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde yer alacak olan şiirlerin tahlil bölümünde şairin, İstanbul'u mısralarında nasıl aktardığı örneklerle sunulmuştur.

1.2. ŞİİRE BAŞLAMA HİKAYESİ VE ŞİİR HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Bülent Parlak şiir yazmayı çok önemseyen, şiirlerini titizlenerek yazdığını her fırsatta dile getiren ama bunun yanı sıra şiir yazıyor olmayı hiç önemsemeyen gündelik olayların tekrarı gibi gören zıtlıklar şairdir. Bir konuşmasında şiir yazmayı çok önemseydiğini ifade eder. Yazma eyleminin onu perişan ettiğinden bahseder yine bir başka röportajda “şiir yazmasaydık hiç de bir şey olmazdı”¹⁸ diye bir çıkarım yapar. Bu iki zıt düşüncenin temelinde, şiirin ortaya çıkışı ile şiirin toplumsal yapı içerisindeki konumuyla ilgili farklı görüşleri yatar: Şair, şiirsel üretimi, şiirin doğuşunu, ortaya konuşunu önemser ancak toplumun bu konuyu abartmasını, şiiri ve şairi kutsallaştırarak belli kalıplara hapsedmesine karşı durur ve tepki gösterir.

Çalışmamızın buradan sonraki bölümünde ilk yazdığı şiiri ve bunun yayımlanma sürecini, şiirlerinin kitaplaşma serüvenindeki evreleri dikkatlere sunmaya; şairin şiir

¹⁶<https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/sair-bulent-parlak-o-siir-yayinlanmasaydi-ben-hic-siir-yazamazdim/2183123#> , (Erişim Tarihi: 21.03.2021).

¹⁷<https://www.flashistanbul.com.tr/sair-bulent-parlak-ile-istanbul-uzerine/834/> , (Erişim Tarihi: 02.01.2014).

¹⁸<https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/sair-bulent-parlak-o-siir-yayinlanmasaydi-ben-hic-siir-yazamazdim/2183123#> , (Erişim Tarihi: 21.03.2021).

hakkındaki düşüncelerini anlattığı röportajlardan hareketle de şiirsel evrenine ışık tutmaya çalışacağız.

Bülent Parlak'ın şiir yazmaya ortaokulda başladığını, yarışmada kazandığı başarıyı şiirsel serüveni açısından bir başarı olarak görmediğini yukarıda belirtmiştik.

Ortaokuldan yetişkinlik evresine kadar hiç şiir yazmadığını ifade etse de çocukluğundan itibaren şairce bir bakış açısı ile çevresini ve olayları gözlemlediği belirgindir. Yazdığı ilk şiiri aynı zamanda yayımlanan ilk şiiridir. “Vakti Dolmuş Bir Yeminin Bitmeyen Şamatası” başlığını taşıyan bu şiiri 2005 yılının Aralık ayında İstanbul Üniversitesinin yanında bulunan kahvede bir adisyon kağıdının arkasına yazar. “Hayatımda yazdığım ilk şiir” diye çok defa dile getirecektir. Daha sonra şiirini Dergâh dergisinin mail adresine gönderir. “Ama bilmiyordum yayımlanacağını böyle bir derdim de yoktu o anlık gelişen bir şeydi”¹⁹ demesinden, ani bir ilhamın şiiri yazdırması gibi, dergiye gönderme fikrinin de ani bir kararla olduğu anlaşılmaktadır. Aradan iki hafta gibi bir zaman geçtikten sonra dergi yayımlanır ve şiir kapakta çıkar. Kendisinde yeri hep ayrı olarak kalacak anısını şu cümlelerle aktarır:

“Adem'le okey oynuyorduk. Okey bitti onlar bana bir dergi çıkardı. Ali Abi 'sen şiir mi yazıyorsun' dedi. 'Hayır' dedim. Bir baktım kapakta Bülent Parlak ve yazdığım o şiir. Çok heyecanlandım. Enteresan geldi. Çünkü edebiyat benim dünyamda herhangi bir yer kaplamıyor ki orada bir şey yaptığımda da sevineyim ya da mutlu olayım ama garip bir haz aldım. Heyecandan yüzüm kızardı. Hiç unutmuyorum ve dediler ki 'Mustafa Kutlu seni soruyor, kim bu' diye. Masanın dağılmasını bekledim. Üsküdar iskeleyle gittim ve dergiyi aldım. O gün şiirle olan diyalogum başladı.”²⁰

Pek çok yazar, şair arkadaşının bulunduğunu ve bu arkadaşlarının kendisini sürekli yazmaya teşvik ettiklerini dile getirir. Bülent Parlak arkadaşlarının kendisine yönelik bu ısrarlarını; yaşantısına dayandırır, hal ve hareketlerinden dolayı olduğunu düşünür. Çünkü onu az çok tanıyan herkes üzerinde şairlik gömleği olduğunu fark eder. Kendisi, yazma isteğinin bir türlü gelmeyişi şairlik niyetinin olmamasına bağlar. İlk şiiri yayımlandıktan sonra “ortamdaydım ama benim niyetim yoktu. Sürüklendim diyeyim. Oraya (edebiyat çevresine-dergiye) mecburen girmiş oldum.”²¹ derken şiirsel serüvenini sanki bir tesadüfe yahut kendiliğinden gelişen bir akışa bağlar gibidir. Şair, şiir dünyasına bir aidiyet fikrinden uzak oluşunu, bu dünyanın dışında hissettiğini başka bir röportajında da dile getirir. Başlarda şiirden anlamadığını sıklıkla vurgular. Şiiri

¹⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021).

²⁰ <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/sair-bulent-parlak-o-siir-yayinlanmasaydi-ben-hic-siir-yazamazdim/2183123#>, (Erişim Tarihi: 21.03.2021).

²¹ <https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021).

kitaplardan okumadığını aktarır. Bütün şiir bilgisinin Nazım Hikmet, Necip Fazıl, Sezai Karakoç ve Mehmet Akif'ten ibaret olduğunu dile getirir. Sonradan şiir kitapları alıp okumaya başlar. Şairin, şiire direnir gibi bir hâlinin olması başlarda şiiri çok iyi bilinmesi gereken tür olarak görmesi ve şairin mükemmel bir şiir bilgisi donanımına sahip olması gereğine inanmasındandır. Fakat şiiri yayımlanınca içinde yazmaya ve yazdıklarını yayımlamaya olan istek canlanır. Çok kaderci biri olduğundan ve birçok şeyi bırakıp beklediğinden bahseder. “Belki o şiir yayımlanmasaydı ben bir daha şiir falan yazmazdım.”²² ifadesi ilk şiirden sonra onun içinde yeşeren şiiri gösterir niteliktedir.

Şiir yazmaya başlaması Parlak'ı sakinleştirecektir. “Şair olmasaydın ne olurdu” sorusuna “rahat durmazdım” der ve şiirinden örnek vererek “ancak şiir yazarak kendimi bu kadar narin bir şekilde katledebilirdim.”²³ diye vurgular. Ruhunda oluşan sıkıntıları, yasını, acılarını, yaşam karşısında takındığı tavrı ancak şiirle içinden atabilir. Bu sebeptendir ki şiir yazmak onun için ayrı bir yere sahiptir:

“Yazmasak hiçbir şey de olmaz aslında. Ama kendimizi ifade etmek bence bir kurtuluş; bu kurtuluş bazen yazarak, bazen bir dergi çıkararak bezen bir televizyon programı yaparak, bazen bir kasap olarak... Çok iyi bir kasap ustası olarak iyi bir köşker olarak da yapabilirsiniz bunları mutlaka şiirle ifade etmek değildir. Ama şiirin özelliği ve güzelliği şu ki; şiir tüm sanatların da zirvesinde bir sanattır. Çünkü az olan her zaman kıymetlidir. Ve şiir de az olanla size duygularınızı, pişmanlıklarınızı sevinçlerinizi, gidiş gelişlerinizi ifade ettirir.”²⁴

Onun için de şiir, sözün özüdür ve öz her zaman kıymetlidir fakat kıymet vermekle şiirden ibaret bir yaşam sürmek onun için ayrıdır. Şiirin fildişi kulesinde yaşamak Parlak'a göre değildir. “Şiirin delirttiği insanlardan olmak” istemediğini ısrarla vurgular. Yaptığı şeyi çok fazla önemseyen ve onu tek varlık sebebi olarak görmeye başlayan insanın, hırsla kapılarak çağın dayattığı hız ve hırslarla bir süre sonra kendini kaybettiğini ve sözün gücünden dolayı delirdiğini düşünür. “Şiirin delirttiği insanlardan olmamak gerek”²⁵ derken aslında şiir için kendini kaybeden biri olmamayı vurgular.

“On kişi sokakta sizi alkışlamaya başladığında siz kendinizi çok önemli bir yere koyuyorsunuz. Kendiniz önemli değilsiniz ama sizi alkışlayanlar önemsettiriyor sadece. Bu yüzden alçak gönüllü olmakta fayda var diye düşünüyorum. Hiçbir canlının benim için başka bir canlıdan farkı yok. Şiir yazıyoruz diye çok önemli değiliz. Bir piyasa elde etmek için yazıyorsanız - hele ki şimdilerde çok kolay- elde edebilirsiniz. Ben hiç öyle bakmadım şiire.”²⁶

²² <https://www.youtube.com/watch?v=eooxTTqgzV0>, (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

²³ Bülent Parlak, *Her Şey İçin Çok Geç*, İzdiham Yayınları, No:21093, İstanbul 2021, s. 55.

²⁴ https://www.youtube.com/watch?v=MxeWf_ubak8, (Erişim Tarihi: 03.08.2015).

²⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=eooxTTqgzV0>, (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

²⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021).

Şiir yazarak insanın uzun bir maratona başladığını ve yazma süreci boyunca bu maratonun devam ettiğini düşünen Parlak, bir yerde şiirin bitmesi gerektiğini savunur. “Şiir genç ve diri bir şeydir. O diri şeyin yaşla ve zamanla ilgili olduğunu düşünüyorum”²⁷ diyerek insanın söyleyeceği çok fazla şeyinin olmadığını dile getirir. Kişiyi yazmaya iten sebepleri üç başlık altında toplar bunlar; çocukluk travmaları, yaşam kavgaları ve kişinin şimdiki zamanda yaşadıklarıdır. Ona göre şiiri yazan eğer rol yapmıyorsa bu üçünden besleniyordur ve bunu da ömür boyu anlatamaz. Şiirin belirli bir yaştan sonra bırakılması gerektiğini de vurgulayan şair: “zaten şiir yazmak gençken olur bunu ömür boyu uzatmaya çalışmak bana çok mantıksız geliyor. Çünkü bizim duygularımız gençken diri ve savaşçı olabilir. İnsan ellisinde, altmışında, yetmişinde artık olgunlaşır. Ve o zaman uzlaşmacı şeyler yazarsın.”²⁸ diyerek şiirin uzlaşmayı kabul etmediğini o sebepten de gençliğin bitmeye başladığı anlaşıldığında insanın şiirini bitirmesi gerektiğini savunduğu için: “belirli bir yaştan sonra şiir yazmayı doğru bulmuyorum”²⁹ diye belirtir. Bunun yanı sıra şiirin, gençlik romantizminin içine hapsedilmesine de karşı çıkar; “şiiri romantizmden kurtarmak gerekiyor.”³⁰ savı ile şiirin; sadece duygusallıkla ilişkilendirilmemesi gerektiğini, içinde birçok sosyal bilim barındırdığını ve aynı zamanda kendi içinde bir matematiği olduğunu ifade eder. Şiirin bu sebeple zor bir alan olduğu iyi bir sosyolog, iyi bir psikolog olmadan ve duyguları çok iyi bir şekilde estetize etmeden iyi şiir yazılamayacağını düşünür. Bunun da zor olduğunu, duyguları asil bir şekilde ifade etmenin emek gerektirdiğini fakat son dönemlerde insanların bundan kaçındıkları, yorulmak istemedikleri için şiirin romantizme kurban edildiği kanaatine sahiptir. Kendisi ile gerçekleştirilen röportajda dile getirdiği bu düşüncelerini aktardığı sırada Nazım Hikmet’in *Kuva-i Milliye Destanı* ve Cahit Zarifoğlu’nu *Afganistan Çağlıtı* adlı şiirleri örnek vererek bu şiirlerin okuyucuyu tarihsel bir olaya tanık ettiğini aktarır. Aynı durumun İsmet Özel’in “Ne Godiva geçer bu yoldan ne kimse kör olur” mısrasında geçen Godiva isimli prensin tarihi bir karakter olduğunu ve şiirde estetik bir şeklide hikâye edildiğini aktararak “iyi şiir ancak bunu bilerek yazılabilir” der. İyi şiirin tanımını yaparken şu ifadelerle de yer verir: “İyi şiir okuduğumda beni sokağa fırlatan şiirdir. Diğerleri de kötü şiirdir. Çünkü ben hakikatten sokağa fırlıyorum. O heyecanım hâlâ duruyor ve güzel şiir okuduğumda yerimde duramıyorum” ifadeleri şairin, şiire

²⁷ (<https://www.youtube.com/watch?v=TX6vd1BRA1g>, (Erişim Tarihi: 13.12.2015).

²⁸ (<https://www.youtube.com/watch?v=TX6vd1BRA1g>, (Erişim Tarihi: 13.12.2015).

²⁹ (<https://www.youtube.com/watch?v=TX6vd1BRA1g>, (Erişim Tarihi: 13.12.2015).

³⁰ (<https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021) .

duyduğu tutkuyu ortaya koyar niteliktedir. Kendi şiirlerini de bu tutkuyla kaleme aldığını ve onun şiirlerinin de hikâyelerinin olduğunu belirtir. Bütün yazdığı şiirlerin kendi yaşamında bir izi vardır fakat bunları pek anlatmak istemez. Bu gerçekçi tarz Parlak'ın şiirlerinde ilk okunuşta kendini hissettiren en temel duygudur. Okuyucusuna bu bilgiyi vermekten çekinmez:

“Bütün yazdığım şiirler ve birçok mısra çok gerçekçidir. Bazıları artık böyle içinizde yanan bir alev olur ve onu artık dışarı çıkarmak zorundasınızdır. Öyle yazdım.”³¹

Yaşamının içindekileri şiire aktardığı için yazma eylemi şair adına hiç kolay olmamıştır. Bunu sık sık dile getirir. Dışarıdan pek çok kişinin sakın diye tanımladığı mizacına rağmen söz konusu şiir olunca: “Eğer şiir yazmasaydım cinayet işlerdim muhtemelen. Böyle iddialı gibi gözüken ama sadece yaşayanın bildiği cümleler kurdum.”³² der. Bu sözleri, onun şiir yazarak adeta bir arınma yaşadığını, mısraların şiire dönüşme sürecinin onun hayatındaki öfkeyi teskin ettiğini, onu huzura taşıdığını imâ eder. İddialı gibi görüldüğü hâlde aslında yaşamsal deneyimle gerçek anlamına ulaşan, acı ve sancılı ile sınanmış dizeler kurar.

Şiirlerin kitaplaşma evrelerini ise “enkazın altında kalmak olarak” tanımlar. Kitabın, yazarının enkazı olduğunu söyler. “Kitap çıkar ve enkazınız kalkar” şeklinde acı yüklü bir anlatımla yine şiiri yazma sürecinin zorluğunu vurgular.

Bir yandan da işi sadece acıya bağlamaktan yine rahatsız olan şair: “Sadece işi acı ve burukluğa dökmek lazım. Heyecan da var. Yüksek haykırışlar da yaptım. Yüksek yaşamların hep içinde oldum.”³³ diyerek şiirini yine salt romantizmin kısılcından çıkarıp şiirinin hem toplumsal hem kişisel bir yönünün olduğunu vurgulamak ister. Şairin, kimi zaman bireysel kimi zaman toplumsal konuları, kimi zaman da aynı metinde dualite yaratacak biçimde bireysel ve toplumsalın harmanlandığı görülmektedir. Çalışmamızın “İnceleme” bölümünde şiirlerindeki bu bireysel ve toplumsal ayrışmayı da göstermeye çalışacağız. Bu ikilemin sebepleri ayrıca Bülent Parlak'ın dergiciliğini anlattığımız bölümde de açıklanacaktır.

³¹<https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021).

³²<https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021).

³³<https://www.youtube.com/watch?v=eooxTTqgzV0>, (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

1.3. DERGÂH DERGİSİ VE MUSTAFA KUTLU

Bülent Parlak ilk şiirini bir kıraathanede adisyon kağıdının arkasına yazdıktan sonra şiiri Dergâh Dergisine gönderir. Bunun özel bir sebebi yoktur. Daha önceden tasarlanmış bir eylem de değildir. Dergâh Dergisinin Genel Yayın Yönetmeni Mustafa Kutlu’yu ismen tanısa da şahsen tanımamaktadır. Şiirini neden başka bir dergi değil de Dergâh’a gönderdiğini kendisi de tam olarak bilmez. Herhangi bir sayısını alıp okumadığı bu dergiye öğrencilik yıllarından aşinadır. “Üniversitedeyken bizim edebiyat derslerimize giren İsa Hocamız vardı. Odasında hep Dergâh’ı görürdüm.”³⁴ diye bahsettiği bu derginin, kendisine şiirin kapılarını aralayacağından habersizdir. Aradan bir süre geçtikten sonra dergi yayımlanır ve şiir, derginin kapağında basılır. Mustafa Kutlu, çevresine Bülent Parlak’ı sorar ve onu görmek ister. Arkadaşlarından bu haberi alan Parlak, çok heyecanlanır. Şırnak’a atandığı için Mustafa Kutlu’yu ziyarete gidemez fakat dergiye bir şiirini daha gönderir. Gönderdiği ikinci şiirin yayımlanması sekiz ay kadar sürer. Bu süre zarfında şiirinin yayımlanmasını sabırsızlıkla beklediğini anlatan Parlak, “ikinci şiir de çıkınca ve beğenilince dedim ki herhalde bende bir hâl var ve bunu çözmem gerekiyor.”³⁵ sözleriyle şiirle birdenbire kurduğu bu yoğun ve heyecanlı ilişkiden duyduğu şaşkınlığı dile getirir. Bülent Parlak bu süreçten sonra şiirin evrenine dâhil olur ve yoğun bir şekilde şiir okumaları yapmaya başlar. Şiirle kurduğu bu ünsiyeti; “belki de o derginin kapağında ismimi ve şiirimi görmek düştüğüm onca boşluktan sonra kendime kapı yapacağım bir alan gibi geldi”³⁶ bu şekilde ifade eder. Geç de olsa Mustafa Kutlu ile tanışır. Başlangıçta, Kutlu’nun yanına gitmekte çekinse de daha sonraları her hafta uğramaya başlar. Bu ziyaretlerin şiirle ya da dergiyle ilgili olmadığını ifade eden Parlak, Kutlu “yanında sakinleştiğim tek insan” der. Her hafta mutlaka gider, gidemediğinde Kutlu tarafından hemen aranır. Mustafa Kutlu ile kurdukları gönül birliğini “Sağ olsun Mustafa Bey’in üzerimde çok emeği var. Edebi anlamın yanı sıra hakikatten bir baba gibi beni çok sakinleştirmiştir. Çünkü ele avuca çok sığan biri değildim, Onun nasihatleri ve ‘kendine dikkat et demeleri’ bana çok iyi gelmiştir”³⁷ sözleriyle anlatır. Bu ziyaretler hem edebiyat hem hayata dair konuşmalarla Parlak’ın beslendiği bir kaynak ve yaslandığı bir dayanak olmuştur. Mustafa Kutlu’nun yanındayken hissettiklerini anlatan “Mustafa

³⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021).

³⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=cpR-A5N1cNc>, (Erişim Tarihi: 17.01.2019).

³⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021).

³⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=kQL8w617xK8>, (Erişim Tarihi: 17.09.2017).

Kutlu'nun Masası”³⁸ başlıklı bir yazı yazar. Yazı hakkındaki düşünceleri sorulunca Kutlu'ya olan sevgi ve saygısının bir göstergesi olduğunu ifade eder. Şiirsel bir üslûbun hâkim olduğu bu yazıyı İki Mısra Arası Programı'nda duygu yüklü cümlelerle özetler:

“Onun masası hiç gelmeyecek birini bekler gibidir. Beklenenin geldiği görülmemiştir. Gelecek olana, gelse de gelmese de boynuna sarılamayacak kadar yorgun bir masa... Onun masası babacandır. Sanki metrobüse binecek paranız yoksa size söylemeden anlayıp cebinize sıkıştırarak kadar anlayışlıdır. İnsan bir boşluğu uzun uzun seyrederek mi? Bazen seyredersiniz. Ayçiçek tarlaları gibi düşünün. Bana öyle geliyordu masası.”³⁹

Katıldığı her konferansta ve kendisiyle yapılan her röportajında konu bir şekilde Mustafa Kutlu'ya gelir. Parlak onu; bir usta, yol gösterici ve dahası bir baba olarak gördüğünü çok defa dile getirir. Yaşamı boyunca çoğu zaman anlaşılmadığını ifade eden şair için suskunluğunun bile anlaşıldığı yer olan Mustafa Kutlu'nun yanı, her daim sevgi ve saygıyla andığı kıymetli bir yerdir.

1.4. DERGİ ÇIKARMA FİKRİ VE İZDİHAM DERGİSİ

Bülent Parlak Şırnak'tan edebiyata çok daha yoğun bir ilgiyle ve hevesle bağlanmış bir şekilde döndükten sonra, bu ilgisini daha etkin bir şekilde sürdürmek için girişimlerde bulunur. Bu arzusun aksiyona geçirilmesinin ilk adımı olarak dört arkadaşı ile birlikte Karakutu adında edebî yazıların yer aldığı bir internet sitesi kurar. Kendisi daha çok sitenin yönetim işleri ile ilgili sorumluluğu üstlenir. Aynı dönemlerde birden fazla gazetenin kitap ekine Oğuz Türker müstear adıyla kitap tanıtımları yazar. Bu yazıları kendi ismiyle yayımlamak istemediğini ve gizli tuttuğunu ifade eder.⁴⁰

2008 yılında askerden döndükten kısa bir süre sonra dokuz on kişilik bir arkadaş gurubuyla İzdiham.com'u kurar. Yayın faaliyetine bir süre site üzerinden devam ederler. Daha sonra İzdiham Dergisinin ilk sayısı -birlikte yola çıktıkları bazı arkadaşlarının itirazlarına rağmen- basılı olarak çıkar. İnternet sitesinin yanı sıra basılı bir dergi çıkarma fikri de aniden gelişmiştir. Parlak, derginin yayımlanma hikâyesini: “2008 yılında askerden dönmüştüm. Bağdat Caddesinde makarna dükkânı açacaktım. Benim aslında niyetim oydu. Ondan sonra arkadaş vazgeçince bende de biraz para vardı. Dedim ki dergi işine gireyim. Pek hesap da yapmadım”⁴¹ cümleleriyle yine birdenbire gelişen bir olay gibi aktarsa da İzdiham'ın üzerine düşünülmüş bir derdi olduğu aşıkardır. İlk sayı,

³⁸<https://www.haber7.com/yazarlar/bulent-parlak/1117523-mustafa-kutlunun-masasi>, (Erişim Tarihi: 17.01.2014) .

³⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021).

⁴⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=cpR-A5N1cNc>, (Erişim Tarihi: 17.01.2019).

⁴¹ <https://www.youtube.com/watch?v=kQL8w617xK8>, (Erişim Tarihi:23.04.2024).

“Yaşamak Sağlığa Zararlıdır” başlığıyla çıkış yapmasıyla da farklı bir dergi olduğunu hissettirir. Üç ayda bir çıkan derginin ilk sayısı 173 adet satar. 2014 yılına kadar düzenli bir şekilde basılamayan dergi ancak 15. sayıdan sonra iki aylık olarak sürekli basılmaya başlar.

Dergâh dergisinde on kadar şiirinin basılmasından sonra yavaş yavaş kendisini edebiyat camiasının içinde hisseden Parlak, dergiciliğe yönelik ilgisini de bu camianın içinde oluşuna bağlar. Fakat bütün dergilerin, birbirinin tekrarı olduğunu düşünür. Ayrıca dergicilikle ilgilenen dostlarıyla görüşmelerinde, yayımlanan bu dergilerin tirajlarını öğrenince büyük bir şaşkınlığa uğrar. Bu şaşkınlığını: “dergiyi açıyorsunuz hepsi birbirinin benzeri, şiir var deneme var, öykü var arkada da bir sinema yazısı, bu hiç değişmiyordu. Okunmadığını gördüm. Yani çok fazla tantanası yapılıyordu dergilerin fakat tirajlarını öğrendiğimde çok şaşırdım. Elli satıyorlar, yüz-iki yüz satıyorlar. Dedim ki o zaman burada yanlış giden bir şey var. Bir gerçekliği yok. Kendi aralarında bir futbol maçı yapıyorlar. Gereksiz bir hırs başlıyor.”⁴² ifadeleriyle dile getirir ve bu durumdan sıyrılmak ister. İlk olarak derginin yazar kadrosunu yazar olmayan kişilerden seçmekle işe başlar. Çünkü yazın dünyasındaki pek çok kalemin, tekrarların içinde sıkıştıklarını düşünür. Bu sıkışmayı fark edemediklerinden başka bir şey üretmeyi reddetmektedirler. İzdiham Dergisini, tekrarın dışına çıkmanın mümkün ve gerekli olduğu düşüncesiyle hazırlar. Parlak’a göre dergicilikte bir şeylerin değişmesi gerekiyordur fakat nasıl değişeceği ve derginin nasıl bir tarz yakalayacağını zaman gösterecektir. Onun için önemli olan hayatın içindekinin edebiyatın gündemine taşınmasıdır. Bu niyetle inşaat işçilerine yazılar yazdırır. Veli whatsapp gruplarını derginin gündemine taşır. Otobüs muavinleriyle röportaj yapar. “İnşaatlarda Nietzsche’den Schopenhauer’dan bahsetmemizin bir anlamı yok. Çünkü adam öğlen olduğunda karpuz ve ekmek yiyor yani bu ikisini dengeleyemezseniz üstün sanat yapmış olmuyorsunuz burada hayat gerçekliği var bunu kaçırmamalıyız.”⁴³ derken, İzdiham Dergisinin her şeyden önce hayatı yakalamasının lüzumuna olan inancını vurgulamak ister.

Dergide pek çok genç kalemin yazması için konu dağılımları yaparak bir nevi ödevler verir. Edebiyata ilgili gençler derginin etrafında toplanmaya başlar. Gençler hem yazılanlarının yayımlandığı hem de gündelik sıkıntılarının dile getirilebildiği dergiyi yakından takip etmeye başlar. Dergi kısa sürede ciddi bir okur kitlesine ulaşır. Parlak,

⁴²<https://www.youtube.com/watch?v=kQL8w617xK8>, (Erişim Tarihi:23.04.2024).

⁴³ <https://www.youtube.com/watch?v=kQL8w617xK8>, (Erişim Tarihi:23.04.2024).

gençlerin hem hocası hem Bülent Abisi olur. Gençlerin dergi dışındaki pek çok sıkıntılarıyla ilgilenmeye başlar. Böylelikle okul ve aile ortamına dönüşen dergi bir süre sonra sadece gençlerin değil her yaştan okurun takip ettiği bir dergiye dönüşür. Birçok kişinin mümkün görmediği tirajı yakalar. Parlak’a, tirajı bu kadar yüksek olan bir derginin nasıl olup da acemi yazarlara kapı açtığı sık sık sorulur. Bu soruyu, “sayılarla ve satışlarla uğraşmadım. Ben gönlümün el verdiği, gönlümün razı olduğu insanlarla hep iş yapmak istedim. Yazmak bir şekilde öğrenilir ama arkadaşlıklar öğrenilmiyor.”⁴⁴ diyerek yanıtlar. Bu yanıt onun “samimiyet”i her şeyin üstünde tuttuğunu net bir şekilde gösterir. Ona göre bu samimiyet eninde sonunda bir şekilde derginin ruhuna da yansımaktadır.

Sosyal medya hesaplarında da hayli takipçisi olan derginin sosyal mecralardaki üslubu da nevi şahsına münhasırdır. Dünya burukluk listesi yayınlanır, akşamları türkülerin çalındığı canlı yayınlar açılır. Dostoyevski hayrına helva dağıtılması için sosyal medya üzerinden örgütlenilir. Derginin kapağını tasarlayan grafikerin gönül meseleleri dolayısıyla kapağı yetiştirememesi üzerine; “Grafikerimiz Aşık Olduğu İçin Kapak Yapamadık” başlığı atılır. Bu başlıkla günlerce sosyal medyanın gündeminde yer edinen derginin adı da gün geçtikçe daha çok bilinir. Bülent Parlak, derginin paylaşımları ile ilgili; “Sosyal medyada bizim şaka yaptığımızı sanıyorlar. Çünkü İzdiham kendi diliyle var.”⁴⁵ tespitini yapar. İzdiham Dergisinin dili, okurlarının çok sevdiği özel bir dil hâlini alır. 2015 yılına gelindiğinde derginin farklı şehirde bulunan okurları yine sosyal medya üzerinden haberleşerek “İyiler Aslında Yakındır” mottosuyla bir araya gelmeye başlar. Başlangıçta birkaç şehir ile planlansa da kısa sürede neredeyse her ilin İzdiham Kitap Okuma grubu oluşur. Belirli periyotlarla toplanan gruplar hem dergiyi hem de farklı türdeki edebî eserleri okurlar. Roman, öykü ve şiirlerin tahlil edildiği bu toplantılara zaman içinde film okumaları da dâhil edilir. Her okuma grubu kendi kültürel ve sanatsal içeriğini kendi seçer ve bunun üzerine toplantılar gerçekleştirilir. Hâlen İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerin yanı sıra Anadolu’nun pek çok kentinde; Kars’tan Uşak’a, Afyonkarahisar’dan Rize’ye yaklaşık yetmiş şehirde “iyiler aslında yakındır” sloganı etrafında toplanıp edebiyat mahfili oluşturulmaya devam edilmektedir.

Derginin ülke sınırlarını aşması gerektiğini düşleyen Parlak, yurt dışında yaşayan okurlara dergiyi kargolar. Oradaki insanların kendi dillerinde güncel edebiyat ürünlerine ulaşmasını kültürün devamlılığı olarak görür: “İran’da yaşayan, Mısır’da ve

⁴⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=eooxTTqgzV0>, (Erişim Tarihi: 22.02.2024).

⁴⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=TX6vd1BRA1g>, (Erişim Tarihi: 13.12.2024).

Azerbaycan’da yaşayan ve Türkçe bilen birçok kişiye dergi gönderiyorum. İlginç kesişme noktaları bunlar. Uzun yıllardır şunu söylüyorum ‘Edebiyat dergilerinin yurt dışına açılması lazım’ oradaki insanlarımızın mutlaka bu dergilerden, kitaplardan okuması gerekiyor.”⁴⁶ Aynı zamanda derginin farklı dillere çevrilmesini ve farklı ülkelerde basılmasını da çok istediğini her fırsatta dile getirir. Birçok çevirmenle bu konuyla ilgili görüşmeler gerçekleştirir. Fakat ömrü İzdiham Dergisinin farklı dillere çevrilmesini göreceği güne kadar vefa etmez.

Bülent Parlak’ın “göz bebeğimiz” dediği İzdiham Dergisinin hayat bulma serüveni bu şekilde gerçekleşir. Şair, şiir kitaplarından bahsederken genelde düşünceli ve sıkıntılı bir hâl alır. Fakat İzdiham’dan bahsederken her zaman ilk günkü coşkusunu ve heyecanını hep diri tutar. Derginin, onun için kıymeti ve önemi şu cümlelerde çok net anlaşılır:

“Bu kadar insanın sevgisi, bu kadar insanın duası memleketin de durumunu görünce diyorsun ki Allah sana bir şey verdi bunu bu memleket için bu insanlar için kullan. Üstelik sadece gençler okumuyor bu dergiyi profesörler de okuyor bu dergiyi onlardan da güzel tepkiler alıyoruz. Milletvekilleri de okuyor. Yani bu memleket hatta bu memleketin dışında başka ülkelerdeki yaşayan ama bu topraklarda doğmuş insanlara da sesleniyoruz. Bu kadar insanı mahcup etmememiz gerekiyor ve onlara iyi bir şeyler sunmamız gerekiyor. Bakın ben şahsi hayatımda çok hata yapan bir adam olabilirim ama Allah da biliyor ki ve arkadaşlarım da çok iyi bilir ben bu dergiye bilinçli olarak bir nokta bile leke bulaştırmadım. Çünkü o bizim gözümüzün nuruydu ve bu kadar insanın birlikte olduğu, bu kadar insanın emek verdiği bir şeye zarar gelmesin diye şahsıma hiç kullanmadım. Tanıyanlar bilir İzdiham’ın her şeyini ben yaparım ama yazan herkese karşı sorumluluğun var ve okuyanlara tertemiz bir hikâye bırakmak istiyorum. O yüzden rahatlıkla okuyabilirsiniz. Beni okumayabilirsiniz. Şiir kitaplarım benim şahsi serüvenim ama İzdiham konusunda hakikaten çok titizim çünkü birçok arkadaşımın ve bu ülkenin gençlerinin... 20.000’e yakın satıyor bu az bir rakam değil. Bu sorumluluk hakikaten omuzlarımda ve bunu her gün taşıyorum iyi şeyler yapmak zorundayız. Bu bizim boynumuzun borcu. Bazı şeyleri gülerek anlatıyorum fakat bazı şeylerin sorumluluğu çok ağır ve elimden geldiğince imkânım sağlığım, huzurum yettiği sürece de yaptığım işleri en iyi şekilde yapmaya devam edeceğim.”⁴⁷

İzdiham Dergisi 2022 yılına kadar uzun aralar vermeden yayın hayatını sürdürür. Derginin fiyatında artırmaya gitmemek için boyutlarında zaman zaman değişikliğe gitse de yakaladığı tarzda büyük değişiklikler olmaz. Artan kâğıt fiyatlarına rağmen basılmaya devam edilir. 2022 yılının Nisan Ayında 54. sayının basılma hazırlıkları devam ederken derginin fikir babası ve Genel Yayın Yönetmeni Bülent Parlak’ın vefatı ile yaklaşık bir buçuk yıllık bir ara verilir. 2024 yılı Ocak Ayı itibarıyla İzdiham Dergisi 54. sayısı ile

⁴⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021).

⁴⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=cpR-A5N1cNc&t=2s>, (Erişim Tarihi: 17.01. 2019).

Bülent Parlak'ın kızı Yaren Parlak'ın çabaları ve dergiyi sahiplenene diğere ekip üyelerinin desteğıyle yayın hayatına kaldığı yerden devam eder.

1.5. MİZACINA DAİR HUSUSİYETLER

Öğretmen, şair ve İzdiham Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Bülent Parlak'ın mizacına dair ilk dikkat çeken özellik aykırılığıdır. Dergi için kullanılan “edebiyatın aykırı çocukları” ifadesi en başta şairin şahsına ait bir yakıştırmadır. Bir programda kendisine yöneltilen; “aykırı olduğunuzu düşünüyor musunuz?” sorusuna “buna zaman karar verecek, bunlar benim söylememle olacak şeyler değil” diyerek cevap verir. Onun aykırılığı tasarlanmış değildir. Birden beliriveren bir düşüncesi ve tavrıyla veya anlık bir söylemiyle aykırı oluverir. Vefatının ardından dostlarının kendisi için yazdığı yazılardan birinde; “yaratıcı bir zekaya sahip olduğun belliydi, dergi kapağına çıkardığın konudan, attığın başlıklardan anlaşılıyordu. Aykırı duranlara, uçtakilere ayrı bir sevgi duyuyordun, çünkü sen de öyleydin. Kimseyi umursamadan geçip giden hayatı, umursamamak ve gözü kara yaşamak gerektiğini düşünüyordun.”⁴⁸ ifadeleriyle Parlak'ın aykırı kimliğinin dünya ile kurduğu daha doğru bir ifadeyle kurmakta zorlandığı bağ ile ilgili olduğuna yönelik bir vurgu dikkati çeker. Çünkü her nerede olursa olsun buraların yabancı olma durumu üzerine sinmiştir. Bu duruş onu ilk kez görenler tarafından bile hissedilir. Sessiz, düşünceli ve en çok da hüznü olduğu daha konuşmaya başlamadan sezilir. Onu tanımayanlar ondaki bu hâlin nedeninin; biraz evvel yaşadığı can sıkıcı bir olaydan kaynaklandığını düşünse de yakından tanıyanlar şairin, hüznü ama depresif olmayan bu hâlini kanıksamıştır. Hüseyin Akın, Sanki Dünyaya Damatlık Beğenmeye Gelmişti başlıklı yazısında:

“Onu en iyi anlatan yine de yazdıklarıydı. Zira yazdıklarının hayatiyeti, yaşadıklarından daha baskındı. Yaşarken dışarıya sızdırmadığı şeyleri, yazarken fazlasıyla ortaya seriyordu. Kitaplarının isimlerinde bile bunun işaretlerini görebiliyorduk: Sevgili Huzursuzluğum, Yalnızlığın İcadı, Her Şey İçin Çok Geç bu kitap isimlerinde bir şairin çok kısa tarihini rahatlıkla okuyabilirsiniz. Kitapları kadar okunaklı bir şey daha vardı Bülent'te: Çehresi! Gülmeyen, üzülmeyen somurtmayan, ümit etmeyen, ye'se kapılmayan, boş veren, kafaya takan, öfkelenen, sükûnet bahşeden, teslim olan, isyan eden, yerini yadığayan, haline şükreden, merhametli olan, kin tutan.”⁴⁹

Derken şairin simasından dış dünyaya sızan yoğun bir duygu yükü ve derinliği olduğunu tespit eder. Akın'a göre onun çehresi kitapları kadar okunaklıdır; hür türlü duygusu yüzüne vuran ve dünyaya bu duygu harmonisinin ardından bakan bir mizaç

⁴⁸ Turan Karataş, “Erken Giden Bülent İçin”, *Hisdüşüm Dergisi*, 18, 2023, s. 11.

⁴⁹ Hüseyin Akın, “Sanki Dünyaya Damatlık Beğenmeye Gelmişti”, *Hisdüşüm Dergisi*, 18, 2023, ss. 16.

olarak ön plana çıkarır. Şairin bakışları derin, susuşları düşüncelidir. Mutluyken bile yüzünün tüm hatlarında mahzun bir ifade belirir. Kendini herkese kolayca açamayan ve pek çok şeyi önce kendi iç dünyasında tartışan biridir. Bu durum bazen çevresince anlaşılmamayı beraberinde getirir de pek çoklarına göre Parlak'ı bir duruş sahibi kılar. Onun sessizliği “derinden çağılayan acıların en koyu hali”⁵⁰ olarak yorumlanır. Onu yakından tanıyan herkes şairin hem sessizliğine hem de herhangi bir konu hakkında ardı arkası kesilmeyen serzenişlerine tanık olmuştur. Bu da Parlak'ın mizacının bazen daha içe dönük kabullenmeci yönünün ağır bastığına bazen de dışa dönük yüksek sesli haykırırları benimseyen yanına işaret eder. Bülent Parlak'ı yakından tanıyan Berat Karataş da şairin mizacına dair fikirlerini: “kimi zaman uzun susuşlarına, anlam veremediğim serzenişlerine şahit olduğum Bülent Parlak, temelde iyi bir muhabbet insanıydı. Parlak bir zekâsı ve sakınmasız bir edebiyat dili vardı. Dergiye attığı başlıklardan, yazdığı metinlere kadar bu özgürlük ve aklının sivri keskin köşeleri hissedilirdi. Sevdiğini çok sever onun için elinden geleni yapar, sevmediğine yapmacık da olsa iyi davranamazdı.”⁵¹ ifadeleriyle dile getirir. Burada şairin uzun suskunluklarını kimi zaman serzenişleriyle yırtan mizacına mukabil güçlü bir muhabbet insanı olması yönüyle öne çıkarır. Parlak, zekâsı derginin silüetine bile yansıyan bu sakınımsız dilli bir edebiyat adamıdır. Sevdiklerine fedakardır. Ancak sevmediklerine mesafesini korur ve rol yapamayacak kadar da dürüst bir mizaca sahiptir.

Bülent Parlak, yardımseverliği, haksızlığa uğrayanın yanında durması ve bunu kimseye sergilemek gibi bir çabasının olmayışıyla anılmaktadır. Olumsuz herhangi bir olay karşısında sessiz kalıp etliye sütlüye karışmadan geçip gidilmesini hazmedemez. Bazen bu özelliği, onun fevri çıkışlarla çevresindeki insanları kızdırıp küstürme boyutuna varmaktadır. Mustafa Kutlu, Parlak'ın fevri halleri için; “ne zaman patlayacağı belli olmayan bir bombadır. İzdihâm'ın ‘m’ harfî üzerine tüneyen o uğursuz karga bunun işareti değil mi?”⁵² ifadelerini kullanmaktadır. Kutlu'nun, onu sık sık yanına çağırıp bu konuda öğüt verdiğinden önceki bölümlerde de bahsetmiştik. Oysa Bülent Parlak kendisini oldukça sakin bir insan olarak tanımlar ve ekler: “aslında ben çok da sakimim. Kendi halimde bir insanım diyorum ama inanmıyor (Mustafa Kutlu) ve hep öyle biri olmadığımı söylüyor.”⁵³

⁵⁰ Mustafa Uçurum, “Ölümü Çağırın Şair: Bülent Parlak”, *Hisdüşüm Dergisi*, 18, 2023, ss. 15.

⁵¹ Berat Karataş, “Zamanla Arası Olmayan Adam”, *Hisdüşüm Dergisi*, 18, 2023, ss. 26.

⁵² Mustafa Kutlu, *Sel Gider Kum Kalır*, Dergah Yayınları, İstanbul 2022, ss. 53.

⁵³ <https://www.youtube.com/watch?v=cpR-A5N1cNc&t=2s>, (Erişim Tarihi: 17.01. 2019).

Şiirlerine en fazla yansımış duygu olan yalnızlık Parlak'ın mizacının da belirleyici özelliklerinden biridir. Çevresinin her daim kalabalık olmasına karşın yalnızlığıyla bilinir. Çünkü onun yalnızlığının insanlarla ilgisi yoktur. Dünyada bulunma yalnızlığına daha yakın bir haldir. Mustafa Toprak'ın kendisiyle yaptığı dijital platformdaki bir programda Parlak'a yönelttiği “yalnızlık senin için nedir?” sorusuna cevap olarak şunları söylemektedir:

“bu yoğun bir şey hakikatten sevdiğim de bir şey. Benim mesela çevremde biliyorsun çok insan vardır. Aslında çoğu zaman onlarla da birlikte olmuyorum. Yani çoğu insan o an orada oturduğumu sanabilir ama ben aslında çok da orada değilim. Fiziken de yalnızlığı çok seviyorum. Çok yakından tanıyanlar bilir, ben çok kendi hayatıma müdahale ettirmeyi sevmem. Ve mutlaka yalnız kalmam gerekiyor. Bu biraz da doğuştan gelen bir şey sanırım. Yani her şeyi yaşadıklarımıza bağlamak da doğru değil. Belki yaradılışından ben böyleyim. Ben ilkokulda, ortaokulda, lisede hatırlıyorum kendimi o zamanlarda da böyle çok yalnız gezdiğim olmuştur. Sonra tabi yaşadıklarımız da etkilemiştir belki ama benim hem tercih ettiğim bir şey hem de mecbur bırakıldığım bir şey. İkisi de bir araya toplanınca böyle bir netice ortaya çıktı.”⁵⁴

Bu cümleler Parlak'ın yalnızlık arzusunun fitrî bir eğilim olduğuna ve çocukluk yıllarına dek uzandığına işaret eder. Yalnızlık, fiziksel değil de daha çok ruhsal manada, derinlerde hissedilen bir yalnızlıktır. Kimi zaman fiziksel olarak da yalnızlığı arzular çünkü hayatına müdahaleden hoşlanmaz ve kimi zaman hem fiziksel hem de ruhsal anlamda kendisiyle baş başa kalabileceği kesintisiz bir yalnızlığı özler. Şairin yalnızlıkla olan bu ilişkisinin mizacına dair özellikleri şekillendirmekle kalmayıp şiirlerine de yoğun bir şekilde yansıdığını söylemek gerekir. Yakın arkadaşı İsa Çolaker de şairin tek başına olma haline vurgu yaparak, “her daim düşünceli ve tefekkür halindeydi arifâne bir tavrı vardı belki de şiiri orada gizliydi. Tek kişilik bir fikir dünyası vardı.”⁵⁵ Şairin yalnızlığıyla şiirinin dokusunu birlikte düşündüğünü dile getirir.

Bülent Parlak, katıldığı programlarda kendisiyle ilgili: “Ben yeryüzünün en çok sıkılan insanlarından biriyim.”⁵⁶, “Ben tek kalsam devlet kurabilirdim. O anlamda çok uyumlu biri değilim, kimseyle bir iş yapamam. Çünkü bildiğimi okumayı seviyorum.”⁵⁷ “Bende de inat var. Bana biri bir şey olmaz dedi mi onu yapmak zorunda hissediyorum kendimi.”⁵⁸ derken aynı zamanda otoportresini çizmiş olur. Kendi ifadeleriyle çizdiği otoportrede dikkati çeken Parlak'ın uzlaşılması/anlaşılması güç bir mizaç olduğuna

⁵⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=eooxTTqgzV0>, (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

⁵⁵ İsa Çolaker, “Hepimiz Ölecek Yaştayız”, *Hisdüşüm Dergisi*, 18, 2023, ss. 24.

⁵⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=l0j3lg57j0A>, (Erişim Tarihi: 07.10.2021).

⁵⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=cpR-A5N1cNc&t=2s>, (Erişim Tarihi: 17.01. 2019).

⁵⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=cpR-A5N1cNc&t=2s>, (Erişim Tarihi: 17.01. 2019).

yönelik bir imaj oluşturmastır. Fakat bütün bunların yanında belki de bu imajın farkında olduğu için sevdiği insanlara anlık yükselişlerinin ardından şefkatli yüzünü göstermeyi de ihmal etmez. Abdullah Harmancı'nın, "Bülent Parlak'la Bir Gün" başlıklı yazısında dile getirdiği: "Bülent Parlak ilk bakışta kendisine nüfuz edilmesi zor 'cool' bir görüntü veriyordu ama aynı 'cool' adamın bir gencin bir cümlesi ile yüz çizgilerinin değiştiğini merhamet duygularına gark olduğunu görüyordunuz. Sanırım Parlak'ı, cazip kılan şeylerden biri bu iki zıt nokta arasında gidip gelmeseydi."⁵⁹ şeklindeki tespitleri Parlak'ın değişken ruh hâlini göstermekle kalmaz aynı zamanda mizacının ana hatlarını özetleyen bir nitelik taşır.

Harmancı'nın da yukarıda sözünü ettiği bir gencin cümlesiyle değişen yüz ifadesi Bülent Parlak'ın en büyük gündemini oluşturur. Sürekli diri tuttuğu, gençler için bir şeyler yapma fikrinden; görüştüğü, tanıştığı herkese bahseder. Bu arzusıyla ilgili olarak dostlarıyla fikir alışverişlerinde bulunur. Yazmayı tasarladığı ya da yazılmasını istediği konulardan veya gençlere faydalı olabileceğini düşündüğü projelerden söz açar. "Daha iyi, daha başka şeyler yapmalıyız" cümlesi onun ağzından sık sık duyulur. Kendini gençlere karşı sorumlu hisseder. Üstelik bu sorumluluk sadece dergi etrafında toplanan veya tanıştığı gençlerle sınırlı değildir. Dergiyi okuyan, okumayan bu topraklarda doğup büyümüş ve bu ülkenin geleceği olacak her gence karşı duyulan bir sorumluluktur. Bu sorumluluk hissi, derginin bilinirliği, tirajı arttıkça ve Anadolu'nun pek çok kentinde söyleşilere gelen kitleler kalabalıklaştıkça perçinlenir. Çeşitli üniversiteler şairi söyleşi için davet etmeye başlar. İlk davetlerin birinde salondaki kalabalığın kendisi için toplanmadığını düşünür. Söyleşisinden önce veya sonra bir film gösterimi olacağını ve bu kadar gencin film izlemek için orada bulunduğunu zanneder. Söyleşisi başladığında bile aklından "tek konuşmacı ben miyim?" sorusu geçmektedir. Kendisinden daha bilinir, tanınır birinin ikinci konuşmacı olarak gelip yanına oturacağı düşüncesi içinde söyleşiyi tamamlar. Aradan birkaç yıl geçtikten sonra bu söyleşinin onun düşüncelerini ne denli değiştirdiğinden şu şekilde söz eder:

"Ben de şöyle oldu; öncelikle hakikaten hiç umursamıyordum (yazmaktan bahsediyor) yani sadece yazmam gerekiyordu. Bir kurtuluştı yazmak fakat geçen sene fikrim değişti (2014- 2015 yılına tekabül eder) bunun sebebi de şu: (ilgili söyleşiden söz eder) Beni dinlemeye gelmişler ve ben bunu bitene kadar anlayamadım. En son toplantı bitince, millet kalkınca anladım. O zaman bu benim omuzlarıma büyük bir mesuliyet bindirdi. Daha çok dikkat etmem gerektiğini anladım büyük bir kitle vardı ve onlardan nasıl bir şey elde ederiz diye düşünmedim, nasıl daha iyi şeyler yapabiliriz diye düşündüm. Çünkü insanoğlu kitleleri arttıkça, iktidarlaşmaya başladıkça her zaman kendisini

⁵⁹ Abdullah Harmancı, "Bülent Parlak'la Bir Gün ", *Hisdüşüm Dergisi*, 18, 2023, ss. 9.

iktidar edenlere ihanet etmiştir. Ben bunu çok iyi biliyorum o yüzden de bundan uzak durmam gerektiğinin farkındaydım.”⁶⁰

Bülent Parlak, sorumluluk bildikleriyle, itirazlarıyla, yalnızlığıyla ve aykırılıklarıyla gençlerin çocuk ruhlu, merhametli abisi olarak ömrünü tamamlar. Salonların kalabalıklarından kendine hasat ettiği derslerden doğan bir sorumluluk duygusuyla şiirler yazmaya ve dergisini yayımlamaya devam etmiştir. Onun bu tavrı dergiye ve çevresinde yazın işleriyle uğraşanlara da sirâyet etmiştir. Derginin titizlenilerek hazırlandığı her sayıda kendini hissettirmiştir. Bu sebeplerle İzdiham Dergisine yansıyan bu titizlik bu detaylı özen aynı zamanda Parlak’ın mizacının bir parçası olarak düşünülmelidir. Harmancı’nın: “İzdiham dergisi ve onun merkezindeki edebi şahsiyet Bülent Parlak çevresindeki gençlerle birlikte Türkiye’de örneği görülmemiş bir dergicilik başarısı gösterdi Parlak’ı gönüllere kazıyan kendi şahsiyetini derginin her satırına damgalaması oldu”⁶¹ ifadeleri de bu çıkarımı destekler niteliktedir.

Bülent Parlak, 2022 yılının Nisan ayında evinde geçirdiği kalp krizi nedeniyle 43 yaşında hayata veda etmiştir. Derginin, “Hepimiz Ölecek Yaşayız” sloganı artık bir dergi sloganı olmaktan çok Bülent Parlak’ın sözünün eri mizacının göstergesi ve yazgısı kabul edilmektedir.

⁶⁰<https://www.youtube.com/watch?v=TX6vd1BRA1g>, (Erişim Tarihi: 13.12.2015) .

⁶¹ Harmancı, a.d.m., ss.9.

İKİNCİ BÖLÜM

BÜLENT PARLAK'IN ESERLERİNİN İNCELENMESİ

1. SEVGİLİ HUZURSUZLUĞUM

1.1. YAYIMLANMASI VE YANKILARI

Bülent Parlak'ın ilk şiir kitabı *Sevgili Huzursuzluğum*, 2010 yılında basılır. 2005-2010 yılları arasında yazılan 20 şiirden oluşan eser, ağırlıklı olarak *Dergâh'ta* yayımlanan şiirler olmakla birlikte *Yedi İklim*, *Ücra*, *İzdiham* gibi dergilerde yayımlanan şiirleri de içerir. Bunun yanı sıra kitap için yazılmış şiirler de ilk kez bu eserde okuyucuyla buluşur. 8 kez baskısı yapılan kitabın ihtiva ettiği şiirler Parlak'ın en bilinen şiirleridir. Bu özelliğiyle onun en çok okunan kitabı olma unvanına da sahiptir.

Eserin ilk baskısı Selis Kitaplarından çıkar. İkinci baskı Profil Kitap tarafından yapılır. 3. Baskıdan itibaren Parlak ve arkadaşlarının 2012 yılında kurdukları İzdiham Yayınevinden basılmaya başlanır.

Bülent Parlak için ilk kitabının basımı oldukça önemli ve heyecan vericidir. *Sevgili Huzursuzluğum*'un henüz basıma hazırlandığı günlerde; kitabevlerinin önünden geçerken bir anda içeri girip ellerinde kendi kitabının olup olmadığını sorar. Aldığı olumsuz yanıtın ardından; kitabın kısa süre sonra raflarda olacağını coşkuyla haber verir. Bu anıları aktaran dostları, Parlak'ın, ilk kitabına dair hissettiği çocuksu heyecanının en yakın tanıklarındır.⁶²

Kitabın yayımlanmasının ardından yakın arkadaşı Tarık Taş, Bülent Parlak'la *Sevgili Huzursuzluğum* üzerine yaptığı söyleşide eserin adına odaklanarak şaire huzursuzlukla olan ilişkisini sorar. Parlak kitabın adına da sinen “Huzursuzluk” ile olan ilişkisini “yaşamak” ile olan ilişkisi ekseninde şöyle açıklar:

“Şiir zaten huzursuz insanların işidir. Sen hiç tarlasında domates fidesi büyürken bekleyen bir adamın şiir yazdığını gördün mü? Yok, olmaz. Bizler domates fidesi ekmenin erdemini bilmediğimiz ve onu beklerken aldığımız hazzın farkına varamadığımız için şiir yazıyoruz. Hani Erbain'in girişinde de yazıyor ya ‘Yaşamayı bileydim yazar mıydım hiç şiir’ diye. İsmet Özel bence orada en güzel şekilde ifade etmiş. Vapurda yolculuk yaparken birbirlerinin fotoğraflarını cep telefonu ile çekip zevk alan insanlar kadar olamıyoruz. Misafir odalarında sizi büyütmişlerse zaten başka çareniz kalmıyor yazmaktan. Ben bütün bunların farkına varınca huzursuzluğuma sahip çıkmanın daha iyi olacağına karar verdim. Ve öyle çıktı Sevgili Huzursuzluğum. Ama bir şey daha var. Şiir kitabımda kaç şiir olduğunu bile

⁶² <https://edebifikir.com/deneme/bir-dostu-bulent-parlaci-anlatmak.html>, (Erişim Tarihi: 14.10.2022).

tam bilmiyorum. Huzurlu olsam en azından onun sayısını bilirdim, ya da saymak gelirdi aklıma.”

Hem kitabına hem şiir yazma serüvenine dair önemli ipuçları içeren bu sözler, kitapta yer alan her şiiri yorumlama/hissetme noktasında da okuyucuya geniş ufuklar açar. Bu sözler kendi şiirlerine yönelik birer kılavuz niteliği taşır ve şiirleri için metinlerin niyetleri ile uyumlu bakış açıları önerir.

Bülent Parlak, *Sevgili Huzursuzluğum*’da “Ah şu Arjantin’in gözü kör olsun”, “biraz geç kalsam vaktinde gelmiş sayar mısın?”, “akciğer kanserine yakalandığını bilmeden ölür bazı anneler” şeklinde üç epigrafa yer verir. Bu epigraflar eseri üç bölüme ayırsa da bu bölümlerde yer alan şiirlerin muhteva açısından epigraflar ile bağını kurmak güçtür. Buradaki şiirlerin içeriği, epigrafin doğasına aykırı olarak epigraf ile ilgisizdir. Metne veya kişiye atfedilmeyen daha çok sayfa aralarında kendini gösteren geçiş yazıları özelliğindedir. Böylelikle şairin anlatmak istediklerinde ve hislerinin dışı vurumunda biçimsel bir kaygı gütmeyeceği söylenebilir.

1.2. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1.2.1. Zihniyet

Edebî eserde zihniyetin belirlenmesi, eseri çözümleyebilmenin önemli bir ölçütüdür. Yerinde ve doğru tahlilin başlangıç noktası kabul edilir. Prof. Dr. Şerif Aktaş’ın tahlil metodunda önemli bir yeri bulunan zihniyet kavramı *Şiir Tahlili* adlı eserde şu ifadelerle açıklanmıştır:

“İnsan tarafından meydana getirilen her eser, ortaya çıktığı zaman dilimine ait özelliklerden yararlanır ve dönemini farklı bakımlardan temsil eder. Çünkü o, döneminin ürünüdür. Metnin ortaya konulduğu döneme hâkim zevk ve anlayış eserin yapı, tema ve anlatımında kendisini hissettirir. Öyleyse metnin örgüsünde ve ifadesinde yazıldığı döneme ait her türlü güç ve insani imkânların birlikte oluşturduğu bir zevk ve anlayış, eserde varlığını sürdürür. Bu zevk ve anlayışı metindeki haliyle anlamak, eseri daha yakından tanımaya ve değerlendirmeye hizmet eder. Hatta onun anlamı, bu zevk ve anlayıştan hareketle ifade edilmelidir. Sanat eserinin, bu arada şiirin, zaman içinde kazandığı yeni anlam ve değerler onun yorumuyla ilgilidir. Zihniyet, metnin yazıldığı veya söylendiği anda mevcut ve hâkim olan güçlerin birlikte oluşturduğu ama bunların hepsinden farklı bir zevk ve anlayıştır.”⁶³

Sevgili Huzursuzluğum kitabında bulunan şiirlerin çoğunluğunda “ben” söylemi hâkimdir. Metinlerin odak noktasını “ben”lik kavramı oluşturur. Böylelikle bu ilk şiirler “ben”in iç dünyasını aksettiren bir zihniyetin ürünüdür denilebilir.

⁶³ Prof. Dr. Şerif Aktaş, *Şiir Tahlili*, Akçağ Yayınları, Ankara 2009, s. 29.

Şiirlerdeki söyleyici, gündelik yaşamı yorumlarken deneyimleri ve yaşantısından hareketle okuyucuyu kendi algısının tanıdığı kılar. Bu tanıklık âdeti söyleyicinin gözünden hayatı görmek için açılan bir penceredir. Söyleyicinin pek çok yerde hayatın içerisinden olayları seçip görüntüler sunduğu bu durumu Parlak, şöyle izah eder:

“Ne vakit gözlerimi yeni bir güne açsam, duyduğum korna sesleri bana yaşadığım yeri sorguluyor. İşte o zaman başladığım gün aslında başlayamadığım güne dönüşüyor. Sonra elinde poğaça olan insanların koşuşturmasını görünce nereye gidiyorlar böyle hızlı hızlı diyorum kendime. Nereye gidiyorlar ve neyi kurtarmanın peşindeler?

Sonra elindeki gülü denize atan, hınçla atan kızları görüyorum bazen. Kan davalıların şehirde kaçak, köylerde kahraman olduklarını görüyorum. Hazreti İsa’yı ihbar edenler gözüme çarpıyor perde aralıklarında. Meyhanelerin önünden geçerken en arka sıradakilere daha dikkatli bakıyorum, en üzüntülü olanların yüzlerini görmek için. Şiir hayattan kesitler değilse zaten şiir olmaz ki.

Berbere gittiğimde en çok dikkatimi çeken üstümüze fırça süren çıraklar oluyor. Fırçanın, bir eşyadan bahşişe dönüştüğünü onların nasırsız ve haylaz ellerinde görüyorum çünkü. Sonra bilirsin Tarık, oturduğumuz o çay bahçesinde telaşla bulmaca sayfasını arayan yaşlılar bana şiir gibi geliyor. Nasıl telaşla arıyorlar görüyorsun. Sormuştum birine de ‘hafızamı taze tutuyor’ demişti.”⁶⁴

Bu ifadeler Bülent Parlak’ın şiir üslubu hakkında bilgiler vermenin yanında kitabın, nasıl bir zihnin ürünü olduğunu net bir şekilde oraya koyar. Bu kavrayış tarzını en iyi yansıtan şiirler ise; “Kralların Omzuna El Atacak Kimse Yoktur”, “Noter Huzurunda Ölüm”, “Haritası Kayıp”, “Yugoslav”, “Kendimle Geçinemiyorum”, “Mahalle Ortasında Söylenemeyen Sözler”, “Vakit Tamam Olurken Eksik Kalan Birkaç Şey”, “Şubat Kimseye Geçmedi” başlıklı şiirlerdir.

Parlak, şiirlerini bireysel zihniyetle kaleme almanın yanı sıra bazı şiirlerinde sosyal, siyasal başkaldırı temasına yer verir. Toplumsal olaylara eleştirel bir bakış açısı sunar. Bunu bazen doğrudan olay merkezli aktarırken bazen de imgelerle sağlar. Ben’in anlatımının içerisinde işleyerek yer verir. Bir insana yansıtılan öfke gibi işlense de onun şiirlerinde daha çok öfke de eleştiri de bir amaca yönelmiş halde bulunur. Olayları kabullenmeme ve değiştirme isteği çok net sezilir. Tarihsel olaylar örnek verilerek geçmişe atıf yapar ya da geçmiş olayların üzerinden bugüne dair bir eleştiri dile getirir.

1.2.2. Yapı

Her metinde olduğu gibi şiirlerin de belirli bir yapısı vardır. Şiirdeki yapı, ses ve anlam bütünlüğünden oluşan birimlerin bir tema etrafında birleşmesiyle oluşur. Bu

⁶⁴<https://www.milligazete.com.tr/haber/1145752/siir-zaten-huzursuz-insanlarin-isidir> (Erişim Tarihi: 26.06.2010)

birimler bir düzen içerisinde birleşirler. Sözü edilen düzen; dönemin sanat zevki ve anlayışı tarafından belirlenir.⁶⁵ Eserde imgeli şiirler başlığı altında sekiz şiir değerlendirdik. Hikâye etmenin hâkim olduğu şiirler ise on iki adettir.

1.2.2.1. İmgeli Şiirler

Sevgili Huzursuzluğum isminden de anlaşıldığı üzere huzursuzluk gibi bir hissin bile sevilir kılınmasına atıf yapılan bir eserdir. Şiirlerin konuğu olan her duygu, düşünce ve his; şairin-imaj dünyasının rehberliğinde okurla tanıştırılır. Eserde yoğun bir imge örgüsü bulunmaktadır. İmgelerin çoğu kapalı formdadır. Okuyucunun kolaylıkla anlayabileceği türden değil daha çok şiirin içerisine nüfuz edebilen okurların anlayabileceği tarzdadır. Eserde imgeler okuru düşündürmeye sevk eden görevde kullanılmıştır.

“Yerel Kanallarda Haber Olma Şekilleri” başlığını taşıyan şiir alışılmamış bağdaştırmalarla kurulan imgelerden oluşur. Mısraların çoğunda hissedilen güçlü imgeler metindeki söyleyişi güçlü ve etkili kılar. Şiir iki birimde incelenebilir. İlk birimde söyleyici sevdiği kadınla ilgili hayallerinden ve onun ellerinden bahseder. Bu sebeple ilk birim daha çok sevgilinin söyleyicideki yerini anlatır. Yalnızlığının, sevgilinin hayalini aklına getirmesine müsaade etmediğinden şikâyet eden bir tavır sezilir. Fakat yüreğinde ipekten heykeli bulunan da yine sevgilidir. İlk birimde dikkat çeken diğer bir husus da sözcüklerin tasvir ettiği görüntüdür. Yağmur çoğalırken sokakların azalması ile görüntünün bulanıklaşarak herkesin sokaktan çekildiği ânı hissettir. İkinci birimde söyleyici aşkına kayıtsız kalındığı için kendini değersiz ve itibarsız hisseder. Şiiri bu duygu üzerine kurgular; “beceriksiz cambazlar alay eder benimle/ucuz yerel kanallarda bir haber bülteniym”⁶⁶ dizeleri ile bu değersizlik duygusunu dile getirir. Karanlıkta ısıklıkların söyleyiciyle dolaşması ve yağmurun ağlaması gibi imgelerle aşka kayıtsızlık halini, okuyucuya duyumsatır. Şiir bu kayıtsızlık karşısında söyleyicinin beter durumda olduğuna işaret eden dizelerle sonlanır.

“Saçlarını Tarayınca Yaşadığını Anlayanlar” metni; yaşama sıkıntısı, uyumsuzluk ve anlaşılmama duygularının yoğun hissedildiği şiirlerdendir. İki birim halinde incelemenin yerinde olacağı metnin ilk biriminde söyleyici, yaşamının süregelen akışından söz eder: “Linç edilerek ayrıldım sevdiğim kasabadan/başımı sokacak

⁶⁵ Aktaş, a.g.e., s. 63.

⁶⁶ Parlak, a.g.e., s. 46.

çocukluğum olmadı”⁶⁷ dizeleri hayatının akışını çocukluğundan ilk gençlik yıllarına dek anlatacağı hissi uyandırır. Hayatta olduğunun farkına dahi varamayacak kadar yaşamdan kopuk bir ruh hâli yansıtılır. Bu kopukluğun yarattığı dalgınlık, bireyin yaşadığını sadece günlük hayatın rutinlerinden hareketle fark ettiği bir varoluşsal kriz duygusuna dönmüştür. Ne yaparsa yapsın “tutunamamışlık” hâli bütün varlığını kuşatmıştır. Bu halden duyduğu bıkkınlık, pişmanlık ve varoluşsal çaresizliğini; “kendime ettiğim hainliğim/benimle helalleşirken zarif bir kansere tutuldu” dizeleriyle dile getirir. Tıp literatüründe de yeri olan acıdan kollara ağırlığın çökmesi; şairin, yine en bilindik dizelerinden biridir. Kollarını kaldıramayacak bir acıdan dem vurur. Bu acı ve çaresizlik hâli öylesine güçlüdür ki “Tanrım bari sen konuş en çok dili bilen sensin”⁶⁸ yakarışını beraberinde getirir. Tartışmalara konu olan bu dize dilbilim literatüründe bütün dillerin kökeninin Tanrı kaynaklı olduğu tezine atıf mıdır bilinmese de anlatımı etkili kılıp söyleyicinin çaresizliğini en etkili biçimde duyumsattığı kesindir. İkinci birime göre söyleyici dertlerine ısrarla çareler aramış ancak bu çabaları sonuçsuz kalmıştır. Bu çaresizlik halinin yarattığı bedbinlik duygusundan kurtulmak için, sürekli tekrarlanan “gitmek” eylemini tek çare olarak gösterir. Gündelik yaşamın akışında kimsesizlikten devşirilen hisleri heybesine katıp gitmek isteyen söyleyici bir an yağmurun ellerini tutup kalmayı düşünse de ölmek fikri daha ağır basar. Şiir gençken ölmenin güzellemesi ile sona erer: Söyleyicinin kendini bu kez ölmeye ikna ettiği yorumu da yapılabilir: “Hem insan yaşlanmıyor ölünce yirmisinde”⁶⁹

“Eylülde Yakılmış Güz Çocukları” metni üç birimde incelenebilir. İlk birimde söyleyici anlatımı kuvvetlendirmek için tarihsel olaylara atıf yapar. Öznenin doğa üstü güzelliği; ölüyü diriltmesi, havari sözcüğüne yer vermesi ve cennetten süt emmesiyle İsa ve Hristiyanlıkla ilgili imgelere yer verir. Sevgilinin varlığıyla, söyleyici olan biten diğer bütün her şeye karşı duyarsızdır. Onun için tek gerçek, aşkıdır. Bu yoğun sevgi duygusunu yine tarihsel bir olayla metinler arası ilişki kurarak yapar. Kendini geçmiş çağlarda da yaşamış bir figür gibi gösterirken, aslında sevginin yüzyıllar boyunca değişmeyen doğasını da göstermek ister gibidir; “roma yıkılırdı yanımda/dönüp bakmazdım”⁷⁰ dizeleriyle dış dünyaya ile olan ilişkisinin “umarsızlık” boyutunu “yanan Roma’ya bile dönüp bakmama” eylemiyle derinleştirir. Bu dizeler aynı zamanda “dünya

⁶⁷ Parlak, a.g.e., s. 52.

⁶⁸ Parlak, a.g.e., s. 54.

⁶⁹ Parlak, a.g.e., s. 55.

⁷⁰ Parlak, a.g.e., s. 12.

yıkılsa umurumda değil” kalıbını hatırlatır. İkinci birimde söyleyici biraz daha sorgulayıcı bir tavidadır. Sevgili karşında kendisini konumlandırışını düşünür. Bu düşünceler, karşı öznenin söyleyiciye hangi sıfatlar kazandırdığına yöneliktir. Hayatı pahasına onun selamıyla ilgilenir yine özne dışında olan bitenler teferruat olarak kalır. Metnin üçüncü birimi sevilen öznenin bir sevgili mi yoksa kendi kızı mı olduğu sorusunda düğümlenir. Bu soru okuyucuda bir merak ve ikilem duygusu yaratır. Fakat gövdedeki haylaz telaş imgesi küçük bir kız çocuğunun varlığına işaret eder. Hemen ardından gelen “babalar yaşlanır kızları büyüdükçe” dizesiyle okuyucunun “acaba?” sorusu netlik kazanır ve bu öznenin kendi kızı olduğu anlaşılır. Bu dizede geçen zamanın altı çizilirken bir babanın evladına duyduğu tarifsiz sevginin derinliği sezilir.

“Otopsi Müşterisi” başlıklı metin dört birim halinde incelenebilir. İlk birimde söyleyici birtakım suçlardan bahseder ve bunları kendi iç hesaplaşması ile ödediğini belirtir. Şaşırtıcı imgelerle, toplumun normlarına ve beklenmedik olaylara imgelerle dikkat çeker. “Cennette sigara içen hamile kadın” imgesiyle geleneksel cennet kavramına aykırı bir davranışı anlatır. Bu davranış klasik cennet anlatılarındaki masumiyetin zıt bir ihlali konumundadır. “Dağınık suçlar” imgesi ile suçların çokluğu ve düzensizliğini vurgular. “Göl ortasında slogan atan çocuk” dizesiyle beklenmedik bir yerde aktivizm ve masumiyetin sesini duyumsatır. İkinci birimde söyleyici kaderin oyunlarına ve yaralarının derinliğine vurgu yapar. İhmalkarlığın sonuçlarını ve toplumdaki karmaşayı ele alır. Dedikodular, yasak kitaplar ve yaşamın yorgunluğuyla dolu bir dünya resmeder. “Senet imzalatan otopsi müşterisi” dizesiyle ölümlerin bile hukuki süreçleri gerektirdiğine dair sitemi dile getirir. Doğrunun ve yanlışın belirsizliğini; “keramet karşısında hangi safta durulur” dizesiyle ele alır. Üçüncü birimde devlet ve toplum eleştirisini yaparken, günlük yaşamın acı gerçeklerine ve kişisel trajedilerine değinir. Annesinin ölümüne ve toplumun adaletsizliğine karşı bir başkaldırı söz konusudur. Son birimde ise ölümün kaçınılmazlığı ve unutulmazlığını vurgularken, kişisel pişmanlıkların ve geçmişin radyo yayınları gibi sürekli tekrarlanacağını ifade eder. Umut ve umutsuzluk arasında gidip gelir. “Benim gibi kimse ölmez” ifadesi ile söyleyici acısının benzersizliğine dikkat çeker. “Küstah pişmanlıklar” imgesiyle de ağır ve utanmaz suçluluk duygularını anlatır. Söyleyici kişisel acılarını absürt imgelerle dile getirerek sıradanın ötesine geçer ve okuyucuyu düşündürmeye/sarsmaya çalışır.

“Haritası Kayıp” başlıklı şiir üç birim halinde ele alınabilir. İlk birimde; öznenin yaşadığı derin yabancılaşma ve kendini sorgulama duygusu hâkimdir. Özne; toplumsal

olaylar ve insanlık trajedileri karşısında duyduğu derin üzüntüyü ifade eder. “Hiroşima”yı savaş ve yıkımın simgesi olarak kullanır. Bu imgeyle insanlığın büyük acılarını hatırlatır. Şiirde yer alan “tombul ve kırışmış kadınları” savaşın ve trajedilerin masum kurbanları olarak resmeder. İkinci birimde özne çaresizlik, suçluluk ve belirsizlik duygularını öne çıkarır. Küçük hatalar yapmanın ve kendini kaybetmenin getirdiği rahatsızlığı anlatır. Dini motifleri imgelerle birleştirir. “Pervazlardan geçerken besmeleyi unutmak” küçük ama anlamlı bir ritüeli, manevi bir boşluğu simgelerken, “kutup ayıları üşümesin diye dua etmek” masumane ve saf bir endişeyi temsil eder. Dünyanın acılarını dindirme isteğini duyumsatır. Üçüncü birimde ise, özne yaşadığı başarısızlıkların ve hayal kırıklıklarının ardından kendini/duygularını nereye koyacağını ve nasıl ifade edeceğini bilemez. Hissettiği sevgiye duyduğu inançla her şeyin düzeleceğine dair umudunu diri tutmaya çalışır.

“Aradan Çıksın Diye” başlıklı metin iki birim olarak ele alınabilir. İlk birimde söyleyici kederli bir insanın, yasını tutmanın dışında başka bir şeye tutunamayacağını ifade eder. Gücünün tükenmiş olduğunu ve yaşam enerjisinin bittiğini belirtir. Ölüm duygusunun yaşama yüklediği baskı ve sıkışmışlığı vurgular. Çocukluğunda yaşadığı olayların çocukluğun masumiyetine aykırı olduğunu düşünür. Yalnızlığının ve terk edilmişliğinin çocukluğuna etkisini dile getirir. İkinci birimde söyleyici kendini gittiği hiçbir yere ait hissedemez. Bu uyumsuzluk nedeniyle kimin onu savunacağını ve kollayacağını merak eder. Şehir yaşamının olumsuzluklarını dile getirmek amacıyla “ne büyük bir yanılgıyım bu şehrin ortasında” dizesinde şehrin onun hayatındaki rolünü izah eder. Yaşadığı acılara dair duygularını dile getir. Öznenin hayatta kalma sebebi tüm bu acılardan sıyrılma isteğinden kaynaklıdır. Dış dünyaya dair hissedilen “uyumsuzluk” duygusu etrafında şekillenen bir anlatımla şiir son bulur.

“Dolmuş Bir Yeminin Bitmeyen Şamatası” başlıklı şiir iki birim halinde ele alınabilir. İlk birimde özne özgürlüğe veya ulaşılamayan bir ideale duyduğu arzusunu dile getirir. Yaptığı hataların/günahların bağışlanmadığını ifade eder. “Bağbozumu yaşanır تنها bir ben içinde” dizesinde yalnızlığına ve olgunlaşma sürecine vurgu yapar. “Bağbozumu” şiirde bir şeylerin sona erişini ve olgunlaşmayı simgeler. Saklayacak bir sırrının bulunmadığını ve artık tamamen açık yüreklilikle ve tüm benliğiyle orta yerde durduğunu söyler. “Doldurmuşum küfemi yaşanmış bezginlikten” dizesinde yaşamı bezginlikle imgeleyerek hayatın yükünü taşıdığını ve bundan duyduğu bıkkınlığı anlatır. İkinci birimde toplumda cesaret eksikliği olduğunu söyler. Ve bu eksikliği cesur bir kadın

figürü üzerinden sembolize eder. Toplumsal kargaşayı ele alır. İnsanların bu kargaşa karşısında suskun kalmasını ve baskı altında hissetmesini eleştirir. Toplumun bazı reflekslerine dair değişim beklentisi vardır. Toplumun yanı sıra kişisel yaraların da iyileşip iyileşmeyeceğini belirsizlik hissiyle işler. Her iki birimde daha bireysel konular üzerinde ilerleyen şiir ikinci birimde toplumsal konulara yönelir. Öznenin duygusal ve düşünsel dünyasına da ışık tutar. Şiirin genelinde ise iç çatışmalarını, pişmanlıklarını ve toplumsal gözlemini, yoğun imgelerle dizelere aktarır.

“Mahalle Ortasında Söylenemeyen Sözler”i tek birimde incelemek yerinde olacaktır. Özne elleri üşüyen ve yağmur altında duran kederli bir adamı ve sıcak yatağında sigara içen bir kadını betimleyerek şiire başlar. Ardından mahallenin çeşitli karakterlerini ve onların yaşadıkları zorlukları, kederleri ve gündelik yaşamın içinde sıkışmışlıklarını anlatır. Her karakterin kendine özgü bir hikâyesi ve derin bir iç dünyası vardır. Şiirdeki imgeler, karakterlerin yaşamlarına dair sembolik unsurlar olarak öne çıkar. Özne bu bireyler üzerinden bireysel ve toplumsal bunalımları dile getirir. Sözü çocukluğuna ve babasına ulaştırıp kendi kederini duyumsatarak şiiri sonlandırır.

1.2.2.2. Hikâye Etmenin Hâkim Olduğu Şiirler

Tek birimde inceleyeceğimiz “Çıldırılmış Bir Gemi Gider Jilet Olmaya” şiirinin tamamında kaybolmak teması hâkimdir. Şiirin öznesi, kaybolmayı, yok olmayı, fark edilmemeyi farklı olay ve durumlarla işler. Şiir, öznenin adının bir kâtip tarafından yanlış anons edilmesi ile başlar. Bu yanlış hitap, yok sayılmaktır. Yok sayılmak ise ölümle eş değer olarak görülür. Ne kendisi ne de diğerleri nerede öldüğünü bile bilmez, sormaz. Bu sahipsiz ölünün, sebepsiz ölümüyle tarihte yok sayılan Cezayir halkı bir tutulur. Özne burada öteki hissettirilen diğerleriyle aynı safta yer alır. Saçlarını sabundan ayıklayan kız ve ilk fırsatta kurşuna dizilen, küçümsenen oduncu şiirde; özne gibi ötekidir. Karşıdan karşıya geçmeyi unutup ışıklarda yaşlanacak kadar dalgın bir insan portresi çizilir. Şiire ismini veren “jilet olmaya giden gemi”den kasıt ise mürettebattır. Tayfa ve kaptanların nüfus sayımına yetişememeleriyle yine topluma ayak uyduramama anlaşılamama sezdirilir. Şiirin sonunda özne yine kayıpken neler yaşandığından söz eder ve o kayıpken en çok da onu tanımayanların kendisinden şikâyetçi olduğuna hayret eder. Burada yine anlaşılmama sıkıntısı duyumsatılır. Babadan kalma siyah beyaz televizyonun tozu ve genç olmayı unutan ihtiyarların, özneyi beklemesiyle son bulan şiir; yaşadığı çağa ayak uyduramamışlığı vurgular. Şiirin bütünündeki kayıp olmak, nihayet son mısralarda bu sebebe bağlanır.

“Babamın Cesediyle Uykuya Dalan Annemin Hikâyesi” adlı şiiri üç birimde incelememiz gerekir. İlk birimde söyleyici çocuk haliyle karşımıza çıkar. Söyleyicinin hatıralarının şiirleştirildiği daha ilk mısralardan sezilir. Yetişkinlik çağındaki söyleyicinin hâldeki davranışlarının sebebi çocukluğundaki hatıralarına dayanır. Şiirin adında da açık edilen “babanın yokluğu” dalgınlığının ilk sebebidir; aynı anda farklı semtlerde farklı insanlara randevu verir. Bu tutarsız davranışını babasının erken ölümüne bağlayarak izaha çalışır. Her sabah uyandığında tekrar yüzleştiği babasızlığını annesinin kabullenişini öfkelenerek hatırlar. Fakat söyleyicinin asıl nefret ederek anlattığı annesinin bu durumu kabullenmesi de değildir. O babasının yokluğuyla uzlaşamamıştır. Kadersel olana öfke ve isyan, annenin kavgasız ve barışçıl tavrı ile çatışır, “şu silik ağıtımdan nefret ederdim en çok/hem anne hem baba oldum derdi evlatlarıma”⁷¹. İkinci birimde söyleyici on beş yaşındadır ve birim “aşk” duygusu ekseninde gelişir. Aşk ile başlayıp hayal kırıklığı ile süren ve kendini bulma eylemi ile sonuçlanan ilk gençlik serüvenini anlatır. Kutsalı sayarcasına sevgiliye kapılma ve devamında gelen hayal kırıklığı söyleyiciyi, aşk yarası hocalığına taşır. Hocalığının yanında ona kalan bir de eğretiliğidir. Bu birim uyumsuzluk vurgusu ile sonlanır. Üçüncü birimde ise büyümekle dünyanın kirine bürünmek bağdaşır. Kaderciliğe ve bir halkın âtil bırakılmışlığına öfke vardır. Devrim filmlerinden sahneler sunarak hislerini aktarır. Kavgasıyla bir şeyleri değiştirmek ister. Miskinliklerine kızgın olduğu halkının kaderini kendi kaderiyle bir tutar. Yaşamak sıkıntısını üzerinden atamayan söyleyici, çocukluğunun peşini bırakmamasına sitem eder. Büyütemediği çocukluk acılarını veba olarak niteler.

“Beş Şıktan Dördü Yanlış” başlığını taşıyan şiir, kitabın epigrafla atıf yapılan tek şiiridir. “Ali senkoş hakkında söylenen bazı sözler” epigrafiyle başlayan şiirde Ali Senkoş’un Parlak’ın bir dostu olduğu düşünülmektedir. Şiirin öznesi olan Ali, şairin sözünü olmasa bile hislerini emanet ettiği karakterdir. Şiir, Ali’nin doğumundan başlar. Çiftçi ve yoksul bir ailede dünyaya geldiği anlatılır. Ali’nin annesi ve doğduğu ortam aktarılır. Burada anlatılanlar çağlar süren bitkinliğin, bezginliğin, bıkkınlığın ve çaresizliğin duygularıdır. Ali’nin doğumundan sonra hissettirilen ilk duygu yalnızlık ve kimsesizliktir. “İkinci maç başladı, bizim oğlan azınlık” mısrasıyla Ali’nin tenhaliğini pekiştirir. Ali’nin okula başlamasıyla onun nezdinde okul ve eğitim sistemi eleştirisi yapar. Şiirin başlığıyla aynı olan “beş şıktan dördü yanlış bizim ali napsın”⁷² dizesinde

⁷¹ Parlak, a.g.e., s. 27.

⁷² Parlak, a.g.e., s. 60.

Ali'nin hayata tutunamamışlığına hak verir. Ve kötü insanların çoğunlukta olduğu düzene vurgu yapar. Şiirin son kısmı Ali'nin aşkının dile getirildiği kısa ama etkili iki mısradan oluşur. Ali'yi sevdiği kızın gözlerine saplanıp kalmış yaralı biri olarak tasvir eder. Bu şiir, Ali'nin nezdinde duygularını ifade edemeyenlerin hislerini temsil eder.

“Yaşadım Az Yaşımdan” şiiri tutunamayışın anlatısıdır. Varoluş sıkıntısıyla başa gelenlere isyan ve serzeniş vardır. Söyleyici ne yaparsa yapsın nereye giderse gitsin sahipsiz hisseder. Bu sebeple bulunduğu yaşından az yaşadığını dile getirir. Aslında yaşanmamış günlerin üzüntüsü içindedir. Yaş almanın takvimlerin geçmesiyle veyahut rakamların artmasıyla değil yaşadığını hissetmesiyle ilgili olduğunun altını çizer. Yaşadığını hissedememesini yetim olmasına dayandırır. Sanki her neye heveslense-elini atsa onu geri tutan yetimliğinin ona öğrettiği korkuları hatırlar. Kendini ve günahlarını sorgular. Fakat kendi iç sorgusunda “birkaç buruk sevap tanesi” diye adlandırdığı ufak sevapları ve dînî metinlerin günah saydığı başkası hakkında konuşma; gıybet dışında bir şey bulamaz. İç sorgusunun sonunda elde ettiği kurtaramayacağına dair üzüntüdür. Söyleyici kendini bir cellatla karşılaştırır ve en az onun kadar suçlu hisseder. Günahlarından arınamamak onu, şehrin marazı kılar. Yaşadığına hayret eder ve ölümü bu denli ensesinde hissetmesine şaşırır. “Kalabalık masalarda sözün solması” dizesiyle söyleyecek sözlerinin tükenmesi ve yeni bir şey söyleyememe hâlini anlatır. Bu masanın en suskunu kendisidir. Çünkü oturduğu yerden kalkamayacak kadar güçsüzdür ve kaldığı yerde küllerinin yeniden alevlenmesinden de umutsuzdur. Beyhude geçen ömre dair serzenişle şiir sona erer.

“Şubat Kimseye Çekmedi” başlığını taşıyan şiir yoğun bir aşk anlatısıdır. Kitabın son şiiri olan bu anlatıda Parlak'ın şiirlerini okuyan herkesin diline pelesenk olan mısralar yer alır. Bunlar: “ben tek başımaydım onlar ise yalnızdı” ve “ben bir şey demesem allah yine de anlıyordu” mısralarıdır. Şiiri üç birimde incelemek yerinde olacaktır. İlk birim sevgilinin ellerine vurgu yaparak başlar ve devam eden birimlerde bu vurgu tekrarlanır. Özne kimsesizliğini anlatabilmek için kendini, diğer herkesin karşısında konumlandırır. Tek başınalık vurgusundan sonra herkesin ortalıklardan erken çekildiği soğuk bir kış gecesini tasvir eder. Bu tasvirle yaşanan çağa yenik düşmeyi dile getirir. Sosyal/siyasal olaylara gönderme yapar. Anlatılan olayların öfkesini yaşamakta olan çağa yönlendirir. Çünkü şiirin bütününde şu hava hâkimdir: Özne, tam aşkından bahsedeceği sırada çağın sıkıntıları onu alıkoymaktadır. Kendi duygusal meseleleriyle ilgilenemez. Bu durum Ahmet Erhan'ın:

“Çağım yalnız bırakmıyor beni, ellerini
Tutuşumda, usulca öpüşümde dudağını
Çağım aramızda çekilen kanlı bir bayrak
Uzayan, akan bir irin yolu gibi.”⁷³

Mısralarını çağrıştırır. Parlak’ın, Erhan’ın şiirlerini okuduğu ve onu duygularının tercümanı olarak kabul ettiği bilinmektedir. Dolayısıyla bu çağrışımında şair, okuduğu şiirlere dair öznenin dilinden atıflar yapar. İkinci birim yine sevgilinin ellerinden söze başlarken bu kez de yoksullukları yüzünden yok sayılan insanlar öznenin gündemine gelir. Yokluk içindeki çekingен Anadolu insanının yaşamını ve bu insanların üzerlerine sinen garibanlığa sitem eder. Kendini şiirde geçen geleneksel yaşamın temsilcisi sayan özne; garibanlığından ve geçmişinden alacaklı olduğunu vurgular. Dile getiremese de suskunluğunu yaratıcısının anladığına dair sarsılmaz bir teslimiyet içindedir. Üçüncü birim bu kez öznenin bir türlü uzun uzadıya bahsedemediği sevgilinin ellerini gündeme getirmesiyle başlar: Sevgilinin ellerinin titremesinden yola çıkılarak sismoloji literatüründeki Richter ölçeğine değinir. Sarsıntıları ölçebilen bu ölçeğin sevgilinin ellerinin titremesini tespit edemeyeceğini iddia eder. Bir yandan Richter’e bir yandan yaşamın kendisine öfkeli. Dünyada bulunmanın türlü sıkıntılara gark olmayı beraberinde getirdiğini anlatır. Özneye göre sıkıntı çekmek yaşamın gerekliliğidir. Bu birimde sevgilinin gülmesi ve ağlamasının neden olduğu olayları anlatır. Gülüşü, çaresiz dertlere deva olur. Çaresiz dertlerden biri de öznenin çocukluğudur. Ağlamasının ise Bolşevikleri tövbe ettirdiğinden bahseder. Tarihte işçilerin kitlesel ayaklanmasını sağlayan ve sınıf öncüsü militan işçilerin parti ismi olan Bolşevik, şiirde metafor olarak; katı kuralcı ve sert yapıdaki birini temsil eden figür olarak yer alır. Sertliğiyle ön plana çıkan Bolşevik’in bile tövbe eder şekilde işlenmesi anlatımı kuvvetlendirir.

“Vakit Tamam Olurken Eksik Kalan Birkaç Şey” şiiri üç birim olarak ele alınabilir. İlk birimde özne kırılganlığı ve hassasiyetini dile getirir. “Narin söğüt dalları” ifadesinde söğüt, hüznü ve kederi temsil eder. “Kuyuya düşen Yusuf” ihanet ve zor durumlara düşmeyi simgeler. İkinci birimde “öteki” sayılan grupların adını zikrederek sosyal dışlanmışlığı ve reddedilmeyi anlatır. Toplumsal ayrımcılığa ve ırkçılığa vurgu yapar. Batakhaneler, karanlık mekanlar hayatın kaotik ve umutsuz yönlerine bir göndermedir. İnsanların sorunlarının kamuoyunda yankı bulmasını ancak bu yankının bile bir fayda getirmemesini eleştirir. Üçüncü birimde ise hayatın sona ermesi ve ölümün

⁷³ Ahmet Erhan, *Burada Gömülüdür*, Bütün Şiirleri, 1. Cilt, Kırmızı Kedi Yayınları, İstanbul 2019, s.19.

yaklaşmasından söz eder. “Düğün sesi geliyor; vakit tamam galiba” dizesinde “ölüm ve düğün” gibi iki zıt kavramı ilişkilendirir. Bu şekilde özne, içinde bulunduğu ruh halini ve ölümü algılayış şeklini anlatır.

“Noter Huzurunda Ölüm” şiiri dört birimde incelenebilir. İlk birimde özne, kendisinin farklı kültürler ve ideolojilerle tanıştığını ve bu farklılıklar arasında bir aidiyet bulma çabasını anlatır. Bu durum onun geçmişi ve geleceği arasında bir köprü kurma arayışını ifade eder. İkinci birimde, yaşamını bir kazaya benzetir ve bazı olayların kaçınılmazlığını dile getirir. Yaşamın bazı yönlerinin kontrol edilemez olduğunu ve bazı kararların geri dönüşü olmadığını vurgular. Geçmişinde aldığı bazı kararlarından dolayı affedilme isteği vardır. Üçüncü birimde, özne kendini yalnız ve kaybolmuş hissederek. Yanlışlıkla bir kasabaya uğramasını ve orada hissettiği kaybolmuşluk duygusunu yoğun bir şekilde işler. Aynı zamanda, bir suçun üzerine kalmasının endişesini de dile getirir. Dördüncü birimde ise öfke, pişmanlık, yaşamın muhasebesi ve ölüm konularına değinir. Geçmişteki bazı hataları ve yanlışlarının etkilerini sorgular. Aynı zamanda noter huzurunda bir şey itiraf etme ve yüzleşme isteğini giriş gelişme ve sonuç kısımları bulunan hikâye etme unsurları belirgin olan bir tarzda aktarır.

“Kralların Omzuna El Atacak Kimse Yoktur” adlı metni üç birim olarak değerlendirmek yerinde olur. İlk birimde söyleyici “padişahım nasılsınız” ifadesiyle şiire başlar. Bu ifade hitap ettiği kişiye yönelik bir ilgi göstergesidir. O kişi ile konuşacağı ve dert yanacağı hissini uyandırır. Fakat muhatabının mesafeli duruşu öznenin ona duyduğu saygıyı ifade eder. Özne kendisini kalabalıklar arasında kaybolmuş gibi hissederek ve “ölüler gibi” ifadesiyle bu hissiyatı vurgular. İkinci birimde, umutların tükenmişliğini veya toplumun umutsuz ruh halini anlatır. “Mevsim kışsa havaların şaşırmasına ihtiyacım var” dizesiyle, değişim arzusunu ve mevcut durumdan duyduğu rahatsızlığı ifade eder. Üçüncü birimde, özne hissetmek istediği yakınlık arzusunu dile getirir. “Korkma söylemem kimseye başımdan ihanet geçti” dizesinde, güvende hissetmeye ve sadakat duygusuna gönderme yapar. Öznenin monologlar şeklindeki değerlendirmelerinden oluşan şiirdeki hâkim duygu yalnızlıktır.

“40 Nisan İşçi Bayramı” başlıklı şiir, tek birim olarak ele alınmalıdır. Söyleyici işçilerin zorlu çalışma koşullarına işaret eder. “Terli mendil işçilerin yoğun emek sarf ettikleri çalışma koşullarını ve bu durumun onların günlük yaşamlarını ne kadar zorlaştırdığını simgeler. “Sigara içip büyümüşler çocukken bayramlarda” dizesi işçilerin çocukluklarını tam anlamıyla yaşayamadan büyüdüklerini vurgular. “Sigara içmek” zor

ve olgunlaşmak zorunda kaldıkları bir yaşama erken adım atmalarını anlatır. Bayramlarda eğlenmeleri gerekirken, bu işçilerin çocukken bile hayatın zorluklarıyla yüzleştiği anlatır. Ayrıca işçilerin ağır çalışma koşulları altında ezildiklerini ve sık sık ölümle burun buruna geldiklerini dile getirir. “Mezarlar doymuyor insan etine” dizesi, bu zorlu çalışma şartlarının işçilerin yaşamını nasıl tükettiğini ve işçi ölüm oranlarının yüksekliğini vurgular.

“Yugoslav” şiirini dört birim halinde incelemek yerinde olacaktır. Birinci birimde özne, mektuplarını saklayan bir sevgiliden bahseder. Sevgilinin gösterdiği fedakarlıklar karşısında özne acı çeker konumdadır. İkinci birimde, özne toplumdaki adaletsizlikleri dile getirir. Bu hukuksuz ortamın bireylerin kaderlerini ne denli etkilediğini sorgular. Kan davaları ve devletin ilgisizliği, batının kurtuluş umudu olarak görülmesi gibi konuları ele alır. Ayrıca, köylerde kahraman olarak görülen kişilerin kentlerde eksik ve yetersiz görülmesi gibi bir çelişkiyi de dile getirir. Üçüncü birimde çocukların günahsız olduklarını ve masumiyetlerini ele alır. Çocuk gözüyle uçakların Allah'tan daha büyük olduğunu ironik bir ifadeyle dile getirirken teknolojiye olan hayranlığı eleştirir. Dördüncü birimde ise özne bir kimlik krizinden bahseder. Yugoslav olarak doğan birinin, ülkesini haritada bulamayınca yaşadığı çaresizlik anlatır. Yeni kurulan bir ülkede “çaylak” olarak tanımlanan bu kişi, kendi kimliğini bulmaya çalışırken bir yandan da toplumsal normlarla çatışır. “Bülbülün sesiyle helalleşmesi” ve “küfürleri ezberleme” gibi ifadeler, bu kişinin hem kendi kültüründen ayrılıp vedalaşmasını hem de yeni bir kimlik arayışının sıkıntılarını simgeler.

“Aklıma Düşüğünde” şiiri tek birimde değerlendirilmelidir. Söyleyici, hatırlama eyleminin kendinde uyandırdığı duygusal ve fiziksel tepkileri dile getirir. Her dize, “sen aklıma düşünce” ifadesiyle başlayarak bu hatırlamanın farklı bir yönünü vurgular. Sevgiliyi hatırlamanın fizyolojik tepkilere yol açtığını ve “ellerin tutuşması” gibi somut ifadelerle korku ve endişe duygusunun derinliğini anlatır. Sevgiliyi düşünmenin etkisi öylesine fazladır ki söyleyici bu durumu kimliğini ve sosyal çevresini etkileyen bir unsur olarak betimler. Söyleyici aşkın, ruh hali üzerindeki derin etkilerini, toplumsal ve kişisel çatışmalarla harmanlayarak anlatır. Çatışmaların zemininde dile getirdiği duygularını umutsuzluğa düşmeden aktarır.

1.2.3. Tema

Sevgili Huzursuzluğum, Bülent Parlak'ın ilk şiir kitabı olma özelliğini taşır. Böylelikle şairin yazmış olduğu ilk şiirleri ihtiva eder. Beş yıla tekabül eden süre zarfında yazılmış şiirlerdir. İlk şiirler olmasına rağmen şiirlerin hemen hepsinin belirli bir söyleyiş tarzı etrafında yazıldığı kolaylıkla söylenebilir. Eserin diğer şiir kitapları göz önüne alındığında belirli temalar etrafında şekillenen bir dağarcığa sahip olduğu bellidir. *Sevgili Huzursuzluğum* 'da tespit edilen temalar yaygın olarak; ölüm, anne/baba, aşk, yalnızlık/kimsesizlik, yaşama sıkıntısı/uyumsuzluk/anlaşılamama, başkaldırı/isyan/sosyal-siyasal eleştiri olarak tezahür eder.

1.2.3.1. Ölüm

“Vakit Tamam Olurken Eksik Kalan Birkaç Şey” şiirinde özne; ölümle yüzleşmesinin kendinde uyandırdığı duyguları yorumlayarak söze başlar. İlk hissettirilen beklenmeyen bir yenilgidir. İsa ve Yusuf Peygamber ile ilgili mucizelerle/kıssalarla metinler arası ilişki kurarak onları imgeleştirir. Ancak onların kendisini anlayacağı düşüncesiyle yenilgisini tanımlar. Nedenini bilmediği kederine anlam bulmaya çalışır. Kendini itilmiş ve yalnız hisseder. Bu duyguyu da birçok toplumun kültüründe “öteki” görülen çingeneler üzerinden aktarır. Kendisine rastgelen bir çingenenin ardına bakmadan kaçacağını vurgular. Böylelikle, yoğun bir aidiyetsizlik duygusu hissettirir. Köksüzlüğünün ardından beliren duygu ise suçluluktur. “Cilveli suçlarım” diye alışılmadık bir bağdaştırma kullanarak suçlarından söz eder. Bu suçlar öyle kolay dile getirilecek cinsten değildir. Özne burada “derdi başka günlerden kalmış acılar” derken çehresine hüznün oturmuş bir insan portresi çizer. Yaşadığı geçmiş acıların yüz hatlarına yerleştiği bu kişi; toplum içinde kendine yer bulmakta güçlük çeken ve anlaşılmayacağı düşüncesiyle insanlardan uzak durmayı tercih eden biridir. Ardından söz topluma ve toplumsal olaylara gelir. Öznenin dilinden toplumsal eleştiri yapılır. İnsanların içinde bulunduğu olumsuz yaşam koşullarının yanı sıra ideolojik meseleler eleştirilir. Bu birimde özne daha korkusuz ve söyleyeceklerini daha yüksek perdeden, coşkuyla dile getirir. Öyle ki “kalkın halay çekelim ben orada öleceğim” diyerek ölümünü dikkat çeken bir eylem olarak kurgular. Son birimde ölümün oldukça zarif ve sakince tarifi yapılır. Özne, ölümünün ardından merasim talep etmeyen daha kabullenici tavırda karşımıza çıkar. Dünyada bulunmayı yadırgayan özne, metnin sonundaki “pahalı istekleri olmuştu dersiniz” mısrasıyla sevmeyi yüceltir. Burada sevme arzusu “pahalı istek” olarak nitelenir. Ağır ağır yaşamdan çekilirken söylenen son sözler ve son istekler şeklindeki bu

dizeler oldukça dokunaklı olmasının yanı sıra öznenin sakin sitemiyle sona erer. Ölüm karşısında yenik düşerken bile mağrur bir duruş sergiler. Ölümün düğün sahneleriyle bağdaştırılması; tasavvufi gelenekteki bakış açısını da akıllara getirir.

“Noter Huzurunda Ölüm” isimli şiirin ilk biriminde söyleyici tarihi olayları şiire konu eder. Söz konusu olayları kendi gerçeklikleri ile değil şahsi meselesinin izahı için kullanır. Bu şekilde anlamı kuvvetlendirmeyi amaçlar. Yersiz yurtsuz olmayı farklı ülkelerdeki farklı ideolojik devrimlerle aktarır. Birbirine zıt anlamlı olarak ele alınan olaylarda öznenin, kendisini öteki olarak anlatma çabası duyumsanır. Anlaşılmamanın sıkıntısını “beter bir kederle şerhe tabiyim” dizesiyle pekiştirir. İkinci birim Bülent Parlak’ın ağzından sıklıkla duyulan “yaşamım kaza sürü verilmiş bir cinayete benziyor” mısrasıyla başlar. Şiirin söyleyicisi için ölüm ve yaşam tanımı niteliğindedir. Failinin belli olmadığı cinayet vurgusuyla; yaşarken ölü gibi hissetmesinin bambaşka gerekçeleri olduğunu anlatır. Doğmuş olduğu için af dileyen söyleyici kimsenin hayatında yer edinecek kadar kalmadığını izah eder. Ne gidebilen ne de kalabilen söyleyici üçüncü birime bu arada kalmışlığı gündeme getirerek başlar. Kendisini kimin bulacağını sorgularken aslında bir yaşam belirtisi arar. Hayattayken cesedini yanında taşıyan insanın ölümüne ne denli aşına olduğunu anlatır. Cesedini yanında taşıyıp yol alan özne, bu birimde bir kasabadan söz eder. Kasabadan kasıt ise hayatın dinamiklerinden uzak, sıradan yaşamlar süren insanların hayatlarıdır. Özne bu birimde böyle hayatları yaşayan taşra insanına duyulan öfkeyi dile getirir gibi dursa da: “köylülerin köpek kavgalarından/duyduğu zevkten nefret ettim” dizelerinde olduğu gibi aslında yazgıya başkaldırır. Bu eğitimsizliğe duyulan öfkedir. Şiir boyunca tüm birimlerde aktardığı; yaşarken ölmüş olmak duygusunu şiirin sonunda da vurgular. Noter huzurunda ölmekle kastedilen ise resmi olarak öldüğünün kayda geçmesidir. Daha sarsıcı olan ise yaşarken ölmektir. Söyleyici buna dikkat çekerek şiiri sonlandırır.

“Otopsi Müşterisi” başlıklı şiir öznenin, varoluş sıkıntılarıyla yoğrulan düşüncelerini ölüm hissiyle sonuçlandığı metindir. Alışılmamış bağdaştırmaların çokça yer verildiği şiirde hem öznenin annesinin ölümüne hem de kendi ölümüne vurgu vardır. Öznenin ölüm hakkındaki hüznü daha çok öldükten sonra unutulmanın üzüntüsüdür. Onun, ölüm nedeni zikredilmez fakat benzersiz olduğu vurgulanır. Ölüm nedeniyle ayrıldığı kişilere son sözleridir. Geride bıraktıklarına emanet ettiği bu sözler; üzüntüyle söylenmiş sitem cümleleridir.

1.2.3.2. Yalnızlık/Kimsesizlik

“Kralların Omzuna El Atacak Kimse Yoktur” metninde özne, bir padişaha seslenip derdini izah eder. Öznenin dilinde umarsız bir tavır hakimdir. Onun umarsızlığı tarizlerle anlaşılır: “Beni soracak olursan yakışmaz ya hâl sormak sana” dizesi buna güzel bir örnektir. Aynı zamanda kalabalıklara aldırmamanın ölümlere has bir durum olarak belirtilmesi söz konusudur. Böylelikle toplumsal norm ve statü belirtisi olan her şey; ölümle sifıra çekilir mesajını iletir. Ardından celali olmak tabirini ve yetimliği birbiriyle bağdaştırır. Şiirdeki kimsesizlik duygusunun en yoğun işlendiği birim olan bu dizelerde celâli sözcüğünün başı bozuk olan, aşağılanan ve topraksız köylü anlamlarının tümüyle ilişkilendirilmesi söz konusudur. Yaşı kaç olursa olsun yetimliğin yaşam boyunca celâli sayıldığı anlamı üzerinde durur. Bu da öznenin, kimsesizliğe dair serzenişlerini pekiştirir. İkinci birimde yüzü cama dayalı gelinleri, üzerine gazete örtülmesini bekleyen ölüye benzetir. Burada özne beklemenin ve ümidini yitirmenin altını çizer. Çünkü özneye göre bir ölünün beklediği tek şey üzerinin gazete kağıdıyla örtülmesidir. Ardından tüm yolların tükenmesi ve evsizliğe yapılan atıf ile şiir son bulur.

“Haritası Kayıp” başlıklı şiir alışılmışın dışında “merhaba” hitabıyla okuru selamlayarak başlar. Söylemi etkili kılmak için yapılan selamlama, şiirin ilerleyen birimlerinde hiddetli bir haykırışa dönüşür. Bu haykırış modern dünyanın çıkmazlarında yalnız başına sıkışan insanın hüznü ve öfkesinin satırlara yansımasıdır. Özne yalnız bırakılmışlık hissini dile getirmekte zorlanır. Yalnızlığı, kaderine terkedilmeyi şiire sığmayan şiddetli bir durum olarak anlatır. Üç kere tekrar ettiği “gazze’ye şiir yazılmaz” mısrasıyla özellikle dikkat çekmek istediği mesajlar olduğunu vurgulamak ister. Tekrarlanan mısralarla kederin bir türlü son bulmadığı coğrafyaların şiire aktarılamayacak kadar çok acıyı barındırması ve işgal altındaki kutsal toprakların Müslümanların utancı olduğu görüşüne dikkat çekerek neden Gazze’ye şiir yazılamayacağını sorgulatır. Günümüz insanının yalnızlığına çare olabileceği umuduyla ideolojilerden medet umması ve bunun sonucunda tutunduğu tüm argümanların sonuçsuz kalmasını dile getirir. Özne, şiir boyunca kendini hayatın içinde konumlandıramayan biridir. En nihayetinde çareyi yaratıcısından umarak ait olduğu yolun haritasını göstermesini ister. Yalnızlığına tek sığınağının aşkı olduğunu fark etmesiyle şiir son bulur.

“Saçlarını Tarayınca Yaşadığını Anlayanlar” şiirinde özne her birimde yalnızlık temasını farklı açılardan ele alır. Sevdiği kasabadan zorla uzaklaştırıldığını,

çocukluğunda güvenli ve sıcak bir yuva deneyimi olmadığını, sevdiklerine duygularını ifade edemediğini ve sokakları bile yalnızlıkla eşleştirdiğini anlatır. “Bir muhafız alayı kurdum” ve “bir kere yaşayıp onlarla her gün öldüm” dizelerinde, yalnızlığın derinliğini ve sürekliliğini vurgular. Özne, yalnızlığını ve kederini ifade etmekte zorlandığını belirtir. “Kim tercüme edecek yana düşmüş kollarımı” dizesinde, duygularını kimsenin anlayamayacağı bir yalnızlık hissini işaret ederken, “Tanrım bari sen konuş, en çok dili bilen sensin” dizesiyle, yalnızlığın derinliğinde Tanrı'ya başvurmasıyla yalnızca ondan beklediği teselli arayışında olduğunu söyler.

1.2.3.3. Yaşamak Sıkıntısı/Uyumsuzluk/Anlaşılamama

“Aradan Çıksın Diye” şiirinde söyleyici, bedbin bir şekilde son kullanma tarihi geçmiş mecalini imgeleyerek söze başlar. Bu durum tükenmişliğin anlatısıdır. Beklediğinden daha uzun yaşadığına şaşırarak söyleyici yalnızlığının onu geçmişe götürdüğünü aktarır. Geçmişinde ise uyumsuzluğunu bulur. Soyut bir hikâye anlatıcısının sözlerine benzer. Şiirde yaşamak sıkıntısını en yoğun hissettiren “aradan çıksın dedim bu yüzden yaşıyorum” dizesi aynı zamanda şiirin gelişme bölümüdür. Söyleyicinin yaşamdan hiçbir beklenti ve umudunun kalmadığına işaret eden dize, yaşarken karşılaşılan sıkıntılara göğüs germekte güçlük çekildiğini duyumsatır. Söyleyici bulunduğu yere ve kişilere uyum sağlayamaz. Bu duyguyla hiçbir yere sığamamayı hissettirir. Büyük bir yanılgı olarak bulunduğu bu şehir ismi zikredilmese de İstanbul’dur. Ardından bir mahkeme salonunu tasvir eder. Gösterdiği cesaret örneği ile korkusuzluğunu dile getiren söyleyici, son sözde yine ölümü çağrıştıran imgelere yer verir. Böylelikle yaşamla olan uyumsuzluğunu yine ölümle çözen bir anlatı kurgular.

“Dolmuş Bir Yeminin Bitmeyen Şamatası” isimli şiir, şairin kaleme aldığı ilk şiiridir. Yayımlanmasının ardından Parlak, bu şiirin şiire başlamasına zemin hazırladığını her fırsatta ısrarla belirtir. Fakat şiir, kitaba başlığındaki küçük bir değişikliklerle alınır. İlk yayımlandığında “Vakti Dolmuş Yeminin Bitmeyen Şamatası” başlığı, eserde “Vakti” sözcüğü çıkarılarak yer alır. Bu durumun nedeni ise bilinmez. Şiir bir olay etrafında kurgulanır. Özne kendi yaşanmışlığıyla ilgili bilgiler verirken öteki tarafta cesur bir kadın imajı çizilir. Öznenin yaşadıklarından dolayı bezginliğin hâli vurgulanırken kadın tam tersi güçlü kişiliğiyle işlenir. Öznenin dünyadan elini eteğini çekme arzusuna sebep ise ömrünün bağbozumu evresine yani sonbaharına eriştiğini düşünmesidir. Bu durum onun ruhunda yorgunluğa sebep olur.

“Çıldırılmış Bir Gemi Gider Jilet Olmaya” şiiri söyleyicinin, kaybolmuşluğunu ve kendini bulma çabasını anlatır. Söyleyici toplumun beklentileri arasında sıkışmış hissedir. Yaşamaktan duyduğu sıkıntıyı, iç çatışmaları ve toplumun baskıları altında ezilmesiyle birleştirerek işler. Bireyin kendi kimliğini bulma çabası aynı zamanda toplumsal normlara ve beklentilere uyma zorunluluğu arasında kalması bu sıkıntının temelini oluşturur. Şiirdeki “ben kayıpken tedavülden kalkmış pul yapışmış zarflara” dizesinde bireyin geçmişle ve toplumla olan kopukluğunu ve bu durumun onda yarattığı yabancılaşmayı anlatır. Aidiyetsizlik ve anlaşılmama hissi melankolik ve ironik ifadelerle yer alır.

“Yaşadım Az Yaşımdan” metninde özne yaşamın zorluklarıyla mücadelesini ve ruhsal çalkantılarını ele alır. Şiirde geçen “yaşadım az yaşımdan”, “elden ayaktan düştüm” “mazgallarda kayıpmışım” ve “mezarım kazıldıkça” gibi ifadeler, öznenin yaşamı boyunca karşılaştığı zorlukları ve ruhunda oluşan travmaların derinliğini gösterir. Özne hem iç hem de dış dünyasında bir mücadele halindedir. Bu mücadele ile yaşamak ve var olmak arasındaki ince çizgiyi sorgular. Hayatın getirdiği zorlukları, hayal kırıklıklarını ve iç çatışmalarıyla başa çıkma çabasını işler. Özne şiirde kendi varlığını ve yaşamının anlamını sorgularken, toplumsal sorunlarla da yüzleşmesini anlatır.

1.2.3.4. Başkaldırı/İsyan/Sosyal-Siyasal Eleştiri

“Kendimle Geçinemiyorum” isimli şiir öznenin toplumsal meseleleri şiire taşıdığı metindir. Özne kendi merceğinden kendi meselelerini anlatırken bir yandan toplumsal-sosyal eleştirisini aktarır. Şiirin ilk biriminde anlam bütünlüğüne katkı sunan sözcüklerle sağlanan düzen eleştirisi söz konusudur. Bunlar; poker masaları, genelevler, yoksullar, gazinolar, diktatörler, anarşizm ve rüşvet gibi sözcüklerle işlenen düşüncelerdir. Düzene boyun eğmeye ve sonuçsuz bekleyişlere vurgu yapar. Ardından ikinci birimde daha öznel konulara yönelik söz konusudur. Toplumsal olayların özneyi etkileyen yönlerine değinir. Haksızlıklar karşısında susmanın özneyi daha derin karanlığa sürükleyeceği düşüncesi hakimdir. Bu nedenle öç almak fikri üzerinden çağa boyun eğmemek gerektiğini hissettirir. En sonunda değiştirilebilecek tek şeyin kendi yazgı ve düşüncesi olduğunu kavrar. En büyük başkaldırının; sevgiliyi unutabilmek ve aşkın açtığı yarayı silmek olduğunu vurgular.

“40 Nisan İşçi Bayramı” başlıklı şiir, kitabın en kısa şiiridir. Dört dizeden oluşur. Çocuk yaşlarda çalışmaya başlayan işçilerin sigara içerek ve bayramlarda çalışarak

geçirdikleri yılları anlatılır. Şiirin, kısa olsa da etkili bir anlatımı vardır. Söz konusu işçilerin suskunları ve kimse tarafından dikkate alınmayan dertlerine vurgu yapılır. Şiirin ana konusu ise insan hayatının ucuz olmasına dair eleştiridir. Mezarların insan etine doymamasıyla; yaşam ve ölüm duygusu arasında sıkışan insanın duygu durumu anlatılır.

“Yugoslav” isimli şiirde söyleyici, gizemli bir sevgiliden söz eder. Ondan ne denli etkilendiğini ifade etmek için Yusuf Kıssası’ndan yararlanarak anlatımını kuvvetlendirir. Ne zaman sevgiliyi görse elini kestiğini anlatır. Kıssa ile kurulan metinler arasılık vesilesiyle oluşturduğu metaforla, aşkın karşısında ne kadar çaresiz kaldığını anlatmak ister. Nerede yaşadığı belli olmayan bu yurtsuzluk, şiirin diğer birimleri ile de inilti kurar niteliktedir. İkinci birim ise bu şiiri başkaldırı ve eleştiri başlığı altında değerlendirmemize en büyük dayanağı sunar. Ölene dek devletin farkına bile varmayacağı yaşamları konu edinen birimde taşra insanının sıkıntıları gündeme gelir. Köylerde yaşanan kan davaları eleştirisinin yanı sıra sağlık problemlerine sitem vardır. Aynı zamanda nihayetsiz ve gereksiz bir kavganın eleştirisini yapar. Taşrada yaşayan insanların modern dünyaya ait olan ne varsa uzak olmalarını bu insanların masumiyetleriyle birlikte işler. Bu şiirde hissedilen eleştiri taşra insanını hakir gören bir eleştiri değildir. Daha çok bu insanların boyun eğdiği süregelen düzene dairdir. Üçüncü birimde şiirin başlığını taşıyan Yugoslav’ı özneleştirilerek aktarır. Haritada ülkesini bulamayan Yugoslav balkan halklarının yanı sıra vatanından uzaklaşan ve muhacir olan diğer halkları da temsil eder. Yugoslav’ın şiirde temsil ettiği sığındığı ülkede öteki hisseden diğer insanlardır. Yugoslav’ın nezdinde “öteki” hisseden diğer herkesin yaşamına dair sorunu gündeme getiren bir şiirdir.

1.2.3.5. Anne/Baba

“Mahalle Ortasında Söylenemeyen Sözler” de gündelik yaşamdaki olaylar şiire aktarılır. Şiirde bahsi geçen kişi ve olaylar okuyucunun zihninde görüntüleri belirecek şekilde anlatılır. Bunlardan ilki bir türlü dağılmayan keder hâlesi içinde bulunan bir erkek tasviridir. Onunla gündelik yaşamın durağanlığı hissettirilir. Ardından iki kadın anlatılır; biri kaderine küskün, yaşamla kavgalı, asık yüzlüdür. Diğeri ise daha güzel ve şuh bir görünümü olmasına rağmen umutsuz ve mutsuzluğu temsil edercesine üzgündür. Bu iki kadının kişiliklerinde dünyada bulunmanın sıkıntısı hissettirilir. Şiirde, İsmet Özel’in: “biraz üzgün ve Ömer öfkesinde biraz” dizesinden esinlenilmiş bir mısra bulunur. “Biraz

kıskanç ve Ömer öfkesinde biraz”⁷⁴ mısrası mahalle bekçisinin tasviri için kullanılır. Ardından özne kendisinden bahseder. Kendisini şiirin başından beri söz edilen diğer insanların ortasında konumlandırır. Ürküp perdenin ardına sinmiş halde olduğunu belirttiği için çocuk yaşlarında olduğu anlaşılır. Hayatı bir oyun olarak niteler ve oyunun kuralını daha çocuk yaşta öğrenmek zorunda kaldığından yakınır. Dünyayla uzlaşamayan dertlerini yalnızca babasının anlayacağını düşünür. Babasına anlatacağı tüm dertlerin yine babasından miras kaldığı fikrine sahiptir.

“Babamın Cesediyle Uykuya Dalan Annemin Hikâyesi” metninde özne anne ve baba figürünün eksikliğiyle büyümenin getirdiği duygusal ve psikolojik etkileri ele alır. Babasının sert tutumu ve sevgisizliği, annenin ise bu duruma sessiz kalışını ve pasif bir varoluş sürdürmesini eleştirir. Bu da annenin duygusal açıdan ölü bir varlık olarak resmedildiğini hissettirir. Şiirin ikinci kısmında özne, sürekli iyileşmek için bir sevgili arayışında olduğunu, fakat bu sevgililerin hep hayal kırıklığı yarattığını anlatır. Bu da ebeveynlerinden beklediği rehberliği ve sevgiyi bulamamasının yansımasıdır. Özne, bu bağlamda, hem anne hem de babanın eksikliğini, yetişkinliğinde yaşadığı boşluğu ve hayal kırıklıklarını besleyen temel unsurlar olarak ele alır.

1.2.3.6. Aşk

“Aklıma Düştüğünde” şairin askerde bulunduğu sırada ranzasında yazdığı şiirdir. Eserde yer alan diğer şiirlerine kıyasla ölüm, yalnızlık ve yaşamak sıkıntılarından arınmış dizelerden oluşur. Bütün bu sıkıntıların, aşk duygusunun yarattığı ruhsal aksiyonla aşıldığını hissettiren bir söyleyiş hâkimdir. Söyleyici, karşılaştığı bütün zorlukları sevgilinin varlığının hatırlanmasıyla aşılabileceğine dair güçlü bir inanca sahiptir. “*Sen aklıma düşünce*” mısrası şiir boyunca tekrarlanır. Bu tekrarın ardından okuyucunun zihninde olumsuz çağrışımları bulunan cümlelerle olumlu duyguları uyandırır. “Gardiyanın mahsustan mahkûm odalarının kilitlerini unutması, rütbesi sökülmüş babaların yeniden eve dönmesi, kuyunun içinde Yusuf’a mektup gelmesi, çor tutmuş bağların birdenbire yeşermesi” söyleyicinin sevgiyle yeşeren umudunu yansıtır. Aynı zamanda söyleyicinin kendisinde de eğreti duran ne varsa iyiye yönelir. “Sen aklıma düşünce bendeki tuhafıklar/bir bir yok oluyor/bitiyor bendeki bu yabani başkaldırış”⁷⁵

⁷⁴ Parlak, a.g.e., s. 43.

⁷⁵ Parlak, a.g.e., s. 40.

mısraları bu iyiye yönelime örnek verilir. Şiir aşkın kudretinin ve varlığının nasıl büyük değişimlere yol açabileceğine dair inancı okuyucuya hissettirir.

“Yerel Kanallarda Haber Olma Şekilleri” şiirinde özne, sevdiği kadına hitap ederek ona olan duygularını ifade eder. Günahının küçük bir şeylerle bağlantılı olduğunu anlatır. Hayallerini gizlediğini ve yalnızlığının derin olduğunu belirtir. İçinde geçmişte yaşadığı aşklara dair izlerin bulunmadığını söyler. Duygularını, göğsünde bir heykel gibi taşıdığından bahseder. Özne içinde hissettiği aşkın sevgiliye ağır geleceği düşüncesine sahiptir. Bu sebeple kadının bu büyük ağırlığı kaldıramayacağını ifade ederek kendisinden uzak durmasını rica eder. Bu çelişkili davranış öznenin kalbinde büyük bir yara halini alır ve yaranın bir cinayet gibi olduğunu ima eder. Özne aşkın ruhunda oluşturduğu boşluk sebebiyle kendini değersiz ve önemsiz bir habere benzetir. Diğer insanlar tarafından hafife alındığını hisseder. Şiir genel olarak, aşkın, yalnızlığın, toplum tarafından dışlanmışlığın ve kişisel acıların bir harmanı olarak yorumlanır.

“Eylülde Yakılmış Güz Çocukları” başlıklı şiirde özne, sevgilisine bakarken hayatta olmayan annesinin dirildiğini izliyormuş gibi bir his yaşadığını belirtir. Burada sevginin güçlü ve derin bir bağ oluşturduğunu anlatır. Aynı zamanda sevgisini anne figürü üzerinden masumiyet ve saflıkla ilişkilendirir. “Havari gibi, anons gibi, çarpıntı gibi” ⁷⁶ dizesinde sevgilinin etkileyici ve beklenmedik bir şekilde hayatına girdiğini belirtir. “Roma yıkılırdı yanımda”⁷⁷ dizesinde sevginin yıkıcı bir güce sahip olduğunu, hatta tarihsel olaylarla bile kıyaslanacak kadar etkili olduğunu gösterir. Özne, sorularının yanıtlarının neden hep yanlış çıktığını ve tüm cevapların neden farklı dillerde ifade edildiğini sorgular. Bu durum iletişimde yaşanan zorlukları ve belirsizliği ifade eder. “Serçeler nazlı olur artık bir selam versen” dizesinde sevgilinin ilgisinin özne için ne kadar değerli olduğunu ve küçük bir ilginin bile büyük bir etki yaratabileceğinin vurgular. Öznenin sevgilisine olan derin bağlılığı, sevgi ve güzellik arasındaki bağlantı, iletişimdeki belirsizlikler ve zamanın getirdiği değişimler aşkın çok yönlü doğasına yapılan atıftır. Aşkın farklı yüzlerini ve duygusal derinliklerini öznenin gözünden sunar. Aşk, bazen ilahi, bazen karmaşık duyguları barındıran bir yapı ve bazen de zamana karşı mücadele eden yüce his olarak ele alır.

“Beş Şıktan Dördü Yanlış” şiirinde özne “duvarın dibinde çömelmiş bir adam” dizesiyle toplumdan dışlanmış ve izole edilmiş bir insan figürünü tasvir eder. Bu dize

⁷⁶ Parlak, a.g.e., s. 12.

⁷⁷ Parlak, a.g.e., s. 12.

anlatacağı kişinin davranışlarına dair girizgâh niteliğindedir. Özne geleceğe dair umut ve yeniden doğuş fikriyle şiiri ortaya koyar. Bu bağlamda, şiirde aşkı yeniden doğuş, yeni başlangıçlar ve umut kaynağı olarak düşünür. Aşkı, aynı zamanda bir kimlik ve aidiyet sorunu olarak ele alır. Özne, karakterin arayışlarını, yaşamda bir kimlik bulma çabasını da dile getirir. Şiirin hâkim duygusu aşkı şiirin sonunda doğrudan bir yara ve acının kaynağı olarak ele alır. Karakter (Ali) aşkın getirdiği duygusal yaralarla başa çıkmaya çalışır. Aşk teması daha çok arka planda tutulur gibi düşünülse de aidiyet bulma, kimlik arayışı ve duygusal yaralar üzerinden işlenir. Aşkın bir umudun kaynağı olabileceği fikrinin yanı sıra aynı zamanda hayal kırıklığına ve acıya kaynaklık edebileceğine de vurgu yapar.

“Şubat Kimseye Çekmedi” şiirinde söyleyici her birimde aşk temasını farklı açılardan ele alır. Aşkı ilk olarak metafor halinde kullanır. Söyleyici çağa duyduğu öfke ve yabancılaşma hissini aşkla açıklar. Ardından aşkı hem sığınak hem de hayal kırıklığı olarak niteler. Bu durum sevgilinin ona olan ilgisizliği dolayısıyla beliren hüznü yansıtır. Aşkı, çocukluk masumiyetiyle ilişkilendirir. Söyleyici daha sonra sevgilinin bir gülümsemesinin bile ona umut olabileceğini dile getirir. Bu gülümsemenin gerçekleşmemesinden yakını. Şiirde aşk, söyleyici için hem bir kaçış yolu hem de gerçeklerle yüzleşme aracı olarak işlenir.

1.2.4. Dil ve Anlatım

Sevgili Huzursuzluğum’da yer alan şiirler ilk bakışta dilinin oldukça sade olduğu düşündürse de anlamı oldukça yoğun şiirlerden oluşur. İmge ve söz sanatları gibi edebî tekniklerle şiirlerin anlamı zenginleşir. Sade dil, yoğun anlam onun şiirini en iyi tanımlayan önemli özelliklerdir. Şiirlerinde sıklıkla kullandığı tekniklerden ilki kapalı imgelerdir. Kapalı imge, anlamı açıkça belli olmayıp okurun hayal gücü ve yorumuna bırakılan ifadeler veya simgelerdir.⁷⁸ Daha belirsizdir ve çok katmanlı anlamlar taşıyabilir. Bu derinlikli yapı, okuyucunun, metinle derin bağ kurmasıyla çözülür. Semboller, metaforlar veya betimlemelerle oluşturulan bu tür imgeler okurların farklı yorumlar geliştirmesine olanak sağlar. Parlak kullandığı açık/kapalı imgelerle eserin estetik değerini/derinliğini attırır. “Yerel Kanallarda Haber Olma Şekilleri” şiiri imgeli söyleyişe örnek olarak verilebilir:

“günahım bir kiraza esir oluyor

⁷⁸ İsmail Çetişli, *Metin Tahlillerine Giriş/1 Şiir*, Akçağ Yayınları, Ankara 2004, s. 46.

senden hayaller sakınıyor çıldırmış tenham
yanımda aşklardan harf çalan kızlar
gövdeme yerleştirdiğim o ipek heykelin
yağmur çoğalırken azalıyor sokaklar”⁷⁹

“Günahım bir kiraza esir oluyor” dizesi, öznenin kendini günah işlemiş hissetmesini ve bu durumdan kurtulamamasını anlatır. “Kiraza esir olmak” burada bir çaresizlik ve pişmanlık hâli olarak yorumlanır. “Senden hayaller sakınıyor çıldırmış tenham” dizesindeki “çıldırmış tenham” bağdaştırması, derin bir yalnızlık anlamına gelir. Özne hayallerine sığınır ancak yalnızlığı onu çılgına çeviren bir duyguyla iletişim kurar. “Yağmur çoğalırken azalıyor sokaklar” dizesinde, yağmurun şiddetlenmesiyle birlikte sokaklardaki yaşamın azalması veya durgunlaşması metaforik bir biçimde ifade edilir. Yağmurun yoğunluğu artarken, sokaklardaki hareketliliğin azalması anlatılmak istenir.

Parlak, metinlerde başlıklar dışında hiçbir şekilde büyük harf kullanmaz. Bu durum yazımsal sapmalara yol açar. Sayısı oldukça fazla olan bu sapmalar anlam açısından değişiklik oluşturmaya da tüm metinlerde uygulandığı için kendi içinde bir sistem oluşturur. Sözcükler küçük harfle başlar fakat özel isimlere gelen ekler olması gerektiği gibi kesme işaretiyle ayrılır. “Haritası Kayıp” şiirin dizeleri bu duruma örnek olarak verilebilir:

“allah’ım! haritam nerede, nerede, haritam nerede
uzay mekiklerinin arkasından kimse su dökmüyor
peçetelere yazıp amerika’ya yolladım bu isteğimi
yanında bir düzine tabak
cevap: kennedy’nin katili benmişim
hakkında hiç şiir yazılmamış bir kız gördüm diye
o zaman suçlamıştım en son kennedy’yi”⁸⁰

Şiirde anlamı etkili kılmak için tercih edilen diğer unsurlar ise söz sanatlarıdır. Parlak’ın kullandığı söz sanatlarına değinmek için “Noter Huzurunda Ölüm” ve “Aklıma Düştüğünde” şiirleri ele alınabilir. “Noter Huzurunda Ölüm” şiirinin aşağıya aldığımız bölümünde hem tezat hem de telmih sanatlarına yer verilir:

⁷⁹ Parlak, a.g.e., s. 45.

⁸⁰ Parlak, a.g.e., s. 36.

“beni yoldan çevirirdiler yoksa gidecektim
yedi ceddin arasında bana yer bulunmadı
hem geçmiş, hem gelecek tüm aşkları sınıdım
tahran’da bolşevik, moskova’da humeyni
beter bir kederde şerhe tabiyim”⁸¹

“hem geçmiş, hem gelecek” sözcükleriyle zaman dilimleri arasındaki zıtlık vurgulanmıştır. Ayrıca “tahran’da bolşevik, moskova’da humeyni” dizesiyle ideolojik zıtlıklar (komünizm ve teokrasi) ifade edilerek tezat oluşturulmuştur. Tarihsel ve politik referanslar (Bolşevik, Humeyni) kullanılarak belirli bir döneme ve ideolojik çatışmalara telmih yapılmıştır.

“sen aklıma düşünce rütbesi sökülmiş babalar
yeniden dönüyor evlerine
...
sen aklıma düşünce gül kokulu kızım
sırrını çözüyor mısırdaki piramitlerin”⁸²

Rütbesi sökülmiş babaların yeniden eve dönmesi ve gül kokulu kızın piramitlerin sırrını çözmesiyle hüsn-i talile yer verilir. Dünyanın en uzak köşelerinde bile büyük değişikliklerin olabileceği sevgilinin akla gelmesiyle bağdaştırılır. Böylelikle olaylar iyi nedenlere bağlanarak aktarılır.

“beni kim bulacak bir kaybın ortasında
eşkalim belirsiz
cesedimi yanımda taşıyorum
...
cehennemden getirdiğim birkaç kova su
öfkemi kaynatıyor
...
kötülük yapmak için sırasını bekleyemeyenlerin
acelesinden yapılmış ihanetler asılı boynumda
hep kalbimden vuruldum yaşadığım bunca yıl”⁸³

⁸¹ Parlak, a.g.e., s. 23.

⁸² Parlak, a.g.e., s. 39.

⁸³ Parlak, a.g.e., s. 25.

“Noter Huzurunda Ölüm” şiirinden alınan bu mısralarda “cesedimi yanımda taşıyorum” ifadesi, kişinin yaşadığı duygusal yükü ve psikolojik durumu anlatmak için kullanılmış mecazlı bir söyleyiştir. Bunu yanı sıra “cehennemden getirdiğim birkaç kova su” ve “hep kalbimden vuruldum” dizeleriyle sürekli çekilen duygusal acı vurgulanır. Öfkenin yoğunluğu ve kaynağı mecazlarla betimlenmiştir.

Kullanılan bu söz sanatları, Bülent Parlak'ın şiirinin derinliğini ve anlam katmanlarını zenginleştirerek okuyucuya çeşitli duygusal ve düşünsel deneyimler sunar. Söz sanatlarıyla şiirin ifadesini güçlendirir ve okuyucunun metni daha derinlemesine hissetmesine olanak tanır.

1.2.5. Ahenk

Ahenk, şiirin estetik ve duygusal etkisini artıran önemli unsurlardan biridir. Şiirde kullanılan ses, kelime ve hece tekrarları bir melodi ve ritim etrafında şiirin akıcılığını ve okunabilirliğini artırır. Ahenkli söyleyişle, dinleyicinin/okuyucunun kulağına hoş gelen şiir etkileyici olur. Şairin iletmek istediği duygular ve anlamlar bu sayede güçlenir. Ses oyunları, kafiye ve ölçü gibi ahenk unsurları, metni estetik yönden güçlendirip okuyucunun şiir zevkini tatmin eder. Her şairin imge dünyasında kendine has oluşturduğu özgün bir söyleyişi vardır. Bu söyleyiş tarzı şiirin ses ve ritim düzeni irdelenerek ortaya çıkar.

Bülent Parlak'ın ilk şiir kitabı olma özelliğini taşıyan *Sevgili Huzursuzluğum*’daki şiirler, belirli bir nazım birimine bağlı kalınmadan serbest ölçü ile kaleme alınmıştır. Eserde dörtlük şeklinde yazılmış iki şiir bulunur. Şairin yazdığı ilk şiiri olan “Dolmuş Bir Yeminin Bitmeyen Şamatası” bunlardan biridir. Dörtlükle yazılan şiirlerin genel özelliğine uygun şekilde sistematik bir kafiye örgüsü bulunur.

“vakti dolmuş andımın tövbeleri elimde
koşuyor işte bak bir kırlangıç peşimde
cömertliği unutmuş günahlarım kın çeker,
bağbozumu yaşanır تنها bir ben içinde

sır yok artık bende, üryan akar tenimden,
doldurmuşum küfemi yaşanmış bezginlikten
bir kadın yürüyor cesaret yok kimsede
çarşı-pazar perişan, suskun bir halk mermiden

tünemiş korkaklığım giyiyor postalını,
kızağında bir binek yürütür sandalını.
bilmem ihtilal mi olacak, sarılacak mı yaram?
kadın kurşun sıkıyor unutuyor ardını.”⁸⁴

İlk dördlükte elimde/peşinde/içinde sözcükleriyle sağlanmış tam kafiye yer almaktadır. İkinci dördlükte Tenimden/bezginlikten/mermiden mermiden sözcüklerinin son iki hecesiyle sağlanmış zengin kafiye bulunur. Üçüncü dördlükte ise postalını/sandalını/ ardını sözcüklerinde “-alını” heceleri benzer seslerle bittiği için tam kafiyelidir. Son dördlükte aynı zamanda “-ını” ekinin tekrarıyla postalını/sandalını/ardını sözcükleri sesçe aynı olduklarından redif oluştururlar.

Sevgili Huzursuzluğum’da yer alan kimi şiirlerde sözcük ve söz öbeği tekrarları yapıldığı göze çarpar. İfadeyi vurgulamak ve anlam zenginliğini ortaya çıkarmak amacıyla tekrarlara başvurulduğu görülür:

“ben aslında büyürdüm ayaklarım büyürdü
büyürdü pelerine sarılmış kadınların elleri
kırım pervasızca büyürdü
belki ben de gençliğimde
sıkılmış yumruklarımın sloganlar atar
miskinliğini ellerdim uyusuk halkların
belki ben de annemi oğulları darağacı görmüş
şanslı kadınların arasına katardım
peşime polisleri takar
talan ederdim özenerek kurulmuş bir sofrayı”⁸⁵

Büyürdüm, büyürdü ve atar, takar, katar sözcüklerinin tekrarıyla hem iç ses oluşturulmuş hem de söz öbeği tekrarına yer verilmiştir. Bu sözcük ve ses tekrarları tematik vurguyu belirginleştirilme unsuru olarak görev alır.

“Yaşadım Az Yaşımdan” şiirinde savruldu, uzadı, gördü, cellat, suçluyum ve ben sözcükleriyle oluşturulan söz öbeği tekrarları dikkat çekmektedir. Söz tekrarlarının amacı müzikalite oluşturmaktır.

⁸⁴ Parlak, a.g.e, s. 62.

⁸⁵ Parlak, a.g.e., s. 29.

“savruldum
dalında bir kuş, yetim yanım savruldu
eli gördü uzandı gözü gördü uzandı aşkı gördü uzandı
azdı bir gün korkularım tartıldım terazide;
baktım mahşer toplanacak
birkaç çiğnenmiş ceset eti ve birkaç buruk sevap tanesi
düşüverdim yollara
bunlar mı beni kurtaracak

işsiz cellat görse beni bulunmaz bir suçluyum
uslanmaz bir evlatlık, pişman olmuş mülteci, bir hurdacı yamağı
mazgallar da kaybım ben,
aratıldım kim varsa oldum şehrin marazı
anlatın
tek ben mi suçluyum, nerede gizleniyor o merak
teslim olsam asarlar mıydı gözü dönmüş celladı”⁸⁶

“Otopsi Müşteri” şiirinin aşağıda yer alan dizelerinde özellikle “k” harfi kullanılmasından kaynaklı ses benzerliğiyle oluşan ahenkli söyleyiş göze çarpar:

oturup ahkâm kessem, katılsam yeminle devlet katillerine
yesem bir kıza aldığım çiçekleri yesem
cezalandırılmayacaksa kralların tuvalet kapısına yazdığı küfürler
bitmeyecekse paydoslarda inşaatçıların türküleri
annem öldüğü yerden örtmeyecekse üstümü
melekler saymasın beni içtimanız sizin olsun”⁸⁷

Bu durum dizeler arasında bir müzikalite ve bütünlük oluşturur. Okurun şiiri daha akıcı bir şekilde takip etmesini sağlar.

2. RİCAKEŞ

2.1. YAYIMLANMASI VE YANKILARI

Bülent Parlak’ın üçüncü kitabı *Ricakeş*, 2014 yılında İzdiham Yayınevi tarafından basılır. *Ricakeş* yayınlandığı ilk günlerde ismiyle oldukça dikkat çeker. Kitap, adını

⁸⁶ Parlak, a.g.e., s. 66.

⁸⁷ Parlak, a.g.e., s. 50.

Farsça “rica” (dilek, istek) ve “keş” (bir işin sürekli uygulayıcısı) sözcüklerinin birleşiminden alır ve “sıklıkla rica eden kişi” anlamına gelir. Bu isim, kitabın genel tematik yapısı ve şiirlerin içeriği hakkında merak uyandırır. Çünkü daha evvel bir şiirde yahut kitap adında Ricakeş sözcüğüne rastlanmamıştır. Doğan Aksan’ın sözcüksel sapma tanımlamasında yer alan; “dilde var olan kök ve ek biçimbirimlerinin yeni yeni birleşimler içinde, yeni öğelerin üretilmesinde kullanıldığı böylece dilde bulunmayan göstergelerden yararlanıldığı görülür. Leech konuyu, şairin, dilin normal kaynaklarının dışına çıktığı yollardan biri olarak görmekte, en sık rastlanan tipin bir birime bir ön ya da sonekin eklenmesi biçimindeki sapmalar olduğunu söylemektedir.”⁸⁸ ifadeleri eserin adının bu yolla oluşturulduğunu ortaya koyar.

2010-2014 yılları arasında yazılan 20 şiiri ihtiva eden eser, 6 kez basılır. Kitabın son baskısında künye kısmında dikkat çekici bir detayın altını çizen: “Bu eserin yayın hakkı saklıdır. Yayınevinden izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, çoğaltılamaz, basılmaz, elektronik ortamlarda yayımlanamaz. Çünkü ayıptır.”⁸⁹ ifadesi yer alır. “Çünkü ayıptır” ifadesinin Bülent Parlak’ın zekasının ürünü olduğu açıktır ve mizahi bir biçimde intihale yönelik bir eleştiriyi barındırır. Yayınevinin diğer birçok kitabında da aynı ibare yer almaya başlar.

Bülent Parlak’ın yakın çevresinde bulunan yazarlardan biri olan Yağız Gönüller, *Ricakeş* basıldığı ilk günlerde eser hakkında bir yazı kaleme alır.⁹⁰ Yazıda, kitabın son şiirinin “Evet İskân” başlığını taşıdığından söz eder. Söz konusu şiirde Parlak, İsmet Özel’in “Evet İsyan” şiirine hem isim hem içerik olarak gönderme yapar. Fakat elimizde bulunan 6. Baskının içerisinde bu şiire yer verilmez. *Ricakeş*’in ilk ve 6. baskısında Parlak’ın içerikte değişiklikler yaptığı anlaşılır.

2.2. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

2.2.1. Zihniyet

Bülent Parlak’ın “zıtlıklar şairi” olarak anıldığından daha evvel söz etmiştik. Eserin ismi ve muhtevası tam da böyle bir zıtlığın ürünü olarak karşımıza çıkar. İçerisinde rica dolu metinler bulunmaz. Aksine dünyaya minnet etmeyen bir tavır vardır. Gündelik yaşamın insanı kuşatan, yoran ve hırpalayan yönlerine tepki gösterir. Şiir diliyle ortaya çıkan "artık yeter" nidasının rica olarak adlandırılmasıdır. Eser, şairin yoğun duygu

⁸⁸ Doğan Aksan, *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, Engin Yayınevi, Ankara 1995, s. 167.

⁸⁹ Bülent Parlak, *Ricakeş*, 6. Baskı, İzdiham Yayınları, İstanbul 2021, s. 30.

⁹⁰ <https://ruhunakitap.blogspot.com/2014/12/>, (Erişim Tarihi: 22.12.2014).

dünyasının, derin içsel sorgulamalarının perspektifiyle kurgulanırken toplumsal eleştiriler de temel taşları oluşturur.

Bülent Parlak, "*Sevgili Huzursuzluğum*"la attığı şiirsel serüveninin ilk adımını *Ricakeş*'te daha ileriye götürme niyetindedir. Bu sebepten şiirler daha gür bir söyleyiş kazanmış kalemi ise keskinleşmiştir. Eserini, yaşadığı çağın en yakın tanıdığı kimliğiyle oluştur. Bu kimliğin onu yönlendirdiği misyon Parlak'ın, günümüz olaylarını izah etme içgüdüsünü meydana çıkarır. Bunu yaparken de gündelik sorunların kaynağını tarihi anlatılarla bağdaştırma yolunu tercih eder. Çoğu metinde doğrudan ya da dolaylı olarak tarihi veya güncel bir olaya atıf yapar. *Gönüller*'in, *Ricakeş* üzerine kaleme aldığı "*Sevgili Huzursuzluğumuz, Ricakeş Olursa*"⁹¹ başlıklı inceleme yazısında dile getirdikleri, eserin hangi zihniyetle oluşturulduğunu açıkça ortaya koyar:

"Ricakeş'te yer alan neredeyse her şiirin bir hikâyesi var. *Mesela Tufanım Var, İkizim Yok* şiiri. Bu şiir, Tito dönemi Yugoslavya'sının toplama kampı olan Goli Otok'ta işkence gören Boşnak şair Risto Trifkoviç'i konu edinmiş. '*Bir gün pişman olmak için sıraya gireceğiz*' diyor şair ve kitabının adına yakışır duruşunu sergiliyor şu dizesiyle: *Anlatsam / yarısında izin alıp gideceğiniz bir hikâyedir burası.*"⁹²

Bu ifadelerden de anlaşılan; olaylara tarihî perspektiften bakarken şiirini bu bakışla harmanladığı çıkarımıdır. Sıradan bir vapur gezisindeyken veya Mostar Köprüsünün önündeyken yapıları olduğu gibi görmenin yanı sıra onların temsil ettiği ruhu görmeye ve aktarmaya çalışır. Sıradan bir insan gibi bu yapılarla fotoğraf çekilip yanlarından ayırlamadığını dile getirir.

2.2.2. Yapı

2.2.2.1. İmgeli Şiirler

Açığa çıkmak üzere olan bir sır ve bu sırrın önemli hususları barındırdığına dair imâda bulunan "İtiraf Edilmesine Az Bir Zaman Kalmış Sır" başlığı, şiirin muhtevası hakkında ipuçları verir. Üç birim olarak bölümlendirdiğimiz metnin ilk biriminde terk edilmiş bireyin çaresizliği ve hayat karşısında kendini korunmasız hissetmesi merkeze alınır. Karmaşık duygular, kargaşa ve kaos duyumsatılır. Hem bireysel olarak hem toplumsal olarak huzursuz bir ortam tasvir edilir. İkinci birimde, birey izlenme ve eleştirilme hissiyle gelen yalnızlık ve ötekilik duygularını iç içe yaşar. Toplumsal baskı ve yanlış anlaşılmalara, bireyin özgürlüğünü kısıtlar ve onu öfkeli bir hâle getirir. Modern

⁹¹ <https://ruhunakitap.blogspot.com/2014/12/>, (Erişim Tarihi: 22.12.2014).

⁹² <https://ruhunakitap.blogspot.com/2014/12/>, (Erişim Tarihi: 22.12.2014).

hayatın mekanik unsurları, bireyin içsel çatışmalarını ve isyanını derinleştirir. Üçüncü birimde çaresizlik, güvensizlik duygularıyla tekrar eden bir döngüde yaşam sorgulanır. Alternatif bir hayat senaryo edilerek pişmanlık hissettirilir. Aşkın tüm ideolojileri aşan bir gücü olduğu vurgulanarak, sevginin her şeyi değiştirebileceği belirtilir.

“Haklı Olmanın Korkunçluğu” üç birim halinde incelenebilir. Birinci birimde özne, çaresizliğini vurgulamak için bulacağı çarenin bile onu güçsüz bırakan durumlarından söz eder. Terk edilmeyi vahşet olarak niteler. Onun için terk edilmenin vahşeti, kapısını çarparak çıkıp gittiği evlerin vahşetinden çok daha ağırdır. Özne, söylemek istediği şeyleri ifade edememesinden kaynaklanan pişmanlığını dile getirir. İkinci birimde haklı olmanın beraberinde getirdiği duygusal ve psikolojik yükten bahseder. Haklı olmayı bir tür ağırlık ve yalnızlık kaynağı olarak resmeder. Yalnızlık ve çaresizlik duygularını derinlemesine ele alır. Yaşadığı iç karmaşa kendini ifade etmekte zorlanmasına sebep olur. Üçüncü birimde ise özne çevresindeki her şeyin sessizliğinden şikâyet eder. Etrafındaki birçok şeyin umursamazlıklarla yok olduğunu söyler. Sevdiği yalanlarınsa bütün bu durumların ağırlığını hafifleten bir yönü olduğunu fark eder.

“Coğrafyanın Başımıza Açtığı Bela” metni iki birimde incelenebilir. İlk birim yaşanan coğrafyanın ve toplumsal dinamiklerin birey üzerindeki etkilerini ele alır. “Ağlamak için tek gözün yettiğini fark ettim” dizesi acının tek bir gözle bile hissedilebilecek kadar derin olduğunu izah eder. Bireyin içinde bulunduğu duygusal durumu derinden hissettiğinin işaretidir. İkinci birimde yer alan “dalgın cesetler” imgesi, yaşayan ölümler gibi hareket eden insanları veya duyarsızlaşmış bireyleri temsil eder. “Tek kişilik kalmış lehçe” ise yalnızlığı vurgular, bir dilin veya kültürün sadece bir kişi tarafından konuşulduğunu anlatır. En umutsuz anlarda bile küçük bir umut veya pozitif bir olasılık üzerinde durarak mücadeleyi bırakmama çağrısı yapar.

“İthaf Edilecek Kimse Bulunamamış Bir Kitabın Ateşte Son Bulan Macerası” şiiri tek birimde incelenebilir. Modern dünyanın insanları nasıl bireyselleştirdiği ve bu durumun getirdiği yabancılaşma, yalnızlık ve anlamsızlık üzerine yoğunlaşır. Bütün insanları “müşteriye dönüşen dünya” ifadesi bireylerin yalnızca tüketici kimliklere indirgediğini anlatır. Özne, güçlü ve iktidar sahibi kişilere olan eleştirisini dile getirir. Onların mutsuzluğunu küçümser. “Kocasını kısa, zarif boylu kadınlar” imgesi toplumun yüzeysel ve materyalist yapısına değinir, dış görünüme ve statüye verilen önemi vurgular. Şiirde yer alan “baykuş avazı” ifadesi öznenin sözünü ettiği olaylardan kaynaklı; karanlık ve üzüntülü bir atmosferi duyumsatır. “Kırgın masa”, “terk edilmiş kız” ifadelerinde

özne, yalnızlığı ve terk edilmişliği, bir masa ve kız imgesiyle betimler. Aynı zamanda susmanın bir sanat olduğunu belirtir. Bu da sessizliğin ve içsel çekilmenin derinliğini vurgular. Şiirde yer alan imgeler, toplumun ve bireyin ruh dünyasını yansıtan özelliktedir.

“İzmarit İçerek Büyüyen Çocuklar” şiiri yaşamın zorluklarını, gençlik deneyimlerini ve toplumsal eleştiriye işler. “Yasak bir elmadır yaşamak” imgesi, yaşamın cazibesini ve çekiciliğini yasak bir meyveye benzeterek hayatın getirdiği sorumlulukları ve zorlukları ifade eder. Yasak olanın cezbedici olduğu ama aynı zamanda tehlikeler barındırdığını ima eder. “Sonra hangi dinde kul olsak hep ateşe atıldık” dizesinde dinler ve inanç sistemleri üzerine eleştirel bir bakış sunar. Hangi inanca sahip olunursa olunsun, her zaman bir tür sıkıntı veya zorlukla karşılaşıldığını anlatır. Gençlik deneyimlerini, toplumsal eleştiriye ve bireysel çıkmazları derin imgelerle işler. Bireyin toplum içindeki yerini ve bu yerin getirdiği baskıları sorgulayan bir yapısı vardır.

“Sen Varken Kapitalizm Neyin Nesiydi Bilmiyorum” iki birimde ele alınabilir. İlk birim kapitalizm ve modern dünyanın insanları nasıl yalnızlaştırdığını, duygusal ve manevi boşluklara ittiğini işlerken, ikinci birim, aşk ve insan ilişkilerinin bu olumsuzluklar karşısında bir tür kaçış ve umut kapısı olabileceğini anlatır. Bireysel deneyimleri ve gözlemleri üzerinden, kapitalizmin insan yaşamına olan etkilerini sorgular ve eleştirir. “Ellerimi senin ellerinle yıkayacaktım bir gülseydin” dizesi, ilişkinin sona ermesiyle duyulan hayal kırıklığı ve beklentinin boşa çıkması hissini ifade eder. “Lüks otomobillere bile inanırdım” dizesi, sevginin gücü ve saflığı karşısında, materyalist dünyanın anlamsızlığını vurgular. “Ayakkabılarım henüz gittiğimi bilmiyor” dizesinde, fiziksel olarak bir yerde bulunmasına rağmen ruhen ve zihinsel olarak başka bir yerde olma hissini, yani bir tür varoluşsal boşluğu ifade eder.

“Parlamento Tutanakları” şiirinde özne, karmaşık duygu durumları ve hayatın çeşitli zorluklarını ele alır. İmgeler, öznenin iç çatışmalarını, hayal kırıklıklarını ve umutlarını yansıtırken, aynı zamanda toplumsal eleştiriler içerir. Bu sebepten iki birim olarak ele alınan şiirin ilk birimi bireysel konuları işlerken ikinci birimde daha çok toplumsal konular gündemdedir. Şiirde geçen “bir çelengin gülmesini tutması” ifadesi, belki de bir başarısızlık veya kayıptan sonra gelen teselliye simgeler. Çelenk, genellikle ölüm veya büyük başarılarla ilişkilendirilir, burada ise bir tür ironik teselli ifadesi olarak kullanılır. Şiirde aşırı resmi ve monoton yaşam, yalnızlığı temsil eder. “Televizyonlardan umut ettiğim o narin geliş” dizesi bir değişim veya umut beklentisini simgelerken, bu beklentinin karşılanmamasından kaynaklanan hayal kırıklığını gösterir.

2.2.2.2. Hikâye Etmenin Hâkim Olduğu Şiirler

“Sabah Kalkınca İntihar Etmeyi Unutacak Kadar Dalgın” metni, hayatın sıkıntılarını, umutsuzluklarını ve günlük yaşamın monotonluğunu ele alır. Dört birimden oluşan şiir, her birimde farklı duygu ve düşünceleri yansıtarak okuyucuyu düşünmeye sevk eder. İlk birimde söyleyici, sabah uyandığında duyduğu şaşkınlık ve hayranlıkla birlikte gelen yorgunluk hissini anlatır. “Bankamatiklerin altına saklayan serinlik” imgesiyle ekonomik sıkıntılar ve korkuların insan hayatına nasıl sızdığını dile getirir. “İlk yeminimden beri gücendirdiğim allah”⁹³ dizesiyle Tanrı'ya karşı duyulan suçluluk ve pişmanlık hissini ifade eder. İkinci birimde devleti idare eden siyasi erkin insanlara nasıl acımasız davrandığını gösteren imgeler kullanır. Siyasilerin “çılgınca güldüğü bir şaka” ve yaşlıların “koltuğunun altına sıkıştırılmış su faturaları” gibi ifadeler, sistemin bireyleri nasıl ezdiğini vurgular. Ayrıca, “hatasız yüzüne attığım iftira”⁹⁴ ile söyleyicinin iç çatışmaları ve suçluluk duygusu ortaya konur. Üçüncü birimde söyleyici umutlarının tükendiğini ve dünya düzenine karşı duyduğu hoşnutsuzluğunu dile getirir. “Kalmadı kurtulma ümidim” ve “üşüyen parmaklarımdan razı değilim” ifadeleri, derin bir umutsuzluk ve memnuniyetsizliği temsil eder. Toplumun beklentileri ve söyleyicinin bu beklentilere uymakta zorlanması, metinde güçlü bir şekilde yer alır. “Yaşamak iyi gelmiyor hiçbir sancımıza” dizesiyle hayatın zorlukları karşısında yaşama isteği kalmamış bir insan portresi çizer. Son birimde söyleyici kendisini tanımlar ve hayattan duyduğu bezginliği ifade eder. “Kötü yola düşen şiire düştüğü için” dizesinde şiir yaratım sürecinin zorluklarla dolu olduğunu vurgular. Son olarak, aşkın karşılıklı fedakârlık ve dayanışma gerektirdiğini, aksi takdirde tek taraflı bir yük ve acıya dönüşeceğini savunur.

“Karlofça” başlığını taşıyan şiir, iki birimde incelenebilir. İlk birimde özne, yalnızlık duygusuyla şiire başlar. Modern yaşamın yüzeyselliğini ve ahlaki çöküntüyü eleştirir. Toplumsal eleştirisini, teskin eden bir dille yapar. “Hıncımın tarihi vardır elbet” dizesiyle bireysel öfkesinin tarihsel kökenlerini ima eder. Ardından tarihsel bir gönderme ile Erzincanlı bir piyadenin intiharından söz eder. Bu durum; tarihte gerçekleşmiş olduğu düşünülen olayın özne üzerindeki yıkıcı etkisini yani tarihî trajedinin kişisel bağlantısını ortaya koyar. İkinci birimde güven ve ihanet ilişkisi işlenir. İhanetin kişisel düzeyde ne denli yıkıcı olabileceğine dikkat çeker. Anıları ve kaybolan değerleri nostaljik bir dille anlatır. “Oysa biz birbirimizin kapısını ne zaman çalsak elimizde bayramlık şeker kasesi

⁹³ Parlak, a.g.e., s. 8.

⁹⁴ Parlak, a.g.e., s. 9.

ve kolonya”⁹⁵ bu dize çağımız insanının geçmişine yabancılaşmasına karşı bir sitem olarak yer alır. “Allah’ım, âdet yerini bulsun diye afrika açlıktan ölüyor” dizesi küresel adaletsizliğe yöneltilen eleştiridir. Öznenin iç monologlarının ağır bastığı bu birim onun kişisel ve toplumsal birçok konuyu ne şekilde ele aldığının ifadeleridir.

“Bekliyorsa Elbet Gitmediğimiz İçindir” şiiri tek birim olarak ele alınmalıdır. Özne, bekleyişin bir anlamı olduğunu, çünkü henüz gidilmemiş olduğunu söylemek ister. Özne, kendi mutluluğunu arka plana attığını ve başkalarının mutluluğunu öncelik haline getirdiğini dile getirir. Karşılaştığı umursamaz bakışlardan bahseder ve bu bakışların ona nasıl hissettirdiğini sorgular. Öznenin kendini sorgulaması üzerine hissettiği hayal kırıklığı ve aşk şiirin merkezindeki unsurlar olarak öne çıkar. Yaşamın gürültüsünü ve gerçekleşmeyen bir şeyin ardından yaşamının anlamsızlığını sorgular. “Birkaç yüzyıl arayla acı olacaksak birbirimize” dizesi, zamanın geçişiyle acının sürekliliğini ve tekrar eden bir döngü gibi hissettirdiğini belirtir.

“Anne Abartma Ölümü Arada Çık Gel” şiiri iç monolog şeklinde yazılmıştır. Günlük hayatta karşılaşılan olayları metaforlar ve benzetmelerle ele alır. Üç birim halinde incelenmelidir. İlk birimde söyleyici gidilmesi gerçekçi olmayan, uzak hedeflerden ziyade daha basit hedeflere ve günlük hayatta kalma çabasına odaklanır. “Yürüyen merdivenlere ilk kez binen köylüler” dizesinde, yeni deneyimlerin getirdiği endişeyi ve yabancılaşmayı anlatır. İkinci birimde söyleyici yaşadığı toplumsal ve kişisel zorlukları, içinde bulunduğu ruh halini ve çevresindeki olayları aktarır. Üçüncü birim ise tam anlamıyla toplumsal meselelere eğilir. “Açlıktan düşüp bayılmak” ve “evdeki pirincin bitmesi” gibi ifadelerle toplumsal adaletsizlikleri ve yaşamın zorluklarını dile getirir.

“Vatan, Kapı Gıcırtısı” iki birimde incelenebilir. İlk birimde özne, çelişkilerle dolu bir dünyayı ve hayal kırıklığını betimler. Bu da hikâye etmenin yoğun bir şekilde hissedilmesini sağlar. İkinci birimde, özne kişisel ve toplumsal sorunları irdeleyerek okuyucuları daha derin varoluşsal ve sosyal sorular üzerine düşünmeye davet eder. “Yaşamak çok vaktimi alıyor” dizesi, yaşamın rutinine dair bir bıkkınlık veya hayal kırıklığını barındırır. “Ölümü kanıtlayacağım” dizesi ise ölümün kaçınılmazlığına dair derin bir varoluşsal arayışı işaret eder. Geçmiş olaylar, toplumsal roller ve zamanın geçiciliği üzerine yapılan saptamalar şiirin tamamına hakimdir.

⁹⁵ Parlak, a.g.e., s. 45.

“Ya Yanlış Sıkılıyor Canım ya Canım Yanlış” şiiri dört birimde incelenebilir. İlk birim gündelik hayat ve gözlemler üzerinedir. Özne döviz bürolarından, mezarlıklara, farklı insan davranışlarından, düğün müzisyenlerine kadar değişik yaşam kesitlerini ele alır. Bu kesitler günlük yaşamın sıradan ama dikkat çekici anlarını anlatır. İkinci birim toplumsal eleştiriler üzerinedir. Özne bir kızın çirkinliğine gülündüğünü belirterek toplumun yüzeyselliğini eleştirir. Ayrıca, insanların birbirine ve topluma yabancılaşmasını, toplumun bireyleri dışlamasını ve yalnızlaştırmasını dile getirir. Üçüncü birim, kişisel anlam arayışı içerir. Özne, kendi kimliği ve varoluşu hakkında derinlemesine düşünür. Özellikle de “çünkü en çok ben bilirim kim olmadığımı” dizesi, kişinin benlik arayışını ve kendiyle yüzleşmesini ortaya koyar. Dördüncü birimde ise duygusal karmaşıklık konusunu içler. Özne, “canım yine çok sıkılıyor” dizesinde huzursuzluk ve tatminsizlik duygularını yansıtır. Bu huzursuzluğun nedenini sorgular ve bir çıkış yolu arar.

“Tufanım Var İkizim Yok” şiiri tek birimde incelenmelidir. Modern dünyanın karmaşık ve bazen karanlık gerçeklerine dikkat çeken bir yapıya sahiptir. Banka reklamları ve öğrenci protestoları gibi toplumdaki genel umutsuzluğu besleyen konuları ele alır. Şirketlerin ve holdinglerin toplum üzerindeki etkisi, zengin iş adamlarının yüzlerindeki yapmacık gülüşler ve hayatın absürtlüğü üzerinde durur. Hayatın monotonluğu, umutsuzluğu ve kaybedilen fırsatlardan dem vurur.

“Yüce Makarna” şiiri iki birimde ele alınmalıdır. İlk birim, mizahi bir dille toplumsal ve kültürel eleştiriler sunar. Kültürel referanslar kullanarak toplumsal normların ve modern yaşamdaki yüzeysellikleri/çelişkileri vurgular. Okuyucuyu modern toplumda var olan absürtlükler üzerine düşünmeye davet eder. İkinci birim öznenin çocukluk döneminde karşılaştığı sonuçsuz ihtimallerini anlatır. Daha içe dönük bir sorgulama söz konusudur. “Her zaman buraya gelmemin sebebi travmam yüzünden” dizesi, kişisel bir mücadele veya hayal kırıklığına işaret eder.

“Trapezin Elleri” tek birimde ele alınmalıdır. Şiirde özne insan ilişkilerindeki çelişkileri, toplumsal ve bireysel çatışmaları ele alır. Şehirdeki ve köydeki yaşam arasındaki farkları vurgular. Geleneklerin ve modanın bireyler üzerindeki etkilerini irdeler. Modern toplumun unutma eğiliminde olduğunu, pek çok duygu ve hissin anlık yaşanıp etkisini yitirdiğini söyler. Ayrıca, lüks ve statü sembolleri olan araba ve benzeri nesnelerin aslında bir anlamı kalmadığını ifade ederek yapay kimlikleri besleyen bir yönü bulunduğunu düşünür. Özne, bireylerin kendi iç dünyalarında yaşadıkları mücadelelerini

ve dış dünyanın dayatmaları arasında sıkıştıklarını, toplumsal sistemlerin bu durumları anlamadığını ve insanların bu sistemler içinde kaybolduğunu fark etmediğini vurgular. Yaşanılan çağı iyi ve güzel hasletlerin değerlerinin kaybolduğu bir dönem olarak tanımlar.

“Venezüella Hava Yolları” metnini üç birimde ele almak uygun olacaktır. İlk birimde özne, modern yaşamın ve kapitalizmin insan hayatındaki etkilerini ele alır. Şiirin başında, derisini “Venezuela hava yollarına bağışladığını” söyleyerek kendini kapitalist sisteme teslim ettiğini belirtir. Bu teslimiyeti, zenginliğin ve tüketim kültürünün bir yansıması olarak sembolleştirir. İkinci birimde, insan ilişkilerinin ve toplumun yozlaşmasını da ele alıyor. “Bir işe yarar, işe yarar bir, yarar iş” dizesi insanların kendilerini işe yarar hissetmek için verdikleri mücadeleyi ironik bir şekilde vurgular. Son birimde; lüks restoranlar, faiz oranları ve yoksulluk gibi konulara değinir. Bu kısımlar, toplumdaki ekonomik eşitsizlikleri ve adaletsizlikleri eleştirir tarzdadır. Mevcut durumu kabullenme ve bir nevi kadercilik hissedilir.

“Arjantin 1453” iki birimde incelenebilir. İlk birim, toplumun çeşitli kesimlerine ve bireylere dair gözlemleri, eleştirileri ve toplumsal çelişkileri anlatır. Özne, şiirde, politikacılar, yetimler, çocuklar, filozoflar ve genel olarak insanlar üzerinden toplumsal sorunlar ve ahlaki yozlaşmaları ele alır. İkinci birimde, politikacıların hedefleri ve danışmanlarının işlevsizliği üzerine eleştiriler yapar. Freud’un psikoloji teorilerine atıfta bulunularak devletin eğitim sistemindeki sorunları vurgular. Şiirde yer alan “yetimler” bir grubu temsil etmenin yanında yalnızlığı ve toplumsal düzene uyum sağlayamama durumunu betimler. Şiirde yer alan diğer bir grup ise kadınlardır. Kadınların toplumdaki yerleri ve onlardan beklenenler üzerinde durur. Toplumun kadına bakışının güzellik algısına indirgenmesinden duyduğu rahatsızlığını dile getirir. Aynı zamanda toplumun kadınlardan beklentilerine yönelik eleştirileri yer alır.

“Bankalara Borcu Olan Bir Gardiyanın Şaşkınlığı” şiiri iki birimde ele alınmalıdır. İlk birim bireyin yaşamına ve toplumsal eleştirilere dair derin gözlemler içerir. Özne, yaşamın farklı evrelerinde karşılaşılan hayal kırıklıklarını, toplumsal adaletsizlikleri ve bireysel yabancılaşmayı irdeler. İkinci birim, öznenin kendisini nasıl hissettiğine yöneliktir. Yaşadığı tecrübelerin gerçek yaşını belirlediğini düşünür. “Kimsenin yaşı durduk yere 68 olmaz” dizesinde, deneyimlerin yaşlanmayı ne denli etkilediğini anlatır. Söz konusu gardiyanın şaşkınlığı, dünya ve yaşam hakkında

öğrendiklerinin onda nasıl bir hayal kırıklığı yaşattığını gösterir. Özne, okuyucuya insan deneyimleri üzerine düşündürücü bir bakış açısı yaratır.

2.2.3. Tema

Bülent Parlak'ın yayımlanan 3. eseri olan *Ricakeş* 2. şiir kitabıdır. *Sevgili Huzursuzluğum*'dan sonra bir deneme kitabı yayımlayan şair dört yıl süre zarfında kaleme aldığı şiirleri *Ricakeş*'te bir araya getirir. Her yönüyle ilk eserden farklılık gösteren kitap tema bakımından da sınırları daha belirli bir eserdir. Konu çeşitliliğin sınırlı tutulması eserin bir bütün olarak değerlendirilmesini kolaylaştırır. *Ricakeş* ağırlıklı olarak sosyal/siyasal eleştiri/ tarihi tanık gösterme teması üzerinde yoğunlaşsa da içsel sorgulama/varoluş ve aşk konularını da barındırır.

2.2.3.1. Aşk

“Coğrafyanın Başımıza Açtığı Bela” şiirinde özne, kendini yabancı bir dünyada hisseder. Şiirin tamamında yabancı ve öteki hissetmekten kaynaklanan soğukluğu ve mesafeyi odağına alır. Ardından duygusal sınırlılığını veya kırılğanlığını dile getirir. Dalgın cesetler ve tek kişilik kalmış lehçe gibi imgeler, yalnızlık ve yabancılaşmayı derin bir şekilde duyumsatır. Aşkın bulaşıcı bir niteliğe sahip olduğunu iddia eder. Bulaşıcı olmasıyla, kaçınılmaz bir şekilde insanları etkisi altına aldığını düşünür. Ancak, bu etkinin her zaman olumlu olmadığı, aksine zarar verici yönünün bulunduğunu vurgular. Başlıkla aynı olan: “Coğrafyanın başımıza açtığı beladır”⁹⁶ dizesi, başta aşk hissiyatı olmakla birlikte hayattaki diğer bütün çetrefilli konuların kaynağını, içinde bulunan kültürel çevreye atfeder. Şiirin ilerleyen biriminde özne, daha kişisel konulara eğilerek fedakarlıklarını ve duygusal bağlarını dile getirir. Arkadaşlık, sırlar ve ihanet bu konulardan bazılarıdır. Özetle özne kendi iç dünyası ile dış dünya arasındaki çatışmayı ele alırken şiiri, sevgi, yalnızlık, coğrafya ve insanlık hallerine dair düşünceler ekseninde kurar.

“Bekliyorsa Elbet Gitmediğimiz İçindir” metninde söyleyici aşkı, fedakârlık, yalnızlık, umutsuzluk ve zamansızlık temaları çerçevesinde ele alır. Sevddiği kişiyi mutlu etmek için kendi mutluluğundan vazgeçen söyleyici bu süreçte büyük acılar yaşar. Sevilen kişinin kayıtsızlığı, söyleyicinin iç dünyasında derin yaralar açmış ve bu yaralar zamanla daha da derin bir hal almıştır. Söyleyici aşkın getirdiği bu acıları kabul etmiş ve bu duygularla yaşamayı öğrenmiştir. Aşk, zamansız, evrensel ve nesiller boyunca tekrar

⁹⁶ Parlak, a.g.e., s. 33.

eden acı bir duygu olarak betimlenmiştir. Söyleyici “birkaç yüzyıl arayla acı olacaksak birbirimize” mısrasında acının sürekliliğini vurgularken aynı zamanda çağın ötesinde bir duygu olduğunun da altını çizer.

2.2.3.2. İçsel Sorgulama/Varoluş

“Anne Abartma Ölümü Arada Çık Gel” şiirinde annelik duygusu, şiirin merkezinde yer alır. Bu duygunun, öznenin iç sorgulamasını başlatan bir görevi bulunur. Özne, annenin ölümünü abartmamasını ve ara sıra geri gelmesini, yani ölümün kesin bir ayrılığı getirmemesini diler. Anne figürü şiirde koruma ve güvenlik sembolü olarak yer alırken annenin vefatı; ölümün kaçınılmazlığına karşı başkaldırıyı temsil eder. Varoluşsal sorgulama şiirin ikinci hâkim duygusudur. “beni de çarmıha gerdiler ama kimse isa demiyor bana” dizesi, bireyin kendini dünyaya karşı yalnız ve mücadele içinde hissettiğini belirtir. Çarmıh tarihsel ve dînî bir metafor olarak, öznenin acı çekişini ve toplum tarafından dışlanmışlığını vurgulamasında güçlü bir argümandır. Şiirde esmer tenli çocuklar ve pilot anonsuna yer verilir. Esmer tenli çocuklar, toplumun alt kesimini temsil ederken, pilot anonsu, üst sınıfı ve otoriteyi temsil eder. Özne bu zıtlıkla toplumsal adaletsizliği ve ayrımcılığı vurgular. Sonuç olarak şiir, varoluşsal düşünceler eşliğinde günlük yaşamın içindeki adaletsizlikten doğan hüznün ve sorgulamaları konu edinir.

“İthaf Edilecek Kimse Bulunamamış Bir Kitabın Ateşte Son Bulan Macerası” başlığını taşıyan şiir toplumsal bir eleştiri ile başlar. “bütün halkları/birer müşteriye dönüştüren dünyaya artık yüz çeviriyorum” dizesi kapitalist sistemin insanlar üzerindeki etkisini ortaya koyarken bireyin bu sisteme duyduğu tepkiyi vurgular. Şiir, bireyin varoluşsal sorgulamaları ve iç çatışmaları ile devam eder; “yaşamak diyorum, talip oluyoruz kaybetmeye bu beter savaşı” mısrasıyla hayatın anlamını ve değerini sorgulatan bir bakış açısı sunar. Affetmek üzerinden insan ilişkilerinin derinliğini düşündürür. “Kitap” ve “ateş” değerini yitirmiş bir eseri simgeler. Kitabın imha edilmesindeki neden merak unsuru olarak yer alır. Bu durum, bireyin içsel boşluğuna vurgu yapar. Hissettiği anlamsızlık duygusunu yansıtır. Şiirde esere ismini veren *Ricakeş*’e de atıf vardır. “Belki tercih bile edebilirdim aptal ve/budala bir ricakeş olmayı” dizesi bireyin, hayatındaki anlam arayışını dile getirdiği mısradır. Kayıpların, yaraların, çatışmaların ve eleştirilerin derin ve etkili bir şekilde işlendiği şiir okuyucuda/dinleyicide empati uyandıran niteliğe sahiptir. Okuyucu, bireyin sorgulamalarına kolaylıkla dâhil olur: “o maarif ki/ peygamber

gönderilmeyen bir kavme hayran mı olacağım/ düşman mı/ söylemiyor”⁹⁷ dizesi sorgulamanın en belirgin ifadesidir.

“Vatan, Kapı Gıcırtısı” şiirinde özne, yaşamın zorluğu karşısında ölümü ispatlayacağını bildirerek cümleye başlar. Burada öznenin sözünü ettiği ispat; ölümün kaçınılmazlığıdır. Sıradan olaylara ve gündelik yaşamın küçük detaylarına değinir. Yaşamın monotonluğunu ve sıradanlığını yansıtan unsurlar; kapı gıcırdaması, ceket ilikleme, evdeki sessizlik ve ev kirası ifadeleridir. Aynanın karşısında şarkı söylenmesi, aldatılan adamların eve dönüşüne şahit olması gibi ifadelerle öznenin yalnızlığı ve hüznü dile gelir. “İstasyona varmadan trenden atlayan çocuk”⁹⁸ dizesinde çocuk masumluluğun sembolü olarak karşımıza çıkar. İstasyona varmadan trenden atlaması hayatın zorlukları karşısında erken büyüme zorunda kalan çocukları simgeler. Özne, yaşamın döngüsellliğini ve ölüm karşısındaki mağlubiyetini hayatın sınırlılıklarını, belirsizliklerini sorgulayan tavrını şiirin tüm birimlerinde hissettirir.

“Ya Yanlış Sıkılıyor Canım ya Canım Yanlış” şiiri bireyin yaşadığı çevreye yabancılaşması etrafında şekillenir. Toplumsal normlara uyum sağlayamama ve bireyin kişiliğinin bu normlarla çatışmasından kaynaklanan sıkıntıları anlatır. “Ben ki bilirim yakın olmanın cesaret gerektirdiğini” mısrasında vurgulanan; samimi ilişkiler kurmanın birey açısından ne denli zor olduğudur. Çünkü birey yaşadığı toplumla kendini maddiyat, inanç, yaşama yükledikleri anlam ve insan ilişkileri hususunda sürekli kıyas halindedir. Mensubu bulunduğu toplulukla kendini karşılaştırması bireyin iç sorgulamalarına neden olur. “Dinle barışıp halkıyla küsen” diğerlerinin, inanç şekillerini eleştirir. Yine “cadillac’a biner gibi minibüse binmek” ve “döviz bürolarının biraz uzağında” ifadeleri toplumsal sınıf ve statü farklılıklarına, para ve değer kavramlarına dair sorgulamalardır.

“İzmarit İçerek Büyüyen Çocuklar” şiiri 13 Eylül 2002 yılında 27 yaşında hayatına son veren Şair Zafer Ekin Karabay’a ithaf edilmiştir. Şiir “zafer ekin karabay’ın genç ömrüne” epigrafiyle başlar. Söyleyici yaşamı “yasak elma” olarak tanımlar. Hayatın zor ve ulaşılmazlık imkânsız güzelliklerle dolu olduğunu düşündürür. “Halbuki bilinmeyen kentlerin kıyısında sevmiştik/ serpene gömen o gelinlik kızları” dizeleri toplumun alt kesimlerinde oldukları için marjinalize edilmiş bir grup insanın aşkını ve umutlarını temsil eder. “Serpene gömmek” genellikle bir kişinin gerektiğinde kendisi ve sevdiklerini savunmaktan çekinmeyeceğini hatta şiddet kullanabileceğini anlatan argo bir

⁹⁷ Parlak, a.g.e., s. 25.

⁹⁸ Parlak, a.g.e., s. 48.

kullanımıdır. Söyleyici gelinlik kızları bu tabirle tanımlayarak umut ve masumiyetin sert gerçekler ve baskılar altında ezildiğini vurgular. Söyleyici kendini toplum tarafından göz ardı edilen insanlarla birlikte düşünür ve “geride unutulmuş şaşkınlardık” diye anlatır. Yaşamın acı dolu gerçeklerine ve kayıplarına değinir. Söyleyici, “sonra hangi dilde kul olsak/hep ateşe atıldık” dizeleriyle; yaşamının, insan olmanın hangi toplumda veya kültürde olursa olsun sürekli baskı ve zorluklarla karşı karşıya kalmayı beraberinde getirdiğini sorgulatar.

“İtiraf Edilmesine Az Bir Zaman Kalmış Sır” şiiri huzursuz hisseden öznenin kendini sorgulama ve varoluşsal kaygıları üzerine odaklanır. Özne, babasının yokluğuyla başlayan pişmanlık hissini ve kaybolmayı ifade ederek başlar. Bu yokluk, varoluşsal sıkıntıların keşfi için başlangıç noktası oluşturur. Çelişkilerle dolu bir dünyada yaşamının ve benliğin anlamını sorgularken varoluş kavramıyla da mücadele eder. “Bazen birini seversin ne laiklik kalır ne teokrasi” dizesiyle toplumsal değerlere dair dokunaklı bir eleştiri sunar. Bu dize, kişisel ilişkilerin ve samimi duyguların politik ve ideolojik ayrımları aştığını ima etmenin yanı sıra, bireyin daha derin bir gerçeğine işaret eder. Şiir iç çatışmalar, varoluşsal sorgulamalar ve toplumsal eleştirilerle dolu kişisel bir yolculuğu anlatır.

“Haklı Olmanın Korkunçluğu” metninde söyleyici bireyin kendi doğrularıyla yüzleşmesini ve bu doğruların getirdiği iç çatışmaları ele alır. Özellikle haklı olmanın verdiği ağır yük ve bu durumun yarattığı korkuyu dile getirir. Bu iç çatışma, bireyin kendini sorgulamasına yol açar ve çevresiyle olan ilişkilerini gözden geçirmesine neden olur. Şiirde hem başlıkta hem içerikte vurgulanan “haklı olmak”, bireyin kendi doğrularına olan sadakatini ve bu doğruların toplumsal normlarla çatışmasını anlatır. “Haklı olmak ne kadar korkunç” dizesinde bireyin doğruları uğruna yaşadığı dışlanma hissini ifade eder.

2.2.3.3. Sosyal/Siyasal Eleştiri/Tarihi Olaylara Atıf

“Tufanım Var İkizim Yok” metninde özne, bireysel ve toplumsal eleştirileri birlikte dile getirir. Özne, kimliği net bir şekilde belirtilmeyen birine duyduğu özlemini anlatır. Özlemin yarattığı iç burukluktan yola çıkarak toplumsal ve varoluşsal bir boşluğun yansımaları kurgular. Duyguları aktarırken monolog ya da birine yazılmış mektup havası sezilir. Bu tarzla samimiyeti yakalamaya çalışır. Kullanılan imgeler ve semboller öznenin duygu dünyasına dair ipuçları sunarken toplumsal eleştirinin de aracı

konumundadır. “Holdinglerin atık sulara bıraktığı kâr payı gibiydik sabahları” dizesinde, kapitalist düzenin etkilerini fiziksel ve ruhsal kirlilik olarak izah eder. Özne zaman mekân algısını sorgular; “bir gün pişman olmak için sıraya gireceğiz” diyerek gelecekte yaşanacak pişmanlıklara vurgu yaparken “burası dünya, bizi nasıl kırdıysa öyle gönlümüzü almamayı bildiği yerdir” dizesiyle dünya düzeninin acımasız ve adaletsiz yönlerini ortaya koyar. Hayatta kalmasını skandal olarak değerlendirir.

“Yüce Makarna” şiiri postmodern öğeler barındırır. Söyleyici günümüzde bilhassa gençlerin yaşadığı duygusal ve kültürel çelişkileri ironik bir dil kullanarak ele alır. Eğitim sistemi, aşka bakış açısı ve ideolojilerin gençler üzerindeki etkisinden söz eder. Kendi yaşamından ve sorgulamalarından elde ettiği deneyimleri çevresinde gözlemledikleriyle birleştirerek bir bakış açısı oluşturur. Eğitim sistemi eleştirisi yaparak sistemin öğrencilerin gelişimlerini engelleyen, mekanik ve baskıcı yönlerini dile getirir. “Dershaneler kilise gibiydi o yaşlarda” dizesiyle yakın geçmişte ülkemizin gerçeği olan bir duruma da atıf yapar. Şiirin başlığında yüce olarak tanımlanan makarna öğrenci yaşamının sembolüdür. “Artık hayatı vize, final ve bütünleme sanan/ aç kaldıkça o kutsal yemeğe, makarnaya saldıran bir gençlik ordusu” dizeleri makarnadan hareketle bir öğrenci profili çizer. Gençlerin yaşadıkları kişisel çatışmalarda toplumun etkisini değerlendirir. Bir nevi gençlere nasıl bir gelecek bıraktığımızın sorgulamasıdır. Bu bakış açısıyla toplumun sosyal yönden eleştirisi şiirin genelindeki hâkim duygu olarak belirir.

“Trapezin Elleri” başlığını taşıyan metin, modern toplumun çelişkilerini ve insan davranışlarının absürt yönlerini ele alır. “Müminler kardeşdir/işte bu yüzden öldürürler birbirlerini” mısrası şiirin tüm birimlerinde tekrarlanır. Bu çarpıcı ifade kardeşlik ve dinî bağları bozulmuş olan toplumun eleştirisidir. İnsanların birbirine olan güveninin azalması ve ahlaki değerlerin çöküşünü temsil eder. Toplumun eleştirilen yönleri; adaletsizlik, empatinin yoksunluğu ve duyarsızlaşmadır. “modadır unutmak” ifadesiyle, modern toplumun hızla tüketen yapısı ve geçmişine bağlı kalmaması vurgulanır. Hiçbir şeye umut beslemeyen, umudu azaldıkça da zorbalaşan insanın çıkmazlarını anlatan söyleyici yer yer alaycı bir tavır takınır. Şiir okuyucuya/dinleyiciye daha anlamlı bir yaşama yönelmesi konusunda öğüt verir.

“Sen Varken Kapitalizm Neyin Nesiydi Bilmiyorum” başlıklı şiirde özne kapitalizmin etkilerini düşünmeden, sadece sevgilinin varlığıyla hayatın anlam kazandığını imâ eder. Her koşulda sevginin yüceliği fikrinin ağır bastığı şiir; “ellerimi senin ellerinle yıkayacaktım/bir gülseydin lüks otomobillere bile inanırdım” mısralarıyla

maddi dünyanın cazibeleri karşındaki öznenin durumunu anlatır. Öyle ki sevgilinin varlığıyla sırt çevirdiği ve eleştirdiği her nesneye boyun eğer. Kapitalizm özelinde çağın mekanik ve duygusuz yapısını eleştirir. İnsanların yaşarken zorlanmaları, ruhlarının aldığı yaralar sistem için hiçbir önem arz etmez. “yine de bankalar şaşırıyor maaş günlerimizi” diyerek rutinine devam eden düzene öfke hissedilir. Toplumun normlarına uyum sağlamaya çalışan özne, “başımdan gidin diye hak vermiş gibi yaparken” ifadesiyle kendi içinde barındırdığı saf duyguları ve özgürlüğünü korumaya çalışır. Ekonomik söylem diliyle bireysel çatışmaları bağdaştırarak şiirin sosyal/siyasal eleştirisini etkili kılar.

“Venezüella Hava Yolları” başlıklı metin bireyin yalnızlığını toplumsal eleştiri üzerinden ele anlatır. Şiirde ironi ve kara mizah öğeleri sıkça kullanılırken, bireyin hüznü de işlenen konular arasındadır. Şiirde yer alan kuaförde magazin dergileriyle felsefe yapmaya çalışan kadınlar; entelektüel düşünceleri sığ fikirler içinde sıkışmış bir grubu anlatır. Yüzeysel düşünceler yerilir. “Manikürle başlıyor zenginlik, sona eriyor ölümle”⁹⁹ dizesi maddi dünyanın geçiciliğini ve anlamsızlığını vurgular. Tarihî bir toplulukla günümüzdeki yoksulluğun eleştirisi yapılır; “faizin suçunu lidyalılara attım” ifadesi günümüz ekonomik terimi olan faizin paranın mucitleriyle birlikte anılması anlamı güçlendirir. Şiir, “takma kafana kardeşim nasılsa geçmeyecek” dizesiyle biter. Dile getirilen bütün olumsuz durumların düzelme umudunun olmadığı vurgusu yapılır.

“Başlığıyla politik ve toplumsal bir bağlama işaret eden “Parlamento Tutanakları”nda, yalnızlık, yenilgi, geçmişe özlem ve toplumsal eleştiriye yer verilir. Söyleyici “ne zaman girecek parlamento tutanaklarına yalnızlık” sorusuyla yalnızlığın ulusal boyutta olduğunu vurgular. Ardından toplumun yüzeysel değerlere odaklanmasını eleştirir. Söyleyici hislerini kimi zaman yüksek tondan dile getirirken kimi zaman kabullenici, sakın bir üslubu benimser. “bende soru kalmadı artık” diyerek, sorgulamanın sonlandığını ve bir tür kabullenmeyi duyumsatır. Hemen ardından “marş söyleyebiliriz” ifadesi yeniden doğuşu veya yeni başlangıçları simgeler. Marş metafor olarak devam etme ümidini ve coşkuyu hissettirir. Sosyal/siyasal eleştiri başlığı altında değerlendirdiğimiz diğer şiirlerde olduğu gibi bu şiir de bireysel duyguların ve toplumsal eleştirilerin iç içe geçtiği bir kurgu oluşturur.

⁹⁹ Parlak, a.g.e., s. 39.

“Arjantin 1453” şiiri toplumun farklı kesimlerine sosyo-politik bir bakıştır. Özne farklı gruplara ait meselelere değinir. Şiirin konusu, kadın erkek ilişkileri çeşitli meslek grupları, siyasetçiler ve gençlerdir. Her grubun, toplum içerisindeki rolünden söz eder. Özne bireyden hareket ederek topluma ulaşan bir yöntem tercih eder. İlk eleştirilenler siyasetçiler ve onların çevresindeki danışmanlar/bürokratlardır. Onlar üzerinden bürokrasi ve otoritenin mekanikleşmiş yapısına sert bir eleştiri vardır. Ardından toplumun dezavantajlı kesimini “sahipsizler” olarak tanımlar; “sahipsizler süngünün ucuna çok yakışır” düşüncesi, siyasî ve ekonomik gücü elinde tutanlar ile ezilenler arasındaki derin uçuruma vurgu yapar. İnsanlığın tarihsel sürecine değinmek için Çin Seddi'nin yapılış amacından söz eder. Uzaya ulaşmanın belirsizliği fikrini sorgular. Böylelikle insanlığın geçmişini/geleceğini kaos olarak nitelendirir.

“Bankalara Borcu Olan Bir Gardiyanın Şaşkınlığı” başlıklı metin, bireysel ve toplumsal konularda derin sorgulama ve eleştiri içerir. Söyleyici, bir gardiyanın bankaya olan borcu üzerinden bireysel kimlik, hayal kırıklıkları, toplumsal ayrımcılık ve ekonomik sıkıntılar gibi konuları dile getirir. Söyleyicin hayal kırıklıkları ve geçmişine dair özlemini okuyucuya duyumsatır. Şiirde, “oyuncak tank” ve “kalaşnikof” hediye edilmesi, toplumdaki şiddetin oyuncağa indirgenmesini sorgulatar. “Beyaz türkler, iktidardaki türkler ve yoksul türkler” mısrasında yer alan ayrım ifadeleri toplumdaki sınıfsal, sosyopolitik, ve etnik bölünmelere dikkat çekmek amaçlı kullanılır. Yoğun ve kapalı bir anlatıma sahip olan şiir eserin geneline sirayet eden temaların özetidir denilebilir.

“Sabah Kalkınca İntihar Etmeyi Unutacak Kadar Dalgın” metni toplumsal ve siyasal eleştiriye merkeze alarak bireyin içinde bulunduğu durum ve çevresiyle olan çatışmaları anlatır. Şiirin başında yer alan “kahramanların ve zarif kahpelerin ardından/dalıp giden gözlerim” dizesi, toplumun idealize ettiği figürlere ve sahte kahramanlara yönelik bir eleştiriye işaret eder. Bu figürler, toplumsal hayatta rol model olarak konumlanırken bireyin gözünde bir hayal kırıklığına dönüşmüş kişilerdir. Toplumsal baskının birey üzerindeki etkilerini ve bireyin bu baskıya karşı tutumunu yansıtır. Özellikle yaşlılar ve faturaları ekonomik sıkıntıların simgesi olarak yer alır. Birey tüm bu zorlu süreçler içinde kendini bulma çabasını aktarır.

“Karlofça” şiirinde söyleyici kendi yaşadığı bireysel acılarını, terk edilme travmalarını ve hıncını, tarihsel olaylarla ilişkilendirerek anlatır. Şiirde “hıncımın tarihi vardır elbet” dizesinde, bireysel hıncın tarihteki bir olayla -Osmanlı İmparatorluğu'nun

Karlofça Antlaşmasıyla yaşadığı toprak kaybıyla- ilişkilendirir. “Gidiyorum ellerim II. cihan, ellerim harbi” dizesi, tarihteki bir savaşın ve çatışmaların bireylerin hayatlarını nasıl şekillendirdiğine dikkat çeker. II. Dünya Savaşı'na yapılan bu gönderme, söyleyicinin içinde bulunduğu ruh halini anlatmanın yanı sıra olayın toplumsal bellekteki yerine işaret eder. Toplumsal olayların bireysel yaşantıya nasıl nüfuz ettiğini ve tarihsel acıların kişisel deneyimlerde nasıl yeniden canlandığını derinlemesine işler.

2.2.4. Dil ve Anlatım

Bülent Parlak *Ricakeş*'te oldukça sembolik bir dil kullanır, dolaylı anlatım tercih eder. Bu eser, ilk şiir kitabından dil ve üslup bakımından farklı olduğunu hissettirir. Parlak, duygularını imgelerle ifade eder. *Ricakeş*'te yer alan çoğu imgeyi oldukça kapalı ve çok katmanlı yapılar halinde oluşturur. Dilin bu şekilde kullanımı, okuyucunun/dinleyicinin şiiri kendi deneyimleri ve duygularıyla yorumlamasını güçleştirir. Anlatımın yoğunluğu şiirlerin genelinde daha uzun dizeleri beraberinde getirir. “Haklı Olmanın Korkunçluğu” başlıklı metin imge örgüsünün anlamı derinleştirdiği metinlerden biridir. Metnin aşağıya aldığımız bölümündeki koyu dizili ifadeler bu imgesel yapıyı inşa eden, anlam üretimini destekleyen ve şiiri çağrışıma açan niteliğe sahiptir:

çarenin de insanı dermansız bıraktığı anlar vardır
delilerin yazları giydiği o serin palto gibi
peruktan, örtünmek icat eden bir general gibi mesela.
çarparak kapısını gittiğim evlerin vahşetine benzemiyor
terk edilmek.
“karşında kekelemeden konuşmak gibi” kudretli bir isteği
anlamıyor
keşke diyorum
zalime dönüşüyor bütün kelimeler
haklı olmak ne kadar korkunç
ağrıyan sırtlarıyla daktilo kadınlar takılıyor aklıma
evden çıkarken bir öğüne yetmeyecek bıraktığım para
gramofon avratlar telaşla söylerken şarkıları
gülsem, karşımda gülmeyecek kimse yok
çünkü ben ardından üzülecek değil
unutulacak adam olarak yaratılmış bir aşiretin
uzak şehirdeki dik başlı şubesiyim

içimiz karla karışık
bir gece ki
ne karanlık, ne sabah
başımda çok satacak bir endişenin müşterileri
gözlerimi kapatıp bağıriyorum
ben, öldürenler bir adım öne çıksın! diye¹⁰⁰

Şiirde yer alan; “kelimelerin zalime dönüşmesi”, “gramofon avratlar”, “dik başlı şube”, “içimiz karla karışık”, “endişenin müşterileri”, modern şiirin karakteristik özelliğini belirleyen ve imgesel yapının en önemli sac ayağı olarak kabul edebileceğimiz “alışılmamış bağdaştırmalar” olarak düşünülmelidir. Alışılmamış bağdaştırmaların tanımı şiirin izahı için önemlidir; “birbirinden uzak çağrışımlı sözcüklerin bağdaştırılması ve böylece farklı sözcükler arasında okuyucunun alışık olmadığı, sıra dışı ve düşündürücü kombinasyonların oluşturulmasına dayalı bir şiir dili kullanımındır. Bağdaştırılan sözcüklerin anlamsal açıdan birbirleriyle hiçbir ilişkisi yoktur, tamamen farklı anlamlar taşır”¹⁰¹ bu yolla yapılan bağdaştırmaların şiirde üstlendiği görevi Doğan Aksan:

“Şairin kullandığı sözcükler genel olarak dilin her gün kullandığımız öğeleridir ancak. Şair bunları yepyeni bağlantılarla bir araya getirebilir şiirleştirebilir. Bu başarı kimi zaman yakın, uzak çağrışımlar sağlayan göstergelerin seçilerek bir arada kullanılması, kimi zaman çeşitli tasarımlar uyandıran, duygu değeri yüksek ögenin seçimi kimi zamanda alışılmamış bağdaştırmalara gidilerek elde edilir. Bütün bunlara öğeleri ses değerinin bir arada oluşturdıkları müzikalitenin doğal rahat söyleyişin eklenmesi sözü şiire dönüştürür.”¹⁰²

İfadeleriyle dile getirir. Bu özelliklere sahip bağdaştırmaları Parlak da yepyeni bir çağrışım alanı oluşturmak ve şiirin müzikalitesini beslemek amacıyla yoğun bir şekilde kullanır.

Parlak, dilbilimsel ve yazımsal sapmaları oldukça sık kullanır. Eserin adını: *Ricakeş* dilbilimsel bir sapma olarak oluşturur. “Yüce Makarna” isimli şiirde kullanılan dilbilimsel ve yazımsal sapmalar şu şekildedir:

dersaneler kiliseydi o yaşlarda
allahım ben hiç bu kadar şefkatli öğretmenler görmedim
...
c: insanlar birbirine kavuşur ve dedikodu yapar

¹⁰⁰ Parlak, a.g.e., s. 68.

¹⁰¹ Umut Balcı, “Şiir Dilinde Sapma ve Alışılmamış Bağdaştırmaların Çevirisi”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Nisan 2012, ss. 43-53.

¹⁰² Doğan Aksan, *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, Engin Yayınevi, Ankara 1995, s. 45.

d: roman polanski'ye bir kez beddua edemedi sürüldü mahalleli teyzeler
g: ali ne güzel isim. türküyde de gidiyor, gitmeye de türküyor
ğ: bir derginin adıydı onu aykut batırdı, esed değil esad denilen zamanlardı¹⁰³

Parlak, Ricakeş'te anlatımı etkili kılmak için söz sanatlarına yer vermiştir. Bunlar; telmih, teşhis, tezat ve tenasüp gibi söz sanatlarıdır.

“bazen birini seversin ne laiklik kalır ne teokrasi”¹⁰⁴

Laiklik ve teokrasi kavramının aynı dizede kullanılması kavramsal açıdan güçlü bir tezat oluşturur. Şair bu tezatla aşkın, tüm ideolojilerin ve farklılıkların üstünde bir gücü olduğuna dikkat çeker.

Aşağıda yer alan dizelerde ise “gözlerime nasihatimdir” diyerek gözlere insani özellik atfedilerek kişileştirilmiştir. “havva'ya büyük öfke” dizesiyle dînî metinlerde ve mitolojide yer alan Âdem ve Havva anlatısına gönderme yapıldığından telmih ortaya çıkmıştır.

“gözlerime nasihatimdir
acının eskisi olmaz yenisi de
gaddar dersem sen çık, elma dersem
havva'ya büyük öfke”¹⁰⁵

“Venezüella Hava Yolları” şiirinde işlenen konu İslam inancındaki Kurban Bayramı ritüelleriyle açıklanır. Kurban, bıçak, deri, tuz, yedi ortak, bağış gibi sözcükler birbirlerine uyumlu bağlamlarda kullanıldıklarından tenasüp sanatıyla kurgulanmış bir anlatım vardır.

“Derimi Venezuela hava yolları bağışladığım günden beri
kuaförde magazin dergileri ile felsefeye adım attığını
sanan kadınlar beddua ediyor merhamete
manikürle başlıyor zenginlik, sona eriyor ölümle
tam ortasında bu iki şeyin bolca feragat etme hakkı vardır.
bir kurban derisi en çok tuza yalvarır
kasap bıçak ve yedi ortak hariç”¹⁰⁶

¹⁰³ Parlak, a.g.e., s. 19.

¹⁰⁴ Parlak, a.g.e., s. 32.

¹⁰⁵ Parlak, a.g.e., s. 37.

¹⁰⁶ Parlak, a.g.e., s. 39.

Şair kurban ritüeliyle inilti sözcükleri bir arada kullanarak şiirin metaforik anlatımını güçlendirmiştir.

2.2.4. Ahenk

Bülent Parlak şiirlerinde kelimeleri dikkatlice seçip belirli bir düzen halinde yan yana getirerek melodik bir dil oluşturur. Bu melodik dil aynı zamanda birbirine zıt duyguları da düzenine dâhil ederek kendine has ahenk yaratır. Çoğu şiir uzun cümleler ve düzyazıyı andıran yapısına rağmen ritmini korur. Şiirin duygusal tonu ve atmosferi, okuyucuyu belli bir ruh hali içerisine dâhil eder. Her şiirde derin anlamlar ve sembollerle slogan ifadeler mutlaka bulunur. “yaşamak varlığın kanıtı değildir” dizesi şairin bu temayülünün örneğidir. Dize hem şiirin son mısrasıdır şiiri özetler hem de varoluşçu felsefenin tek cümle halindeki özeti niteliğindedir. Parlak, bu kapsül ve slogan ifadeleri sıklıkla kullanır. Şiirlerde söz öbeği tekrarları ve iç seslere de yer vererek ahengi kuvvetlendirir:

“devletin çılgınca güldüğü bir şakadır
Yaşlıların koltuğunun altına sıkıştırılmış su faturaları.
Meraktan talan edilmiş kız yurduna gelen mektup
Nerede.
Biraz kal, barış kal,
Siirt yüzünden elleri tütün kokan köylü çocukları
İçtimaya toplarken bir kumandan küfürle
Terhis et öyle kal.
Benim suçum değil ki sen mutlu olma diye
Hatasız yüzüne attığım iftira”¹⁰⁷

“gözümüzü kör edip, parmaklarına acıdıkları gecede
bir işe yarar, işe yarar bir, yarar işe, işe bir yarar
yüzde sekseni sevdiği kızla evlenememiş türkler
ilk aşklarını anlatırken bir anda gençleşirler
yaş yetmiş iki olsa bile
insan hatıralarını anlattığı yaştadır”¹⁰⁸

¹⁰⁷ Parlak, a.g.e., s. 8.

¹⁰⁸ Parlak, a.g.e., s. 40.

“İzmarit İçerek Büyüyen Çocuklar” şiirinde ise “k” sesi tekrarı ile oluşturulmuş iç ses tekrarı bulunmaktadır:

“yasak bir elmadır yaşamak
yani kabahati aşkın
ya da bir babanın çatılan kaşları
halbuki bilinmeyen kentlerin kıyısında
sevmiştik
serpene gömen o gelinlik kızları”¹⁰⁹

Şair “k” sesini, ahenk oluşturmanın yanı sıra baskın duyguyu vurgulama, ses uyumu ve ritim yaratma amacıyla kullanmıştır. Sert bir ses olduğundan dolayı, öfke ile bağdaştırmak mümkündür.

3. HER ŞEY İÇİN ÇOK GEÇ

3.1. YAYIMLANMASI VE YANKILARI

Her Şey İçin Çok Geç Bülent Parlak’ın son şiir kitabıdır. 2018 yılında yayımlanan eserde 14 şiir bulunur. *Ricakes*’in yayımlanmasından dört yıl sonra basımı yapılan *Her Şey İçin Çok Geç* şairin bu süre zarfında kaleme aldığı şiirlerden oluşur. Şiirlerin çoğu daha önce farklı mecralarda yayımlanan şiirler değildir, ilk kez bu kitapta okuyucuyla buluşurlar. Yalnızca “Ben Ancak Şiir Yazınca” başlıklı şiiri daha evvel Dergâh Dergisinde yayımlanmasına rağmen esere dâhil edilir. Aradan geçen zaman zarfında Parlak’ın okurların karşısına ne tür bir eserle çıkacağı merak konusudur. Üslubunda çok büyük değişiklikler olmasa da her yayımlanan kitap kendi içinde bambaşka ahenk ve duygu barındırdığından diğerlerinden ayrılır. Her eserde Bülent Parlak’ın farklı bir yönüyle tanışma imkânı bulan okurun bu merakında haklılık payı vardır. 4. baskısı yapılan eserin ilk ve sonrasındaki baskıları farklı kapak tasarımı ile çıkar. Bu durum yalnızca bu esere özgü değildir. Parlak, genel olarak eserlerinin tümünde baskıları farklı kapak tasarımları ile yayımlamayı tercih eder. Tasarımı değişen her baskı okurun zihninde başka eser gibi yer ettiğinden yayımlanan eser sayısının dörtten fazla olduğu düşünülür.

Her Şey İçin Çok Geç, Bülent Parlak’ın yayımlanan eserleri arasında özel bir yere sahiptir. Şair, kitabı hakkında gerçekleştirilen her röportajında kitabının yazılış sürecine ve sonrasına dikkat çeker. Hayatının farklı bir döneminin ürünü olması eseri ayrı bir yerde

¹⁰⁹ Parlak, a.g.e., s. 61.

tutmasını sağlar. Parlak, *Her Şey İçin Çok Geç*'i yaşadıklarından damıtarak kaleme aldığını birkaç defa dile getirir:

“Yaşadığım her şeyi estetize edip şiir yaptım. Mesela son kitabım da öyledir. Dört yılının kitabıdır. Her Şey İçin Çok Geç yaşanmışlıklardan sonra yazıldı. Kurgulanmadı, bir şeye dönüşün diye yapmadım.”¹¹⁰

Zor geçen dört yılda neler yaşadığını gizli tutan şair, sadece yakın çevresinin bunu bildiğini ve mahrem kalmasını istediğini söyler. Sıkıntılarla geçen yılların ardından yaşadıklarını şiirleştirmesi durumu daha da zorlaştırmıştır. Bu zorluğu şöyle dile getirir:

“Her Şey İçin Çok Geç’in benim için çok ayrı bir yeri var. Çok yakınlarım, mahrem dairedekiler biliyor o kitabın mevzularını. O yüzden bulaşmak istemiyorum. Bir senedir kafamı boşaltmaya ve dinginleşmeye çalışıyorum. Yazmaya küsmek meselesi değil gerçekten beynime kurşun sıkıyorlarmış gibi oluyorum. O yüzden yeter dedim.”¹¹¹

Her Şey İçin Çok Geç yayımlandıktan sonra ruhunda oluşan ağırlıktan kurtulmak için ticarete atılmayı düşünür. Ruhsal yorgunluğunu ancak başka işlerle uğraşarak sağaltabileceği fikrine sahiptir. Eserde yer alan metinler onun ruhsal açıdan arınmasına değil daha ziyade yüklenmesine ve yorulmasına neden olur. Şairin bu yorumunda; şiirin bir arınma ya da rahatlama yarattığı teorisine aksi bir durum ortaya çıkar. Parlak, şiir yazma sürecinde duygularını ve düşüncelerini kâğıda dökerken, içsel bir keşif yolculuğuna çıkar. Bu süreçte, bilinçaltında saklı kalmış duygular, anılar, eski yaşadığı olaylar ve düşünceler su yüzüne çıkar. Parlak’ın derin bir empati ve sezgi gücüne sahip olduğu yazdıklarında oldukça belirgindir. Yazdığı her kelimeyle kendi hatıralarını ve çevresindeki dünyayı daha da derinlemesine hisseder. Bu, onun duygu yoğunluğunu artırır; çünkü şiir, sadece bir ifade aracı değil, aynı zamanda bir içsel yansıma alanıdır. İfade ettiği bu his/bu yoğunluk, şairin ruhunda bir tür titreme yaratır. Parlak’ın dünyayı ve insanları anlamakta ve hissetmekte diğer insanlardan farklı bir derinlik ve hassasiyet taşıdığı aşikardır. Bu hassasiyet, onun her satırında, her imgesinde kendini gösterir ve bu da şairi yazım sürecinde rahatlatmak yerine, daha da duygusal bir hâle getirir. Parlak şiir yazarken kendisiyle yüzleşir, iç dünyasındaki karışıklıklarla ve belirsizliklerle mücadele eder. Bu mücadele, onun için -çoğu zaman farkında bile olmadığı- hem bir arınma hem de bir yeniden doğuş sürecidir. Şiir yaratım sürecinin bir parçasıdır ve onun benzersiz ruhunun ifadesi olarak yorumlanır. Bir de yazdığı şiirlerde dile getirdiği toplumsal

¹¹⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=cpR-A5N1cNc&t=1518s> (Erişim Tarihi: 17.01.2019).

¹¹¹ <https://www.youtube.com/watch?v=cpR-A5N1cNc&t=1518s> (Erişim Tarihi: 17.01.2019).

meseleler; değiştirmeye gücü yetmediği ama dile getirmeden de edemediği bir öneme sahiptir. Bu durum şairin değiştiremediği olaylara karşı sitemkâr bir tepkinin izdüşümüdür. Başka türlüşünü meydana getirecek gücü olmadığından bu acı dolu dünyanın duyarsız bir çarkı yahut dişlisi olmamak için yazdıklarından hoşnutsuz ve hırpalanmış olsa bile devam ettirdiği üretkenlik alanıdır. Ne tam anlamıyla bırakıp uzaklaşabilir ne de kalemini bu hislerden sağaltabilir. Ancak belirli bir süre şiirle ilgilenmemeyi tek çıkar yol olarak görür.

3.2. İNCELEME VE DEğERLENDİRME

3.2.1. Zihniyet

Bülent Parlak, yaşadığı çağa kayıtsız kalamayan bir şairdir. *Her şey İçin Çok Geç* toplumun içinden beslenen bir kitaptır. Olaylar gündelik yaşamın içinde yer alan konulardan seçilir ve sokakta geçer. Dolayısı ile okuyucu/dinleyici hiçbir konuya yabancılık çekmeden şiire dâhil olabilir. Parlak ne yaşıyorsa veya arkadaşlarıyla konuşurken ne anlatıyorsa kalemiyle onu dokur. şairi yakından tanıyanlar yazdıklarında, konuştuğu sesi duyar. Bu sesin en net duyulduğu eseri ise *Her şey İçin Çok Geç*tir. Yakın dostu İbrahim Varelci de *Her şey İçin Çok Geç* hakkında yazdığı yazıda bu düşünceyi destekler:

“Bülent Parlak, şiirlerini yazarken önceden tasarlamadığını söylemişti bir sohbetimizde. şiirin önce bir isim olarak zihninde yer ettiğini, daha sonra bu isimle uzun süre yaşadığını ve mecbur kalmadığı sürece (burada mecbur kalmaktan kasıt, yazmaktan başka çare bulamamak) de yazmadığını söylüyordu. Hakikaten bazı şiirlerinde gün içerisinde yaptığı konuşmalardan mısralar okuyunca yüzümde bir tebessüm oluyor. Bu da onun şiirlerinin masa başında yapılmadığını ortaya koyuyor. Yine Bülent Parlak toplumsal eleştirilerini de şiir üzerinden yapıyor. Onun şiirlerine politik şiir diyemeyiz ama yer yer politik unsurlar da içerdikini göz ardı edemeyiz. Örneğin; Savaşın ortasındayız ve nargile içerek üzülyörlar çocuklara diyerek yozlaşan muhafazakâr gençliğe göndermelerde bulunuyor.”¹¹²

Eserde Parlak’ın hangi konularda ne denli duyarlı olduğunu, neleri eleştirdiğini ve değiştirmeye gücü yetmediğini dinleriz. Aktardığı olaylara dair yazmanın dışında elinden başka bir şey gelmediğini ve bunlara güç yetiremedikçe öfkelenişini duyumsarız. Onun, eserindeki öfke bir insana veya topluluğa değil bir amaca yöneliktir. şairi üzer ve yıpratır. Okuyucuyu da okurken çeşitli duygu değişimleriyle baş başa bırakan eser hakkında Varelci: “Okuru yokuşa sürmez ama uçurumdan aşağı yuvarlar.”¹¹³ der.

¹¹² <https://www.izdiham.com/her-sey-icin-cok-gec-bir-bulent-parlak-siiri/>, (Erişim Tarihi: 15.08.2018).

¹¹³ <https://www.izdiham.com/her-sey-icin-cok-gec-bir-bulent-parlak-siiri/>, (Erişim Tarihi: 15.08.2018).

Eserin yazılış sebebi ve ismi, eseri meydana getiren zihniyeti açıklar niteliktedir. Beyazıt Bestami Keçeci, Parlak’la yaptığı söyleşide: “Her şey için ne kadar geç?” sorusunu yöneltir. Parlak, bunu ifade etmenin kendisi için çok zor olduğunu söyler. Geç kalmışlığın kendi hayatıyla ilgili bir şey olmadığını dile getirir. Kitabın ismiyle alakalı uzun uzadıya konuşmak istemediği halinden anlaşılan şair, “Halbuki bu hikâyeyi kimse bilmiyor yani geç olan şey aslında kendi hayatımla ilgili geç kalınmışlık falan değildi. Başka şeyler için geçti ben de zaten onun için kitabın ismini koydum.”¹¹⁴ diyerek aceleyle geçiştirir. Söz konusu röportajda uzunca masaya yatırılan diğer bir konu da eserdeki şiirlerin tek bir şiir gibi olduğudur. “Tek şiir” yorumu birkaç isim tarafından da yapıldığından bu soru en nihayetinde şaire sorulur. Kitabın bu şekilde algılanması hakkında şunları söyler:

“Bunun nedeni şu çünkü bu süreç aynı duyguları yaşadığım, aynı duygular altında heyecanlandığım, mutlu olduğum ya da mutsuz oldum zaman dilimine aitti. Ben de aslında fark etmedim. Kitabı hazırladıktan sonra bir baktım ki aslında hepsi birbirinin devamı niteliğinde şiirler. Bunu ilk Adem’le konuşurken (sen de biliyorsun) o fark etmişti. Ben de söylemek istemiyordum bunu ama görünce o söyledi. Kötü oldu. Beyazıt çok matah bir şey olmadı. Yani hikâyesi çok iyi değil benim için...”

Bu yanıtıyla aslında farkında olmadan gerçekleşen durumdan memnuniyetsizliğini samimiyetle dile getirir. Uzunca bir süre şiir yazmayı arzulamamasının nedeni bu söylediklerinde saklıdır. Aynı duyguların sürekli tekrar etmesi birbirine yakın/yahut birbirinin devamı gibi görünen şiirlere yol açmış bu ise şairde sanatsal anlamda bir amaca varamamış olma hissi uyandırmıştır. Bir labirentin içinde gibi hissetmek ve hep aynı sorunlarla yüzleşmek şairi yoran bir husustur. Bu durum okurlarından önce kendi fark ettiği ve rahatsız olduğunu dile getirdiği bir durumdur.

Parlak, çevresindeki dostlarına, dergideki gençlere yüz yüze ya da sosyal medya aracılığı ile hep aynı soruyu yöneltir. “Peki biz ne yapacağız?” bu soru adeta onun yaşamının parolası niyetliğindedir. Soru, bazen uzun susuşların bezen de koyu sohbetlerin kaynağı olur. Ama çoğu zaman çaresizliğin derin izahıdır. Son kitabı *Her Şey İçin Çok Geç* ile bu sloganı birleştirir.

“Biz ne yapacağımızı birbirimize; ‘peki biz ne yapacağız?’ diye sorarak bilmeyeceğiz. Bizim bilemediğimiz şey bu zaten. *Her Şey İçin Çok Geç*’in de aslında yazılmasının sebeplerinden biri; ne yapacağımı gerçekten bilmemektir.”¹¹⁵

¹¹⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=xFMi2ZvnbGU&t=97s>, (Erişim Tarihi: 01.03.2018).

¹¹⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=xFMi2ZvnbGU&t=97s>, (Erişim Tarihi: 01.03.2018).

Parlak, eserini, yaşamı boyunca düşündüğü/sorguladığı, üzerine fikirler ürettiği soruyla bağdaştırır. Bu bağdaştırma; bir şeylerin iyiye/güzele evrilmesine sebep olmak ama nereden başlayacağını ve ne yapacağını bilmediği için yapılır.

3.2.2. Yapı

3.2.2.1. Yapı İmgeli Şiirler

“Üstümden Bir Boşver Geçti” şiiri bireyin ve toplumun yaşadığı derin travmaları, hayal kırıklıklarını ve umutsuzlukları ele alır. İki birim halinde incelenmelidir. İlk biriminde özne, büyük bir gürültüyle uyanmaktan söz eder. Bu, bir travma, âni şok veya ruhsal bir uyanış olarak yorumlanır. Rehin alınma/yargılanma durumu bireysel veya toplumsal baskıyı simgeler. Öznenin, çaresizlik içinde olduğu ve küçümsendiği duyumsanır. “Merhem sürmek” yaraların sarılmasına işaret etse de kalıcı çözümü olmayan sorunlara dikkat çeker. Özne gece ve karanlık teması üzerinde durarak belirsizlik içinde, tehlikeli bir ortam kurgular. Yoğun umutsuzluk duygusuyla her şeyin yitip gideceğinden endişe eder. “Güneşi gururlandıran peygamber” ifadesi, umuda ve kurtuluşa atıftır. Fakat bir yandan da bu umudu taşımanın zorluğunu ve ulaşılmazlığını anlatır. İkinci birim, daha çok cesaret konusu üzerinde durur. Ancak özne, cesaretin zor elde edildiğini savunur. Yeniden başlamayabilmenin büyük bir mağlubiyet gerektirdiği fikrine sahiptir. “Kardeşim” hitabıyla samimi bir dil kullanır. Bulunduğu yeri terk edememeyi kabahat olarak kabul eder. Hem bireysel hem toplumsal hesaplaşmanın anlatımıdır.

“Ben Ancak Şiir Yazınca” başlığını taşıyan metin bireyin iç yolculuğunu ve karmaşık duygusal durumlarını dile getirir. İki birim halinde ele alınan şiir, insanın yaşlanması ve bunun farkındalığı üzerine bir sorgulamadır. Birey bu kaçınılmaz gerçek karşısında yaşlanma sürecini anlamlandırmaya çalışır. Konu sembollerle zenginleştirilmiş bir yapıya sahiptir. İkinci birim, toplumsal rollerin, bireyin iç dünyasındaki yankılarını aktarır. “Sesinde banka olan adamlar” ekonomik gücü sebebiyle toplumda prestij sahibi kişileri temsil eder. Bu kişilerin yetiştikleri ortam dolayısıyla sahip oldukları imkanlara kolay ulaştıkları duyumsanır. Birey, kendini ifade etme aracı olarak şiiri seçer. Fakat bu onun için bir “katledilme” türüdür. Bu da şiiri hem duygusal yıkımın müsebbibi hem de kendini yeniden inşa etmesinin aracı olarak gördüğünün izahıdır.

“Yine Herkes Her Şeyken” şiiri varoluşsal sıkıntılar, toplumsal eleştiriler etrafında şekillenir. Şiir üç birim olarak incelenebilir. İlk birimde söyleyici, "izlenecek bir film kalmayacak kadar sıkındı" dizesinde, derin bir sıkıntı halini anlatarak söze başlar. Modern toplumda sürekli yapılan film izleme aktivitesinin bile sıkıntısına çözüm olamayacak kadar tükendiğini dile getirir. Gazete satıcısı çocuk ve izin almadan peygamber olan deliler, toplumun zayıf ve marjinalize edilmiş bireyleridir. Söyleyici, toplumsal düzenin dışına itilmiş bu kişiler üzerinden bir eleştiri sunar. İkinci birimde söyleyici anne figüründen bahseder. Anne figürü ve seçim sürecini bağdaştırır. Annesi ve kendisi nezdinde tüm toplumun seçim süreçlerinde kandırıldığını vurgular. Burada asıl aktarılmak istenen; tüm toplumun sürekli devam eden bu aldatılmışlık hissiyle yaşamasıdır. Üçüncü birimde söyleyici, toplumun empati yoksunluğunu eleştirir. “Başkalarının ölümü niçin bu kadar mutlu ediyor bizi?” dizesinde cenazeden dönerken mutlu hisseden birey üzerinden eleştirisini kurgular. Söyleyici kendisi ve Âdem arasında bir bağ kurar. “Âdem kimseye baba diyemedi. Sorun yok, ben de diyemedim” mısrası babasıyla -belki de Tanrı'yla- olan ilişkisini ele alır. Âdem’in de kendisi gibi baba figüründen yoksun olduğunu söyleyerek aslında kendi yalnızlığına dikkat çeker. Yalnızlık şiirin en belirgin duygusudur.

“Kamburumda Yeryüzü” metni iki birimde incelenmelidir. İlk birim modern toplumun karmaşasını, bireyin iç çatışmalarını ve duygusal zorluklarını derinlemesine ele alır. İlk dizelerden itibaren özne, tereddüt, dehşet ve karmaşık duygular arasında gidip gelen ruh halini tasvir eder. “Tarihim saklanıyor, cesaretim; kamburumda yeryüzü” dizesi geçmişte yaşadığı deneyimlerin ve cesaretinin yükünü taşıdığından, bu yük onun sırtında adeta bir kambur gibi hissettirir. İkinci birimde “sandım ki ben de senden nefret edeceğim” dizesi kişinin kendisiyle ve çevresiyle olan mücadelesini ortaya koyar. “Korkakların ve bilgelerin arasına katıldım” dizesi ise öznenin şahsi bir hesaplaşma sürecinde olduğunu gösterir. Özne olanı biteni unutma çabasının yetersizliğini ve bu durumla başa çıkma yöntemini dile getirmeye çalışır. “Elimi yıkadım, seni düşünmeyeceğim” dizesi, bu arınma ve unutma çabasını temsil eder. Şiirde yer alan imgeler bunlarla başa çıkma mücadelesini yansıtır. Öznenin derin duygusal dünyasının ipucunu oluşturur.

“Gördüm, Gördüğümde Şüphe Ettim” üç birimde ele alınabilir. İlk birimde söyleyici, kişisel sorgulama sürecinden geçtiğini ve gördüğü, deneyimlediği şeylerden duyduğu şüphelerini dile getirir. “Tedirgin ettiğim sabahlar” dizesinde yer alan imge

söyleyicinin huzursuzluğu ve iç karmaşasını yansıtır. Sabahların huzursuz olması, günün başlangıcında bile var olan bir belirsizliği ve kaygı hissini duyumsatır. İkinci birim, modern yaşamın küçük sevinçleri ve günlük hayatın sıradan olaylarından duyulan memnuniyetin ifadesidir; “metroda boş koltuk bulunca rahatlayan ve hafifçe gülümseyenler” dizesi bu sıradan olaylardan biridir. Üçüncü birim ise yaşamın söyleyiciyi zorlayan yönlerine değinir. “Dizlerinden vurulmuş bir hayat kadar/koşmaya başladım” dizeleri bir yaralanma ya da kayıp metaforu olarak kullanılır. Hayatın zorluklarını ve mücadeleleri temsil eder. Bu şiirde de imgeler hem modern yaşamın içinde resmedilen karmaşayı hem de söyleyicinin zihnindeki kaosu yansıtacak görevde kullanılır.

“Geçştirilen Burukluk” metni tek birimden oluşur. Şiir insanî duygular ve melankoli etrafında şekillenir. “Gülün ömrü, gülün en acıklı hikâyesidir” dizesinde gül herhangi bir çiçek ismi olarak yer almaz. Gül genellikle güzellik ve geçiciliğin sembolüdür. Gülün kısa ömrü, hayatın geçiciliğini ve bu geçicilik içinde yaşanan acıyı temsil eder. Özne, gülü bu anlamı dolayısı ile tercih eder. Ardından günlük hayatın koşuşturmacası içinde, kişinin derin duygusal problemlerini unutma eğilimini dile getirir. Zamanın hızlı geçişi ve bunun farkında olmama durumunu ifade eder. Hayatın belirsizliğini ve gelecekte neler olacağını bilmeden yol alma durumunu bu imgeler aracılığıyla yansıtır. Okuyucuyu yaşamın geçiciliği üzerine düşünmeye davet eder.

“Kaldığı Yerden Başlayamayan” şiiri üç birimden oluşur. İlk birimde söyleyici yaşadığı travmatik bir olayın izlerini taşır. “Kırılış” ve “enkaz” kelimeleri, yaşanan olayın yıkıcılığını ve bırakılan hasarı ifade eder. “Karnımın yarası” ifadesi fiziksel bir yaradan ziyade, söyleyicinin duygusal veya ruhsal bir yarasını temsil eder. Bu yara, söyleyicinin iç dünyasında derin bir acıya neden olur. İkinci birimde sürekli olarak bir belirsizlik ve huzursuzluk içinde olduğunu ifade eder. Kuşkuyu, hayatında eksik olmayan sürekli bir varlık olarak tanımlar. Üçüncü birimde ise, söyleyici geçmişte yaptığı hatalar veya pişmanlıklar yüzünden bedensel ve ruhsal olarak yorgun düşmüş durumdadır. Tekrarlanan “ve” bağlacı, anlatıcının iç karmaşasını ve bir türlü sona ermeyen düşüncelerini yansıtır. “Yaktım ki canımın olduğunu anlayayım” dizesinde söyleyici fiziksel bir acı üzerinden kendi varlığını ve canlılığını hissetmeye çalışır. Şiirde yer alan imgeler, söyleyicinin duygusal durumunu, yaşadığı zorlukları ve bu zorluklarla başa çıkma çabasını yansıtır.

“Gülünç Bir Kanıt” metni tek birimden oluşur. İnsan hayatındaki olayların, trajikomik doğasını temsil eden bir “kanıt” sunar. “Babasından kalmayan bir gülüş” dizesinde yer alan imge, öznenin babasından miras almadığı bir neşeden söz eder. Ve bu neşe öznenin hayatı hafife aldığını hissettirir. Gülüş, genellikle neşe veya mutluluğu sembolize etse de şiirde öznenin hayatı ciddiyetle değil, bir nevi alaycı bir gülüşle karşıladığını gösterir. “Şikemperverler” ve “haspa” sözcükleri toplumsal eleştiriye temsil eder. Şikemperver, kendine düşkün kimse anlamına gelirken; haspa ise kurnaz veya sinsi anlamına gelir. Özne, toplumu yöneten veya etkileyen kişilere yöneltilen eleştiri bu sözcüklerle dile getirir. Şiirin geneline serpiştirilen imgeler, hayatın absürtlüğünü, insanın kendi kendine yarattığı anlamların gülünçlüğü ve toplumsal yapının tutarsızlığını ifade eder.

“Yanlış Anlasınlar Diye Yanlış Sözler Söyledim” şiiri iki birimde incelenebilir. İlk birimde özne yanlış anlaşılmalardan kaynaklanan bir pişmanlık veya kafa karışıklığını ifade eder. “Her gece kurşuna dizdiğim hayatımı” dizesi eleştirel bir öz değerlendirme veya yargılamayı düşündürür. Özne bu birimde kaçırılmış fırsatlardan bahsederek kişisel başarısızlıkları veya varoluşsal bir krizi simgeler. İkinci birimde ise toplumsal konulara değinir. Günümüzde yaşanan olaylara dair durumların ciddiyeti ile uygun tepkinin eksikliği arasındaki tezatı vurgular ve toplumsal duyarsızlığı eleştirir. “Ne zor zamanlar geçirdik/şimdi her şey biraz daha kötü” dizesinde geçmişteki zorlukları ve mevcut kötüleşen durumu yansıtan bu mısra süregelen mücadeleyi ve onunla birlikte gelen kötümserliği ifade eder.

“Bitince Bitmeyen” şiiri tek birimde incelenmelidir. Başlıkta vurgulanan “bitmemek” ifadesi şiir tamamına hakimdir. Bir türlü bitmeyen ve sürekli olarak devam eden bir acının temsilci olarak yer alır. Özne, bu bitmeme hâlini bir “ırmak” olarak tanımlar. Sürekli bir belirsizlik içinde olduğunu ve her akşam eve dönmenin monotonluğu doğurduğunu ve bunu aşılması gereken zorlu bir görev gibi gördüğünü ifade etmek için kullanır. Şiirde bir sallantı ve dalgınlık hâlini betimler. Özne, dalgınlığını ve yalnızlığını ifade eder ve bu durumun üzüntü verici bir boyutta olduğunu belirtir. Bu ifade öznenin duygusal boşluk içinde olduğunu veya belki de depresyon içinde olabileceğine işaret eder. Şiirin sonuna doğru belirsiz bir kin ve yanlış anlaşılmalardan söz eder. Özne bu yanlış anlamaların sonucunda kendini mahvolmuş hisseder. Bu, belki de kişinin kendini ve duygularını doğru ifade edememesi veya başkaları tarafından doğru anlaşılabilmesiyle ilgili soruları akla getirir.

3.2.2.2. Hikâye Etmenin Hâkim Olduğu Şiirler

“Kalinka” şiirinde özne, insan doğasının karmaşıklığı, yaşam mücadelesi ve ahlaki değerleri ele alır. İki birim halinde incelenebilir. İlk birimde “insanın her şeyi sıkı bir yumruğun içine gömmesi de varmış” diyerek iç sıkıntısı ve sıkışmışlık hissini anlatır. Özne, insanların zoraki kibarlık ve nezaket göstermesinden duyduğu rahatsızlığı dile getirir. İçten gelmeyen davranışların hayal kırıklığı yarattığını düşünür. Toplumun farklı kesimlerinden insanların gündelik yaşamları ve davranış biçimlerini ele alır. Bu insanların arasında yabancı olduğunu ifade eder. İkinci birimde özne öz eleştiri yapar. “Öyle bir yanıldım ki herkese anlatmak istiyorum” diyerek, geçmişteki hatalarından duyduğu yanlışları dile getirir. Toplumun zor zamanlarda bile dayanışma yerine bireysel çıkarlarını ön plana koyduğu durumlardan yakındır. Birçok insani değeri çabucak tüketip yok edenlerin, bir gün birbirlerinin yanında olmadan öleceklerini söyleyerek, insan ilişkilerinin kırılganlığını ve geçiciliğini vurgular.

“Sonra Canan, Önce Canan” metni üç birimde incelenebilir. İlk birim ayrılık ya ve kayıp temasını konu edinir. “İnsan sevdiğine son kez bakamaz” dizesiyle ayrılığın zorluğunu betimlerken “Suriye kadar dağıldım her seferinde” dizesiyle Suriye'nin yaşadığı yıkımları, kişinin iç parçalanmasıyla paralellik kurar. İkinci birim kişisel başarısızlık, pişmanlık ve yalnızlık temasıyla örülür. “Güneşle salyangoz arasındaki mesafe kadar mahkûm edildim” dizesinde güneşin sıcaklığı ve salyangozun yavaşlığı arasındaki mesafe ile ulaşılması zor bir durumu ve öznenin çaresizliğini simgeler. Üçüncü birimde ise umutsuzluk ve karamsarlığı konu edinir. “Henüz ilk sayfasında bütün kahramanları öldürülen/bir roman gibi biraz da” mısralarıyla yaşananların trajik yanını vurgular. “Her sabah suyun söndürmediği yerlere çelenk/ aynalara kırışık taşıdım” dizelerinde geçen zamanın ve yaşlanmanın izlerini duyumsatmak ister. Aynalar aracılığıyla yansıtılan gerçeği bir metafor olarak kullanır.

“Güneşin Kurutmadığı” şiiri iki birimden oluşur. İlk birimde söyleyici zamanın ya da doğal döngülerin iyileştiremediği şeyleri, yani kalıcı izleri dile getirerek şiire başlar. Güneş genellikle iyileştirici ve canlandırıcı bir unsur olarak görülse de şiirde onun bile kurutmadığı bir şeyden bahsedilmektedir, bu da derin yaralar veya izler anlamına gelir. “Prova edilmemiş sarhoşluklar” ifadesinde geçen “sarhoşluk” genellikle kontrolsüzlük veya duygusal dalgalanma sembolüdür. Şiirde ise bu deneyimlerin spontane, hazırlıksız ve doğal olduğunu vurgular. Ayrıca, toplum tarafından kabul edilmeyen veya onaylanmayan bir duruma dikkat çeker. İkinci birim “eve dönmekten” söz eder. Bu,

güvenli bir yere dönmeyi, huzuru veya içsel barışı bulmayı temsil eder. Şiirin genel teması göz önüne alındığında, eve dönüş, söyleyicinin kendini bulma veya kaybettiği bir şeyin peşine düşme arzusunu simgeler. Söyleyici, insanın kendi algılarının ve düşüncelerinin yanıltıcı olabileceği fikrini ortaya koyar. Dostluk, ihanet ve kişisel algılar arasındaki çelişkileri vurgular.

3.2.3. Tema

3.2.3.1. Aşk/Sevgi

“Sonra Canan, Önce Canan” şiirinde özne, sevdiğine son kez bakamamanın ve kimlik arayışının beraberinde getirdiği kaçış hissini anlatır. “Suriye kadar dağıldım her seferinde” dizesi içsel karmaşayı sembolize ederken, “ne rusya, ne united states of america” vurgusu öznenin hiçbir yere ait olamama hissini vurgular. Bir yandan hayata yeniden başlama isteğini dile getirirken bir yandan “bileklerime bir jilet kadar yakinken dünya” mısrasıyla intihar düşüncesine yakın olan bir ruh halini betimler. Geçmişte yaşanan acıların ve travmaların izlerini taşıdığını duyumsatır. “Ben hiç terk edilmedim, ben hep yok edildim” diyerek sürekli olarak hayatında değer verdiği şeyleri kaybettiğini ve bunun kimliğini ne denli etkilediğini anlatır. Özne şiir boyunca, duygusal yoğunluk ifadeleri ve sembolik dil kullanımıyla iç dünyasındaki karmaşanın dış dünyaya yansımalarını aktarır.

“Kamburumda Yeryüzü” metninde söyleyici, sevgiliyle karşılaşmalarına tereddüt ile yaklaşır. Bu tereddüt kendi iç mücadelesinin ve kararsızlığının yansımasıdır. Zıt duyguların aynı anda yaşanabileceğini vurgular. Böylelikle insanın karmaşık duygusal yapısına dikkat çeker. Söyleyici; “tarihim saklanıyor, cesaretim;/ kamburumda yeryüzü” mısrasıyla geçmiş ve cesareti, kambur metaforuyla ilişkilendirir. Sokakların ve kaldırımların sıradanlığına atıfta bulunarak, sevgiliyi sıradan, herkesin aşinası olduğu bir konuma indirgemeye çalışır. Sezai Karakoç’un Mona Roza şiirindeki sevgiliye atıfta bulunur. Karakoç’un şiirinin herkes tarafından bilinmesi burada sıradanlığın göstergesi olarak yer alır. Şiirde, “roboski deyince aklına katır gelenleri / böceğe dizedim kuşkusuz” dizeleri yer alır. Roboski, 2011 yılında ülkemizde yaşanan bir trajediye işaret eder. Söyleyici bu olayı anımsatanları eleştirip olayın sansasyonel bir yönü olduğunu düşünür. Beklemek ve sabretmek konuları üzerinde durur. Beklemenin sanatı hakkında bir iddia ortaya koyar. Parayla satın alınan şeylerin değersizliğini vurgular. Samimiyetle ve

içtenlikle konuşabilmenin önemine dikkat çeker. Zihnini bütün duygulardan arındırıp sevgiliyi düşünmeye çekilen bir aşık portresi çizer.

“Kalinka” şiirinin ismi Rusya'nın popüler halk şarkısından alıntı olabileceği yahut bir metafor olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Aşk konusu, şiirin ana motiflerinden biridir. Özne, insanın iç sıkıntılarını sevgi ve aşk ile çözmeye çalışır. İnsanların “her şeyi sıkı bir yumruğun içine gömmesi” dizesi duyguların bastırılmasını veya ifade edilmemesini simgeler. Bireylerin aşk ve duygusal yakınlıkta ne kadar samimi olabildiklerini sorgular. “Öyle bir yanıldım ki herkese anlatmak istiyorum” dizesi öznenin aşk konusunda yaşadığı hayal kırıklıklarını yansıtır. Bu, aşkın samimi olamayabileceğine dair bir iç çatışmasını ortaya koyar.

3.2.3.2. İç Sorgulama/Varoluş

“Gördüm, Gördüğümden Şüphe Ettim” başlıklı şiir, bireyin duygusal çatışmalarını, şüphelerini ve hayatın karmaşıklığını ele alır. Şiirde, birey kendi iç dünyasındaki belirsizlikleri, inançları ve günlük yaşamın sıradan görünen ânları arasındaki ilişkileri derinlemesine irdeler. Birey duygusal çalkantısını gündeme getirerek şiire başlar. “Şüphemden başka güveneceğim, hiçbir duygum kalmadı artık” dizesi güvensizlik ve belirsizliğin izahıdır. Huzursuzluk ve suskunluk hissi tedirginlikle bağdaştırılarak işlenir. “Güneşi ve Allah'ı alnıma sürüyorum” dizesi, bireyin inançlarına tutunarak huzur aradığını simgeler. Küçük mutluluklar, bireyin hayatındaki anlık sevinçleri simgeler. Ancak bu sevinçler, bireyin yanlış bir durakta yıllardır sonuçsuz beklediği gerçeğini değiştirmez. “Tek başınalığıma güvenerek/ peki ne yapacağız sorusunu sorarken” dizesi, bireyin yalnızlık içindeki arayışını ve sürekli sorularını ifade eder. Bu yalnızlık, derin düşüncelere ve sorgulamalara yol açar. Yanıt bulunmayan sorunun ardından; sessizliğin sadece Tanrı'ya mahsus olduğu kanısına varır.

“Geçştirilen Burukluk” şiiri derin bir melankoli ve içsel çelişkileri dile getirir. Özne, geçmişte yaşanan bir ilişkinin veya olayın derin izlerini ve bıraktığı acıyı ifade eder. Güzelliğin ve yaşamın geçiciliğini vurgular. Endişe ve belirsizlik, geçirtilen/yok sayılan burukluk olarak tanımlanır. Yaşamda var olan belirsizliği, günün koşturmacası içinde unutmaya çalışır. Öznenin teselli arayışı duyumsanır. Bir kargaşa içinde olan özne, durumdan çıkmak istemediğini ifade eder. Söz konusu kargaşa, "zarif ve kusursuz" olarak tanımlanır, fakat bu zariflik aynı zamanda oldukça kahredicidir. “Beklemekle imtihan edilmemiş hayatlar” dizesiyle eleştirdiği hayatları anlamaya çalışırken onları

tecrübesizlikle itham eder. Son olarak özne peygamberlerin peşinde, vazgeçişin ve pişmanlığın olmadığı bir yere doğru yola çıktığını söyler. Bu, bir çeşit arayış ya da manevi yolculuğa işarettir. İçinde yaşadığı sorgulamalardan kurtulma çabasını temsil eder.

“Güneşin Kurutmadığı” başlığını taşıyan şiirde söyleyici bir şeylerin tamamlanmamış, eksik ya da yarım kalmış olduğunu hissettirir. Kişinin hayatındaki engelleri aşma yetisini ve deneyim eksikliğine dikkat çeker. “Her an görmek isteyip görmekten ödümüzün kopmasını anlatamayacaktık” dizesi; karşı konulmaz bir arzunun, korkuyla birlikte var olduğunun izahıdır. Kendini “bitmeyen bir son” olarak tanımlar, bu da bitmek bilmeyen bir mücadele ya da arayışa işaret eder. Söyleyici, hayatın zorlukları, hayal kırıklıkları ve bitmeyen arayışları dile getirir.

“Kaldığı Yerden Başlayamayan” bireyin yaşadığı iç kırılmaları ve travmaları dile getirir. Geçmişte yaşanan bir olayın yarattığı derin üzüntü ve çaresizlik hissedilir. Birey, hayatın ve dünyanın acımasızlıklarına meydan okuma arzusunu dile getirir. Ancak meydan okuma çabası çaresizlik ve merhamet arasında sıkışıp kalır. “Saçlarımıza bahane buluyordu usturalar” mısrası bireyin özgürlüğünü ve kendini ifade etme çabasını engelleyen dış faktörlere göndermedir. Hayatın güzelliğini savunanların aslında hayatın derin acılarını ve karmaşıklığını anlamadıkları iddia eder. Daha çok hayatın acımasız taraflarını gören ve bunu kabullenmek zorunda kalan bir bakış vardır. Yaşamın yüzeysel değerlendirilmesinin eleştirisidir. Bireyin fiziksel ve duygusal acılarına değinir. Kaçırdığı fırsatlar nedeniyle pişmanlıklarla dolu olan ruhun yorgunluğunu duyumsanır. “Apranaxlara konu olan baş ağrıları” dizesi bireyin kronikleşmiş acılarını simgeler. Acısını derinleştirerek varlığını hissetmeye çalışır.

“Gülünç Bir Kanıt” şiiri yaşamın zorlukları karşısında öznenin tutumunu anlatır. İnsanın bazen saçma veya absürt görünen şeylere inanmak zorunda kaldığını dile getirir. Zorluklara rağmen ayağa kalkıp devam etmeyi başaran bireylerin yaşama dair mücadelesini vurgular. “Suyun söndüremediklerinin farkına varanlarla toplanıyoruz” dizesinde özne, yaşamın acımasız gerçeklerini kabul eden ve bunlarla yüzleşen insanları bir araya getirdiğini ifade eder. Genel olarak umutsuzluk, umut, nefret, sevgi ve belirsizlik temaları etrafında oluşturulan bir kurgu hakimdir.

“Ben Ancak Şiir Yazınca” metninde özne bir kadını işaret ederek şiire başlar ve bu figürü şiir yazma süreciyle ilişkilendirir. Kadın nezdinde kendiyi iç hesaplaşma ve duygularını ifade etme çabasını yansıtır. Sevgi veya aşkın maddi unsurlar tarafından

kirletilmesine dair bir eleştiri de yer alır. “Çünkü ben ancak şiir yazınca/ kendimi bu kadar güzel ve narin katledebilirdim” dizeleri, öznenin aşkını ifade etme biçiminin şiir yazmak olduğunu ve bu sürecin onun için bir tür arınma olduğunu aktarır. Şiir yazma süreci, özne için bir içsel çözülme ve duygusal bir arınma alanıdır. Kendini sorgulayıp duygularını tanımlama aracı olarak tanımlanır. Özne bu şiirde duygu dünyasını, yaşanan ânla olan çatışması üzerinden ele alır.

3.2.3.3. Sosyal/Siyasal Eleştiri

“Yanlış Anlasınlar Diye Yanlış Sözler Söyledim” başlıklı şiirde söyleyici sosyal/siyasal eleştiri teması ve aşkı harmanlayarak işler. Sosyal konuları bireysel meselelerle bağdaştırır. “Savaşın ortasındayız ve/ nargile içerek üzülmüyorlar çocuklara” dizeleriyle savaş sürecine dair izlenimlerini dile getirir. Hayatın zor yanlarını ve sürekli bir mücadele içinde olunduğunu ifade eder. İnsanların duyarsızlaşmasını eleştirir. Hayatın zorluklarıyla yüzleşmenin ve başa çıkmanın güç olduğunu vurgular. Söyleyici insanlarla anlaşmanın alçaklık olduğunu ve sözlerini düşman kazanmamak için dikkatle seçtiğini söyler. Toplum tarafından anlaşılmadığı ve yalnızlık çektiğini gösterir. “Sağ bırakan bir yara, aşktan sayılmazken üstelik” dizesi aşkın derinliğini ve yoğunluğunu vurgular. Çektiği sıkıntıların gerçekten derin ve etkili olabilmesi için insanın ruhunda veya kalbinde derin izler bırakması gerektiği ifade eder.

“Bitince Bitmeyen” şiirinde ağır bir melankoli ve umutsuzluk hakimdir. Özne, acılarını, toplumsal eleştirilerini ve varoluşsal sorgulamalarını samimi bir dille aktarır. Yalnızlık, yanlış anlaşılma ve sosyal adaletsizlik temaları, şiirin ana eksenini oluşturur. Her akşam eve dönmeyi, rutin bir kaçış olarak betimler. Mağlup olanların birbirini teselli etmesi sosyal yönden ortak bir acı paylaşımını olduğunu gösterir. “Dünya/ haksızken haklı durumuna düşenlerin olmaya/ devam ederken” mısralarında, dünyayı adaletsiz bir yer olarak niteler. Haksız olanların haklıymış gibi gösterilmesiyle, sosyal ve ahlaki çelişkilere vurgu yapar.

“Üstümden Bir Boşver Geçti” şiiri sosyal ve siyasal eleştiri teması çevresinde kurgulanır. Özne büyük bir gürültüyle uyanma metaforuyla şiire başlar ve bu, bir toplumsal uyanışı ya da farkındalığı simgeler. “Gecenin bir kasti vardır hepimize” dizesi tüm toplumun maruz kaldığı bir adaletsizliği ya da zorluğu ifade eder. Şiirde özne, toplumsal eleştirileri ve bireylerin bu bağlamda hissettiği duyguları yoğun bir şekilde yansıtan ifadeleri tercih eder. Bireyin toplumsal baskılar, adaletsizlikler ve yanlış

yönlendirmeler karşısındaki tepkilerini ve yaşadığı çelişkileri dile getirir. “Şehrin ileri gelenleri açıklama yapmak yerine/ azarlarken masum ve çelimsiz bir itirazı” mısraları, güç sahiplerinin eleştiriye karşı sert tepkilerini ya da baskıcı tutumlarına dair sitemi temsil eder. Özne, toplumsal sorunların üstünün örtülmesi ya da yüzeysel çözümlerle geçiştirilmesine dair öfke içindedir.

“Yine Herkes Her Şeyken” metninde özne, bireysel ve toplumsal eleştirileri bir araya getirerek günümüz dünyasının sorunlarını vurgular. Bireylerin toplumsal bağlardan kopukluğunu ve yalnızlığını dile getirir. Bu durum, modern toplumların bireyleri nasıl yalnızlaştırdığını ve onları birbirlerinden yabancılaştırdığını gösterir. Toplumun temel insanî değerlerden nasıl uzaklaştığını ve materyalist bir dünyada nasıl kaybolduklarını gösterir. Şiir, mevcut düzenin yanlışlıklarını sorgular ve eleştirir. Sadece ülkemizde değil dünyada olup biten olumsuzluklar şiirin konusu olur. Savaşın ve küresel sorunların insanları nasıl etkilediğini aktarmak için Sri Lanka’da bulunan Tamil Gerillalarına (düzensiz ve silahlı bir grup) değinir. Şiir küresel ve yerel düzeyde derin bir sorgulama ve farkındalık yaratmayı amaçlar.

3.2.4. Dil ve Anlatım

“Her Şey İçin Çok Geç” kitabının dili ve anlatımı, genellikle akıcı ve sadedir. Parlak’ın bu eserinde günlük hayattan kesitler sunduğundan söz etmiştik. Bu kesitleri sunarken duygusal ve samimi bir dil kullanır. Eserde, içtenlikle ve dürüstlikle yazılmış, derin ve etkileyici cümleler bulunur. Anlatımda yer yer mizah ve ironi kendini gösterir, bu da okurun kitaba olan ilgisini artırır. Parlak’ın şiirleri dil bakımından anlaşılır ve yalındır okuru yormaz. Fakat anlam olarak zor anlaşılır. İlk bakışta kolayca kavranan ifadelermiş gibi dursa da şiire nüfuz etmek kolay değildir. Varelcı, “Her Şey İçin Çok Geç” de yer alan şiirler hakkında: “Okuru yokuşa süren yani anlaşılması güç olan şiirler değildir onunkisi. Okuru yokuşa sürmez ama uçurumdan aşağı yuvarlar.”¹¹⁶ Diye düşünmektedir. Kurduğu şiir dili son eserinde iyice oturmuş ve kendine has yapısı oldukça fark edilir bir özellik kazanmıştır. Onun üslubuna aşina olan bir okur, şairi belirtilmese de şiirin Parlak’a ait olduğunu kolaylıkla kavrayabilir. Suavi Kemal Yazgıç da eser hakkında kaleme aldığı yazıda bu düşüncüyü destekler: “Bülent Parlak her okuyanın hem fikir olduğu konu şairin kendi sesiyle konuştuğudur.”¹¹⁷ Bu kendine has

¹¹⁶ <https://www.izdiham.com/her-sey-icin-cok-gec-bir-bulent-parlak-siiri/>, (Erişim Tarihi: 15.08.2018).

¹¹⁷ <https://www.tyb.org.tr/suavi-kemal-yazgic-nicin-her-sey-icin-cok-gec-bulent-parlak-siiri-uzerine-bir-inceleme-57263h.htm>, (Erişim Tarihi: 5.10.2022).

ses ve dil her ne kadar benmerkezci olsa da toplumsal hadiselerin içinde yer alır ve başkahraman kendisidir. Olayları sıklıkla kendi penceresinden görür ve baktığı yer genellikle değişmez: kırılğan, sıkılğan ve cesur bir anlatımı benimser. İmge ve metaforlar onun sesini gürleştiren özelliklerdir. Şairin imgeli şiirine örnek olarak “Gördüm, Gördüğümden Şüphe Ettim” örnek verilebilir:

“şüphemden başka güveneceğim hiçbir duygum
kalmadı artık
ayaklanmaya hazır bir suskunluğu
tedirgin ettiğim sabahlar
güneşi ve Allah’ı alnıma sürüyorum
keşke bir ihtimal daha olsaydı diyorum”¹¹⁸

Şiirde ilk imge “suskunlukla” ilgilidir. Suskunluk genellikle sessizliği ve hareketsizliği temsil ederken, burada "ayaklanmaya hazır" olarak nitelenmiştir. Sessizliğin ardında patlama potansiyelinin, isyanın veya büyük bir değişimin beklediği anlamlarını çağrıştırmaktadır. Ardından “tedirgin ettiğim sabahlar” imgesi Zamanın tedirginlik ve huzursuzlukla geçtiğini anlatmaktadır. “Güneşi ve Allah’ı alnıma sürüyorum” imgesinde ise güneş ve Allah umut, aydınlanma ve sığınma kaynağı olarak kullanılmıştır. Bu imgede, kişinin zorluklar karşısında ilahi bir güce ve doğanın bir sembolüne sığındığı göstermektedir.

Parlak, yazımsal sapmaları bu eserinde de kullanmıştır. Yazımsal sapmalara ilk örnek bazı şiirlerin başlığında kullanılan virgüllerdir. “Yine Herkes, Her Şeyken”, “Sonra Canan, Önce Canan” gibi başlıklardaki virgüller dikkat çekici unsur olarak kullanılmış ve sıradanlığı kırmak istemenin göstergesi olmuşlardır. “Sonra Canan, Önce Canan” şiirinde kullanılan yazımsal sapma şu şekildedir:

“insan
sevdiğine son kez bakamaz
oysa ben
deşilen bir yaranın nereye akacağını bilmeden,
ellerim ceplerimde
bir gitmek sakladım
bir gitmek ki

¹¹⁸ Bülent Parlak, *Her Şey İçin Çok Geç*, 4. Baskı, İzdiham Yayınları, İstanbul 2021, s. 14.

bunu kimse fark etmedi
ne kazandığım zaferler
ne rusya, ne united states of amerika”¹¹⁹

Ülke isimlerinin küçük harfle yazılması “dünya gücü” sayılan sömürü ülkelerinin güçlerini aşağılama olarak yorumlanabilir. Eserde ağırlıklı olarak kullanılan söz sanatları ise aşağıda bir kısmı yer alan şiirden örnekler verilerek aktarılacaktır.

“bir asfaltın
baktıkça vertigo'ya sebep olan uzunluğu gibi şu tabureler,
buralar
bir babanın ağlarken gözlerini çocuklarından
kaçırmasını
anlamayanlarla dolu
bütün bunlar olurken
ben de çaba gösterecek bir şey bulsaydım
gülmeye acı düştü mü bir kez
dizlerinden vurulmuş bir acı kadar
koşmaya başladım”¹²⁰

Teşbih, “bakınca vertigoya sebep olan uzunluğu gibi şu tabureler” ifadesinde taburelerin uzunluğu vertigoya sebep olan görme biçimine/göz yanılmasına benzetilmiştir. “Gülmeye acı düştü mü bir kez” ifadesinde gülme ve acı birbirine zıt kavramlarla oluşturulan tezata yer verilmiştir. “Dizlerinden vurulmuş bir hayat kadar” ifadesi mecazi bir anlam taşımaktadır. Hayatın dizlerinden vurulması, yaşamdaki ağır darbelere ve engellere işaret ediyor. Aynı zamanda hayat, dizlerinden vurulmuş bir insana benzetilerek istiare yapılmıştır.

“yara kapanmadı, sadece çürüyor
gözümün kesmediği,
aşılması gereken bir ırmak gibiydi
her akşam eve dönmek
kabullendikçe biraz daha mağlup olanların
birbirlerini teselli etmelerinin arasından geçerken

¹¹⁹ Parlak, a.g.e., s. 8.

¹²⁰ Parlak, a.g.e., s. 14.

en çok orada
uzak durdum kendimden
iş işten geçince anladım
tehlikeli bir merhametin başımıza açtığı belaları”¹²¹

Şiirde yer alan söz sanatlarını şu şekildedir; “aşılması gereken bir ırmak gibiydi” dizesinde “eve dönmek” aşılması gereken bir ırmağa benzetildiğinden teşbih kullanılmıştır. “Tehlikeli bir merhametin başımıza açtığı belalar” dizesinde aslında merhametin getirdiği sonuçlardan bahsedilerek mecaz-ı mürsele yer verilmiştir.

3.2.5. Ahenk

Bülent Parlak “Her Şey İçin Çok Geç” de redif ve kafiyelelere ye vermese de ahengi iç ses ve ses öbeği tekrarlarıyla sağlamıştır. Parlak, şiirini kendine has bir melodi duyumsatarak ritimli bir yapıda oluşturulur. Şiirde ahengi sağlayan çok sayıda ses öbeği tekrarı yapılmıştır. Eserin ilk ve en kısa şiiri olan “Ne Çok Hiçbir Şey Yok” başlıklı şiiri iki dizeden oluşmaktadır.

“Kalkıp bir yere gideyim
Kalkıp nereye gideyim?”¹²²

Eserin başlangıç dizesi, eserde yer alan şiirler hakkında ipucu niteliğindedir. Gerek başlığı gerekse ses öbeği tekrarlarıyla ilerleyen bölümlerde yer alan şiirler hakkında merak uyandıran formdadır.

“biraz dindar, biraz az dindar, biraz hiç dindar olduğum zamanlar”¹²³ dizesinde ses öbeği tekrarı; bireyin inançlarındaki değişkenliği ve bu değişkenliğin getirdiği karmaşıklığı aktarım görevi görmektedir.

“içinden çıkmak istemediğim bu karmaşanın
zarif ve kusursuz kahrediciliğini
soranlar dinlemeseler bile
her gece alıp başımıza çalışıyorum
tekrar edildikçe öldüren, öldüren, öldüren
barış çağrıları gibi.
sonra yaratılmamış bir yolculuğun

¹²¹ Parlak, a.g.e., s. 31.

¹²² Parlak, a.g.e., s. 7.

¹²³ Parlak, a.g.e., s. 16.

atına binerek
herkesin inandığı
o
yeri gelmişken söylemelere
bir kez bile taviz
vermiyorum”¹²⁴

Şiirde tekrar edilen “öldüren” sözcüğü ses öbeğiyle oluşturmuştur. Duygunun pekiştirmesini sağlamaktadır.

“pişman olmaktan yorulmuş bedenime
“gidemediğim için çok fazla kavşaklar
biriktirdiğim bedenime
ve, ve, ve
apranaxlara konu olan baş ağrılarım
şurama, göğsüme başımı dayayıp
canımı yaktım
yaktım ki canımın olduğunu anlayayım”¹²⁵

Şiirde “ve” bağlacıyla ses öbeği tekrarı oluşturulmuştur. Tekrarın ardından gelen mısralara dikkat çekmek ve aktarılabilecek olan mısraların anlatımını kuvvetlendirmek amaçlanmaktadır.

4. İZDİHAM DERGİSİNDE YAYIMLANAN ANCAK KİTAPLAŞTIRILMAYAN ŞİİRLER

Bülent Parlak eserlerinin yanı sıra genel yayın yönetmenliğini yaptığı İzdiham Dergisinde de şiirlerini yayımlamıştır. Derginin yayın hayatına başlaması ve içeriğine dair bilgiler birinci bölümde açıkladığımız için tekrara düşmemek adına bu başlık altında doğrudan şiirlerin tahlillerine odaklandık. Derginin eski sayılarına ulaşarak Parlak’ın kitaplarına dahil edilmeyen altı şiiri tespit ettik. Bu şiirler daha çok kırkıncı sayıdan sonra yayımlanan sayılarda yer alan şiirlerdir. Bu doğrultuda Parlak’ın derginin ilk sayılarında yayımlanan şiirlerini eserlerinden seçtiği ya da önce kitaba alarak ardından dergide yayımladığı çıkarımı yapılabilir.

¹²⁴ Parlak, a.g.e., s. 21.

¹²⁵ Parlak, a.g.e., s. 44.

4.1. YAPI

4.1.1. İmgeli Şiirler

“Sen Kaç Beni Tanıdılar” şiiri üç birimde ele alınmalıdır. İlk birimde özne önemli bir olaydan sonra yaşamaya devam etmenin zorluğunu dile getirir. Kayıplara rağmen hayata devam etmenin zorluklarından söz eder. İkinci birimde derin ve yoğun bir aşkın bıraktığı kalıcı etkiden bahseder. “İnfilak” ve “yoksulların evindeki zemheri” sözcükleri ile kurulan imgeler duyguların şiddetini ifade eder. Geçmişte yapılan hatalar ve yanlış anlaşılmalara üzerine düşünerek bir tür pişmanlığını ortaya koyar. “İyileşmez bu çıban” ifadesi, kalıcı bir acıya işaret eder. Üçüncü birimde ise şiir, daha geniş toplumsal konulara yönelir. “Zehirlenen şehzadeler” ve “mızraklar ve tarih” gibi ifadelerle kimlik ve miras üzerine çıkarımlarda bulunur. Şiirde yer alan imgeler öznenin yaşadığı duygusal deneyimlerin ve toplumsal gözlemlerin bir yansıması olarak yer alır.

“Ortadoğu’da Sıradan Bir Cinayet” şiiri dört birimde incelenmelidir. İlk birim cinayet ve ölüm konularıyla ilgilidir. “Seni kurşuna dizerler” ve “hayat zamansız bir ölümdür Orta Doğu’da” dizeleriyle, Ortadoğu’daki şiddet ve sürekli savaş hali, ölümün her an beklenmedik bir şekilde gerçekleşebileceği ihtimalini dile getirir. Bu birimde kullanılan “kurşuna dizmek” ve “cinayet” imgeleri, savaşın ve çatışmanın acımasızlığını ortaya koyar. İkinci birimde özne çocuk ve yoksulluk konularını işler. “Bir çocuk cesedini sektirir ayaklarında” dizesi oldukça çarpıcı ve acıklı bir tablo çizer. Çocukların savaş ortamında nasıl büyüdülerini ve oyunlarının bile trajik bir şekilde olduğunu yansıtır. Üçüncü birimde özne, soğuğa ve mevsime değinir. “Göğsüme kıvrılıp yatar bir soğuk” ve “şimdi kim söyleyecek yapraklara sonbaharın geldiğini/kar üşür kimse inanmaz elleri olduğuna” dizelerinde geçen soğuk, şiirde umutsuzluğu ve karamsarlığı temsil eder. Mevsimle ilgili imgeler, hayatın durağanlığını ve belirsizliğini simgeler. Dördüncü birimde ise özne özgürlük konusunu ele alır. “Özgürlük bir organ mafyasıdır Orta Doğu’da” dizesinde özgürlüğün bir çeşit hırsızlık olarak görüldüğünü, insanların kaderlerini kabullenmek zorunda kaldıklarını ifade eder.

“Sorma, Anlatırım” şiiri dört birimde ele alınmalıdır. İlk birimde özne, kendinden bahseder. Bir durum tespiti yapar gibidir. Kendisini diğerlerinin “aralarına katılan biri” olarak tanıtır ve geçmiş zamanların etkisi altında olduğunu belirtir. Hayata karşı bir ilgisizlik ve kopukluk hissettir. İkinci birimde pişmanlık ve suçluluk ön plandadır. “Pişmanlık kardeşidir/gülümseyen serçelerin” dizelerinde yer alan gibi imgelerle, yanlış

seçimler ve pişmanlıkları dile getirir. Üçüncü birimde özne insana özgü durumlardan ve insanî zayıflıklardan söz eder. “İnsan bağışlamayı sevmez ama bağışlanmayı diler” dizesinde olduğu gibi insan doğası üzerine yapılan gözlemler yer alır. Bu birim daha çok itiraf niteliği taşıır. Son birimde ise yüzleşme ve itiraf hissini duyumsatır. Özne kendi iç dünyasına döner ve verdiği sözleri tutamama ve pişmanlık duygularını tekrar tekrar vurgular.

4.1.2. Hikâye Etmenin Hâkim Olduğu Şiirler

“Hepsi Olur Belki Olmaz Hiçbiri” başlıklı şiir iki birimde incelenmelidir. İlk birimde özne şiiri kişisel ve toplumsal bir sorgulama etrafında şekillendirir. Kendini bir mahcubiyet içinde bulduğunu ifade ederken, bir anlamda da topluma yönelik bir hesaplaşma içindedir. Bireysel sorunlar ile toplumsal gerçeklikler arasındaki çatışmayı işler. Özellikle, toplumsal adaletsizlikler ve bireyi etkileyen kişisel mücadeleler üzerinde durur. İkinci birimde özne daha melankolik ve sorgulayıcıdır. Hem kendi hayatına hem de toplumun durumuna dair sorgulaması devam eder. Bu sorgulama, kişisel bir yolculuk gibi görünse de aslında toplumsal bir eleştiri niteliği taşıır. Özellikle, insanların birbirine karşı dürüst olmamalarına dair sitem ön plandadır.

“Düello” şiirini iki birimde incelemek yerinde olacaktır. İlk birim bireysel çatışmaları ele alırken İkinci birim toplumsal sorunlara eğilir. “Benimse mesleğim bileklerime bakıp seni hatırlamak” dizesi bir tür içsel hesaplaşma veya hatırlamanın acı verdiği bir durumu ifade eder. “Kaç yaz geçti bilmiyorum bir ceylanın suya bilenmesinin üstünden” dizesi, geçen zamanı ve kaybedilen masumiyeti düşündürür. “Susmak dilsiz bir mübaşirdi seni çağırın” dizesi, sessizliğin ve suskunluğun bir tür çağrı olduğunu ifade eder. Özne genel olarak modern toplumdaki bireysel ve toplumsal çatışmaları, yalnızlık hissini, zamanın geçişini ve pişmanlıkları ele farklı açılardan ele aldığını hissettirir.

“Çadır” şiiri iki birimde incelenebilir. İlk birimde söyleyici kendini kaybolmuş hissettiğini ve sevgilisinin erişilmez olduğunu vurgular. Umutsuz bir bekleyiş ve hayal kırıklığını dile getirir. Sevgilisini bulmayı bekleyen birinin hislerini ve geçmişin acılarını ortaya koyar. İkinci birimde söyleyici, aşkını gizlemek zorunda kaldığını ve bu durumun mevsimleri bile etkilediğini ifade eder. İçindeki öfkeyi ve kırgınlıkları sorgular ve bu duygularla nasıl başa çıkacağını düşünür. Kaçınılmaz ayrılığın hissettirdiklerine ve anlaşılamamanın kendisinde yarattığı duygulara değinir.

4.2. TEMA

İncelediğimiz şiirlerden hareketle; dergideki şiirlerin sosyal temalarının ağırlıklı olduğunu söyleyebiliriz. Dergi için özel seçildikleri hissini uyandırır. Toplum tarafından çok iyi benimsenen dergiye toplumsal temalar ağırlıklı şiirlerin özellikle seçilmesi Bülent Parlak mizacına ait bir özellik olarak düşünülebilir. Bu seçim onun dergiye/şiire ve toplumsal olaylara bakış açısıyla birebir örtüşür.

“Sen Kaç Beni Tanıdılar” şiiri derginin 41. sayısında yayımlanır. 41. sayı 2019 yılının Eylül-Ekim aylarında “Ayrılık Elmayla Başladı” kapağıyla çıkar. Şiir, kişisel duygu deneyimlerinden söz eder özellikle de bir ayrılık ve sonrasında yaşanan hisleri ele alır. “Öğrendim senden sonra yaşamak ne değilmiş” dizesiyle, özne bir ayrılıktan sonra yaşamının zor olduğunu ifade eder. “Bu nasıl bir sevmek ki, beni gören infilak” dizesinde, sevginin şiddeti ve yarattığı iç patlamayı dile getirir. Ardından kişinin kendi hatalarını fark etmesi ve bu hataları kabul etmesini işler. Duygularını ifade edememenin getirdiği bunalmışlığı anlatır. “Yalnızlığın bitmişti, ben herkesi sevdim ama iyileşmez bu çıban” dizesinde ise, yalnızlığın sona ermesine rağmen kalıcı bir yaranın olduğunu vurguluyor. Geçmeyecek olan bu yara özneyi umutsuzluğa sürükler. “İki kent arasında posterlerim asıldı” dizesinde öznenin kimliğinin iki farklı dünya arasında sıkışmış olduğunu ve bu durumda kendini ifade edemediğini belirtir. Özne, yoğun duygusal yük altında bile toplumsal eleştirilerde bulunarak bireysel ve kolektif acıları dile getirir.

“Hepsi Olur Belki Olmaz Hiçbiri” şiiri İzdiham Dergisinin 42. sayısında yayımlanır. Bülent Parlak pek çok şiirini seslendirmiştir. Bu şiirde onlardan biri olmanın yanı sıra sosyal mecralarda şairin en çok dinlenen şiiridir. Özne şiirin ilk birimine bir özür dileme ve yalnızlık hissiyle başlar. “Beni bir mahcubiyet kendine hayran bıraktı” dizesinde, öznenin bir hata veya suçluluk duygusundan dolayı kendini mahcup hissettiğini ve bu duygunun derinlerde bir yerlerde olduğunu duyumsatır. “Betona saplanmış bir haritayız kambur mahallelerde” gibi dizelerle, toplumdaki yozlaşma, sıkışmışlık ve umutsuzluk duygularını dile getirir. İnsanların arasındaki iletişim eksikliğini ve yabancılaşma şiirin geneline hakimdir. Erdal Baran, Parlak’la ilgili yazdığı makalesinde bu şiirin tahlilini yapmıştır. Farklı bir görüşe kulak vermek adına Baran’ın tahlilinin bir bölümüne yer vermek faydalı olacaktır:

“İkinci bentteki ‘Sırtımızda bir fotoğrafa bakarak geçen yılların gecikmişliği’ dizesiyle bir fotoğrafa karşı sadakatin ifadesi dile getirilmiştir. Fotoğraf belki bir babanın belki bir sevgilinin olabilir ama burada şiirin öznesinin ortaya koyduğu tavır dirençtir. Her geçen gün daha da hızlı bir şekilde her şeyi

tüketmeye odaklı gelişen yaşam biçimleri karşısında bir çırpıda fotoğrafı atıp önüne bakmamış, direnmiştir. Unutmamıştır. Nitekim şair, bir söyleşisinde *vefa, en büyük şiirdir*, demiştir. Yorgunluğa bağlı tutulmuş kulunçlar için geleneksel tıptan yararlanan bir insanın kupanın içindeki ateşten beklediği umudu, şiirine taşıyan Bülent Parlak, bu noktada da şiirini bir ayna gibi kullanarak hem insanın umudunun sınırlarını hem de geleneksel bir yöntemi şiirine malzeme yapmıştır.”¹²⁶

Bense hep aşktan döndürdüm başını

Dünyanın.

Sevdim

Bir başımaydım

Kimse yoktu¹²⁷

Şiir bu dizelerde olduğu gibi öznenin yalnızlığını ve tek başınalığını sevgisiyle dengelemesini, dünyanın akışını aşkla değiştirme çabasını ortaya koymaktadır. Sözcüklerin birbirini çağrıştırmaları bir yana, aliterasyon ve asonansa neden olan seslerin bolluğu, Parlak’ın bu şiirine ayrı bir değer katmıştır.

“Düello” şiiri derginin 47. sayısında yayımlanır. Modern yaşamın ironik ve eleştirel bir analizidir. Tematik olarak, şiir; yabancılaşma, toplumsal eleştiri, unutkanlık, pişmanlık ve sevgisizlik gibi konularını ele alır. Özne, modern dünyanın nezaket kurallarıyla örülü yüzeysel ilişkilerden ve birbirinden nefret eden insanların oluşturduğu bir toplumdan söz eder. Bu toplumda, insanlar gerçek duygulardan, iyi ve güzel hasletlerden uzaklaşmıştır. Şiirdeki imgeler güçlü ve çarpıcıdır. “Bir ceylanın suya bilenmesinin” üstünden geçen intikam ve “karıncaların başakların yanından kekeleyerek yürüyüşü” gibi imgeler, doğanın ve masumiyetin tahrip edilmesini dile getirir. İnsanların karmaşık duygusal dünyasını ve toplumun ikiye bölünmüşlüğüne ortaya koyar. Pikap ve plak iğnesi metaforları, şiire nostaljik bir hava katarak geçmişte kalmış ve kırılmış anıları temsil eder. “Susmak dilsiz bir mübaşirdi seni çağıran” dizesi sessizliğe ve ifade edilemeyen duygulara dikkat çeker. Şiirde kullanılan imgeler ve metaforlar, derin bir eleştirel bakış açısını yansıtan görevdedir böylelikle okuyucuda etkili bir izlenim bırakır.

“Ortadoğu’da Sıradan Bir Cinayet” şiiri İzdiham Dergisinin 48. sayısında yayımlanır. Bülent Parlak şiiri dergiye el yazısıyla yazar ve poster şeklinde basılır. Şiir, Ortadoğu’daki şiddet ve ölümün sıradan bir olay haline geldiğini çarpıcı bir şekilde vurgular. “Seni kurşuna dizerler” ve “bir çocuk cesedini sektirir ayaklarında” dizeleri, bu şiddetin ne kadar yaygın ve normalleşmiş olduğunu gösterir. “Hayat zamansız bir ölümdür Ortadoğu’da” dizesi, o coğrafyada yaşanan sürekli tehdidi ve belirsizliği yansıtır.

¹²⁶ Erdal Baran, *Bülent Parlak Şiirleri ve Düzyazıları*, Türk Dili, Yıl: 71 Sayı: 846, Haziran 2022.

¹²⁷ İzdiham Dergisi, s.42. Aralık 2019.

Öznenin şiirde sözünü ettiği insanlar, yalnızlık ve hayal kırıklığı içindedir. “Anne, ne yaman yalnızız” ve “göğsüme kıvrılıp yatar bir soğuk” dizeleri, bu yalnızlık ve umutsuzluğu derinleştirir. Ortadoğu’da özgürlüğün bile yozlaştığını ve adaletin yerini çıkara dayalı sistemlerin aldığını dile getirir. “Kurşun tükürür bir tüfek” gibi imgeler, şiddetin her yerde olduğu bir ortamı betimler. Tüfeğin kurşun tükürmesi, şiddetin sürekli ve sıradan bir tehdit olduğunu gösteriyor. Şiddetin ve adaletsizliğin sıradanlaştığı bir coğrafyada insan/kadın ve çocuk olarak yaşamanın getirdiği tehlike ve sorunlarını etkili bir şekilde hissettirir.

“Sorma, Anlatırım” şiiri İzdiham Dergisinin 50. sayısında yayımlanır. Şiir, pişmanlık, aidiyet ve iç gözlem konularını ele alır. Özne bir grup insanın arasına katıldığını belirtirken “artık ben de aranızda katılıyorum işte” dizesiyle hayal kırıklığı ve öz eleştiri duygularını ifade eder. “Oyunbazların, sağanakların, künyeden düşen zamanların” imgeleri kaotik ve düzensiz bir ortamı çağrıştırır. Özne, “parıltılı bir vedadan başka” sunabileceği pek bir şeyi olmadığını belirtir, bu da bir tür çaresizlik veya teslimiyet hissinin göstergesidir. “Senden kalan bir yaz, bir de şubat” ve “bir cesedi izler gibi seyrediyorum hayatı” gibi dizelerle nostalji ve melankoli hislerini yansıtır. Burada, öznenin hayata dahil olamadığını, kopuk ve kayıplarla dolu bir yaşamı olduğunu hissettirir. Şiir genel olarak kişisel kimlik, kendini kabullenme mücadelesi, geçmiş eylemler, toplumsal ilişkiler ve insan duygularının karmaşıklığını inceleyen düşündüren bir şiirdir.

“Çadır” şiiri İzdiham Dergisinin 51. sayısında yayımlanır. Şiirin ilk dizesinde “izim bulunuyordu, ben yoktum” ifadesiyle bireyin kendini bulamamasını ve yaşadığı kaybolmuşluk hissini yansıtır. Bu, aynı zamanda bir kimlik arayışına ve iç boşluğuna da işaret eder. “Yüzünde sigara söndürdüm geçmişimin” dizesi çarpıcı bir söylemdir; geçmişin acı verici anılarının izlerini taşımayı simgeler geçmişle ilgili duyduğu pişmanlıkları/yükleri ifade eder. Şiir insanın iç dünyasındaki karmaşıklıkları, aşkı, özlemi, geçmişin yükünü ve yeniden dirilişi ele alır. Şiirin genel tonu melankolik olmakla birlikte, umudu ve direnişi de barındırır. Şiirin söyleyicisi kişisel deneyimlerini ve evrensel duyguları harmanlayarak, okuyucunun kendisiyle özdeşleşebileceği bir alan yaratır. Şiirin sonunda yer alan “giderken bitmeyen bir yol, dönerken niçin kısalıyor?” sorusu, hayatın ve deneyimlerin algılanışındaki değişikliklere ve insanın bakış açısına dikkat çeker.

4.3. DİL VE ANLATIM

Bülent Parlak kitaplarında olduğu gibi dergide yayımlanan şiirlerde de dolaylı anlatım tercih eder. Dili oldukça semboliktir. İmgeler kapalıdır ve ilk okunuşta kolaylıkla anlaşılmayacak türdendir. Mısraların etkisini artırmak amacıyla söz sanatlarına başvurur. Aşağıda yer alan dizelerde şairin kullandığı imge ve söz sanatları örneklerine yer verilecektir:

“Gözümüz kör olunca parmaklara acınan bu dünyada,
Betona saplanmış bir haritayız kambur mahallelerde.
Sırtımızda bir fotoğrafa bakarak geçen yılların gecikmişliği,
Yanımızda kendi şüphesiyle anlaşılamayan adamlar.
Kulunçlarımız tutulunca
Bardağın içine yakılan kağıtlardan umulan medet,
Kim demiş uzaktan görüldüğü kadar naziktir insan,
Bende artık yürünecek yol kalmadı,
Beni yeniden doğur, beni bırak yollara”

“Hepsi Olur, Belki Olmaz Hiçbiri” şiirinden alınan bu dizelerde imge ve söz sanatları; karmaşık duyguları ve yaşamın zorlukları anlamlarını kuvvetlendirmek görevinde kullanılmıştır. “Gözümüz kör olunca” ifadesi, fiziksel körlük değil, manevi bir körlüğü ifade ettiğinden mecaz-ı mürsel ortaya çıkmıştır. “Betona saplanmış bir haritayız kambur mahallelerde” yer alan imge; şehir hayatının ve modern yaşamın monotonluğu ve sıkışmışlığı temsil etmektedir. “Betona saplanmış harita” yönsüzlük ve hapsolmuşluk hissini ifade etmektedir. Aynı zamanda insanları bir haritaya benzetmek, onların şehir içinde kaybolmuşluğunu ve sıkışmışlığını açıklamaktadır. Böylelikle istiareye yer verilmiştir. “Kim demiş uzaktan görüldüğü kadar naziktir insan” dizesinde ironi kullanılarak insanların görüldüğünden farklı olduğu ima edilmiştir.

bir cesedi izler gibi seyrediyorum hayatı
benim size verecek tek şeyim yok, parıltılı bir vedadan başka
insan
bağışlamayı sevmez ama bağışlanmayı diler
nerede susacağımı öğreten bir çekingenlikten dönerken
üstelik
"hayırlısı olsun" demiş kadar çaresiz
yakama taktığım gülden kayboldum

ben bir suyun yalancısıyım, vardığım yerde boğuldum
elimde beklediği gelmeyen bir çiçeğin dalgınlığı
ihbar ettim kendimi söyleyeceklerim bitmeden
aranızdayım ve ben de aynı yalanı birkaç kez söyleyeceğim

“Sorma, Anlatırım” şiirinden alıntılanan mısralarda; “bir cesedi izler gibi seyrediyorum hayatı” ifadesinde istiareye yer verilmiştir. Hayatın ölü gibi olduğu imgesi kullanılmıştır. “Bağışlamayı sevmez ama bağışlanmayı diler” dizesi ile çelişen durumlar birlikte yer aldığından tezat ortaya çıkmıştır. “Hayırlısı olsun” ifadesi halk arasında yaygın bir deyiş olduğundan şiirde irsal-i mesel sanatına örnek oluşturmıştır.

4.4. AHENK

Bülent Parlak dergide yayımlanan şiirlerde ahengi iç ses ve ses öbeği tekrarlarıyla sağlamıştır. Parlak’ın dergi yayımlanan şiirleri toplumsal teması ağırlıklı olsa da şiirin ritimli yapısını korumuştur. “Sorma, Anlatırım” şiirinde ahengi sağlayan ses öbeği tekrarı:

“sevdiğim, yanlış adama vurulmuş bir pişmanlığa benzemektedir
sevdiğim ucu yanlış bir mendile
sevdiğim o pişman kardeştir gülümseyen serçelerin
konuyla alakası yok ama
koşması ateşe verilmiş bir çocuktum ben”

“Sevdiğim” sözcüğüyle sağlanmış. Şiirde kafiye ve redif bulunmasa da, mısra sonlarındaki benzer sesler ve uyumlu kelimeler ahenk oluşturur. “S” sesi (sorma, anlatırım, sever gibi seven) ve “k” sesi (konuyla, kayıp) tekrarlarıyla aliterasyonla sağlanan bir ses uyumu yakalanmıştır. Şiirde “a” ve “e” seslerinin sık kullanımıyla asonans ortaya çıkar ve şiire melodik bir akış katılmış olur.

5. YALNIZLIĞIN İCADI 1984

5.1. YAYIMLANMASI VE YANKILARI

Yalnızlığın İcadı 1984, Bülent Parlak’ın yayımlanan ikinci eseridir. Deneme türünde kaleme alınan ilk ve tek eserdir. İlk basımı 2012 yapılan *Yalnızlığın İcadı 1984*’ün içeriğinde 28 deneme bulunur. Şairin altı yıllık süre zarfında kaleme aldığı denemeleri muhteva eder. Parlak, daha fazla denemesi bulunduğunu fakat eleme yaparak esere hepsini almadığını söyler. Eser yayımlandığı ilk günden itibaren ismiyle dikkat çeker. Parlak’a eserin isminde yer alan 1984 tarihinin neye tekabül ettiği sıklıkla sorulur.

Bu soruyu, eserde yer alan ilk denemenin son paragrafında açıkladığını bildirir. İlk deneme babasının ölümüne dair bir anlatı niteliğindedir. Eserin yazılış sebebi olan ve Parlak'ın sözünü ettiği son paragraf şu ifadelerden oluşur:

“Hiç gelmedi. Hiçbir zaman. Hiç gelmeyecek! Bir gün anladım ki; ne gidenin geldiğine şahit olan bir kimse var, ne de kalanların özlemini gidereceği bir Pazar. Benim aynadaki karşılıksız yüzüm, işte bu gerçeği anladığı gün bir daha hiç iflah olmadı. Yalnızlığın İcadı'ydı, 1984.”¹²⁸

Parlak için *Yalnızlığın İcadı* bu sebeple çok özel bir yere sahiptir. Eseri “hayatımın dönüm noktası” dediği babasının vefatıyla ilişkilendirir. Eserdeki tüm denemelerin onun hayatında özel bir yeri bulunduğunu ve birçoğunu yaşadığı şeylerden esinlenerek kaleme aldığını söyler. Bu sebeple denemeleri daha çok kızına bırakmak istediği hatıralardır. Eserde kızı için yazılan “Sevgili Kızım” başlıklı bir deneme de mevcuttur. Deneme türünde bir daha eser yazmayacağını söyleyen şair, bunun sebebini ise şöyle ifade eder:

“Deneme kitabı bir daha yazmayacağımı biliyorum. Yani böyle bir kitabı yaşadığım sürece çıkartacağımı sanmıyorum. Buradaki bütün denemeler benim için özel çünkü büyük bir çoğunluğu yaşadığım şeylerden oluşuyor. İnsan her acıyı ya da yaşadığı her şeyi başkalarına anlatabilir. Ama bizim gibi konuşma kabızı olan insanlar ancak yazabiliyorlar. Ben de en iyi bu şekilde yapabileceğimi düşündüm. Şiirden sonra bir deneme kitabı çıkarmak aslında bir riskti benim için ama ben bunları çok düşünmedim. Çünkü çok istiyordum bu deneme kitabını çıkarmayı. Babamın ölümünden, annemin ölümüne, gittiğim şehirlerden gidemediğim yerlere kadar her şey bu kitapta var. Bu kitap çıkmadan önce çok heyecanlandım umarım sizler de heyecanlanarak okursunuz.”¹²⁹

Yazmanın ve fikirlerini dile getirmenin kendisi için her zaman zor olduğunu söyleyen şair, bunun altını bir kere daha çizer. Düşüncelerini dışa vurmak onun için sanıldığı kadar kolay değildir. İşte bu sebeple esere çok fazla emek verildiğini ifade eder. Kendisi dışında yakın arkadaşlarının da eserde emeği bulunduğunu kapak tasarımından dizgisine kadar her adımı birlikte takip ettiklerini anlatır. Eserde emeği bulunan arkadaşlarının telefon numaralarını ilk baskının en arka sayfasına ekler. Sonraki baskılarda arkadaşları, karşı çıkmış olacaklar ki numaralar yer alamaz.

5.2. DENEMELERİN İÇERİĞİ HAKKINDA

Deneme türü, yazarın kendi benliğini ve algısını net bir şekilde ortaya koyduğu yazın biçimidir. Her edebi tür yazarın/şairin zihin yapısını yansıtsa da denemede bu özellik daha belirgindir. Deneme Nurullah Ataç'ın ifadesiyle “benin ülkesidir.”¹³⁰

¹²⁸ Bülent Parlak, *Yalnızlığın İcadı* 1984, 4. Baskı, İzdiham Yayınları, İstanbul 2012, s. 12.

¹²⁹ https://www.youtube.com/results?search_query=yaln%C4%B1zl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n+icad%C4%B1 (Erişim Tarihi: 16.10.2012).

¹³⁰ Nurullah Ataç, *Karalama Defteri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2023, s. 70.

Doğrudan bireyselliği ve kişisel bakış açısını vurgulayan bu tanım, düşünceyi yazarın dünyasına odaklar. Böylelikle serbest düşüncenin ifade alanı yazar merkezli bakış açısı kazanır. Buradan hareketle Parlak'ın deneme yazarlığına değinmeden evvel Çetin'in deneme tanımına da göz atmak ifadenin izahını kolaylaştıracaktır:

“Yazarın gözlemlediği ya da yaşadığı olay, olgu, durum ve izlediği varlıklarla ya da herhangi bir kavramla ilgili izlenimlerini belli bir plana bağlı kalmayarak tamamen kendi kişisel görüşüyle serbestçe yazıya döktüğü birkaç sayfayı geçmeyen yazı türüdür.”¹³¹

Bu tanımdan hareketle; Bülent Parlak, *Yalnızlığın İcadı 1984*'de şahsî konularını ve gündelik yaşamda tanık olduğu olayları kendi penceresinden gördüğü şekliyle denemelerine aksettirmiştir yorumu yapılabilir. Ele aldığı ilk konu -kitaba adını veren- babasının yokluğudur. “Babalar, alınlarımıza yazılmış yalnızlıklardır”¹³² cümlesi Parlak'ın hayatını ve eserini özetler. “İki Yılda Bir Gün” başlıklı denemede şair, çocuk yaşta tanıştığı babasızlığın ruhunda açılan boşluğu yalnızlık hisseyle tanımlar. Ölümle yüzleşmek yalnızlığın keşfi olarak nitelenir. Tuba Yavuz, eser hakkında kaleme aldığı yazıda ilk denemeden hareketle kitabın bütününe dair şu yorumları yapar:

“Yazar, babasının vefatıyla icat ettiği ölümün yani yalnızlığın ardından hiçbir yere aidiyet hissedemeyen ve hep ‘giden’ olmuştur. Bu hayat şair için bir gidişi temsil eder. Kalmaya, savaşılmaya, hayatla gırtlak gırtlığa mücadele etmeye hiç niyeti yoktur ama havlu atmak da istemez. O, sahanın kenarından kimseye görünmeden usul usul uzaklaştığını hissettirir okura. Giderken de derinden bir âhını duyarsınız. Bazen bir çocuğun, bazen bir gencin, bazen koca bir adamın. Bu âhlar hâyâl kırıklığı, bu âhlar huzursuzluk, bu âhlar yaşamın gerçek ve çirkin yönlerini reddediş doludur.”¹³³

Yalnızlığın İcadı 1984, bu yorumlar üzerine tamamen otobiyografik bir tür izlenimi uyandırır da Parlak ilerleyen denemelerde kendisini ilk denemedeki kadar merkezde tutmaz. Okur, eser boyunca Parlak'ı ilk denemedeki portresiyle yanında hissetse de sözü ara ara anlatıcı bir özneye emanet ettiğinin de farkındadır.

¹³¹ Nurullah Çetin, “Deneme Türü”, *Milli Eğitim Dergisi*, S: 135. Ankara 2005, s. 135.

¹³² Hasan Ali Toptaş, *Yalnızlıklar*, Everest Yayınları, İstanbul 2019, s. 37.

¹³³ Tuba Yavuz, <https://www.kitaphaber.com.tr/yalnizligin-icadi-ekseninde-bir-sair-portresi-k3970.html> (Erişim Tarihi: 04.04.2021).

Eserde üç epigraf bulunur. Bunlar: “İlahî adâletin sağlanması için içimizden birilerinin haksızlığa uğraması gerekiyordu. El Kaldıran ben oldum.”, “Herkesin razı olduğu bir haksızlığa isyan etmek kolay değildir.”, “Pencere kenarında sizi bekleyen kimse yoksa istasyonlara artık uğramasa da olur trenler.” epigraflarıdır. Eseri üç bölüme ayırıp içerik hakkında ipuçları verse de denemelerin muhteva açısından epigraflar ile birebir örtüşen bağını kurmak güçtür. Esere daha iyi nüfuz edebilmek için bazı denemelerin içeriğine dair çıkarımları aktaracağız.

“Çocukluğumuz Arkadaş” başlığına sahip denemede anlatıcı çocukluk anılarından yola çıkarak iki arkadaşın yaşamında meydana gelen değişiklikleri ele alır. Çocukluğa dair anıları yetişkin bakış açısıyla; yaşanılanların üzerinden zamanın geçtiğini fark ettirerek aktarır. Detaylı betimlemelerle okuyucuyu çocukluk yıllarına götürür ve o dönemde yaşanan samimi dostluğu hissettirir. Anıları anlatırken zaman zaman ironiye başvurur. Askerden dönen arkadaşının değişen tutumlarıyla, dostluklarının zamanla nasıl evrildiğini gösterir. Anlatıcının iç yolculuğu ve dostluğunun değişimi, metne duygusal bir derinlik kazandırır.

“Gitmek Asfalttan Önce Vardı” metninde özne, modern çağın birey üzerindeki yıkıcı etkisini vurgulayarak başlar. İnsanların birbirinden uzaklaştığını, sosyal ilişkilerin azaldığını bu nedenle kendini ifade etmenin zorlaştığını belirtir. Günlük yaşamın monotonluğuna değinir ve bireyin sürekli olarak kendini kanıtlamaya çalışmasını eleştirir. Özellikle iş hayatında yaşanan stres ve kaygılar, öznenin iç dünyasında büyük bir yer kaplar. İnsanların sürekli olarak bir şeye uyum sağlamaya çalışırken aslında kendilerini kaybettiklerini söyler. Özne, kendi değerlerini ve duygularını koruma mücadelesini dile getirir. Geçmişe duyulan özlemini ve mevcut durumun getirdiği hayal kırıklığını anlatır.

“Ne Kadar Geç Kalsak da Kıyamete Yetiyeceğiz” metninde anlatıcı iç dünyasını ve toplumsal gözlemlerini aktarır. Betimlemelerle zenginleştirilen metin, insanın şehirle olan ilişkisini ve varoluşsal kaygılarını dile getirir. Bıkkınlık, toplumsal eleştiriler ve varoluşsal sorgulamalar, denemenin ana temasını oluşturur. “İnsan içine sığamadığı bir şehrin hem her köşesinde oluyor hem hiçbir yerinde.”¹³⁴ cümlesinde kendini sıkışmış, bunalmış ve yersiz hissettiğini anlatır. Yoksulluk, adaletsizlik ve eşitsizlik gibi konulara değinerek toplumun genel yapısını ve bu yapının birey üzerindeki etkilerini eleştirir.

¹³⁴ Parlak, a.g.e., s. 61.

“Yaşadığım Bunca Yıl” metninde özne, geçmişin muhasebesini, yaşamın zorluklarını, hayal kırıklıklarını ve iç çatışmalarını ele alır. “Kiralık bir katile benziyordu hayat.” ifadesi, öznenin yaşamı boyunca karşılaştığı zorlukları özetler. Mecazî anlatımın yoğun olduğu metin duygusal konuları ele alır. “Yere düşmüş yaprakların, bir kızın defterleri arasında saklanan çiçeklerden alacaklı olduğunu bana çarpım tablosu öğretti.”¹³⁵ ifadesindeki gibi anlam yoğunluğu fazla olan cümlelere yer vererek okuyucuyu kendi deneyimlerinin tanığı yapar.

“Bir Ah’ın Uzatacağı Ayakları Yoktur” başlıklı denemede anlatıcı, yalnızlık, çocukluk anıları, yoksulluk ve hayatta kalma mücadelesi gibi konuları ele alır. Kişisel anıları ve gözlemleri üzerinden evrensel duygulara değinir. Bu duyguların ve anıların insan ruhunu nasıl etkilediğini dile getirir. Yolda olmayı ve yolun zorluklarına katlanmayı anlatır. Yalnız bir ağacın bile yangınla başa çıkabileceğini fakat bir insanın acısıyla başa çıkmasının zor olduğunu savunur. “Gidecek yeri olmayanların kaldıkları yerde mutlu olduğu görülmemiştir” ifadesi denemenin en anlamlı cümlesidir. Deneme sanki bu duyguyu dile getirmek için yazıldığını hissettirir. Köksüzlüğün getirdiği duygusal yükü anlatır.

“Bıraksalar Sefer Tasımla Yoluma Gidecektim” hikâye unsurları ağır basan bir metindir. Özne, geçmişe dair anıları, aile içinde yaşanan gündelik olayları gözlemleyen bir çocuktur. Toplumdaki kadın-erkek ilişkilerini, ekonomik sıkıntıları ve aile bireylerinin sorumlulukları ele alır. Özne, yaşadığı bir düğün hazırlığından bahsederken, yoksullukla mücadele eden bir ailenin yaşadığı sıkıntıları ve bu süreçte kadınların üzerindeki baskıları gelenekler üzerinden aktarır. Ablasının evlilik hazırlıkları, evdeki telaş, televizyonda izlenen dizilere dair öznenin kişisel yorumları bu anıların merkezinde yer alır. Özne toplumsal normlar ve kadınların geleneksel rollerine yönelik eleştirilerde bulunur. Aysel Teyze’nin evdeki televizyon eski geleneklerle modern hayatın çatışmasını sembolize eder. Metindeki anlatım çoğunlukla “geriye dönük” bir tarzda ilerler, bu da öznenin geçmişle bugün karşılaştırmasını mümkün kılar. Betimlemelerde detaylara yer vermesi anlatılan olayların okurların gözünde canlanmasını sağlar.

“İçinde Kahramanlık Geçmeyen Bir Askerlik Hatırası” başlığına sahip metinde özne, askerlik anılarını ve tuttuğu bir nöbeti anlatır. Sabahın erken saatlerinde bir kulübede bulunan özne, zihninin dağınık olduğunu ve askerlik görevinin ruhunda

¹³⁵ Parlak, a.g.e., s. 77.

yarattığı karmaşayı dile getirir. Nöbet sırasında yanındaki diğer askerlerin de aynı hisleri yaşadığını düşünen özne, zihninin sürekli geçmişe takılı kaldığını ve hayal dünyasına kaydığını fark eder. Sabah nöbeti, özneyi çocukluğuna götürürken, askerlik boyunca yaşadığı ruhsal çöküşü hissettirir. Özne, bu süreçte kendini Tanrı'dan uzaklaşmış ve içsel olarak kopmuş hisseder. Nöbet sırasında yaşadığı karamsarlık ve yabancılaşma duyguları, askerlik deneyiminin ruhsal olarak ne denli yıpratıcı olduğunu gözler önüne serer. Bu ruhsal çöküş, annesinin beklentilerini karşılayamama ve kendi iç dünyasında yaşadığı çelişkilerle derinleşir. Metin, oldukça melankolik ve yoğun bir iç çözümleme içerir. Şiirsel bir üslup hakimdir. Özne içsel karışıklığını ve melankolisini betimlemek için metaforlar ve mecazları fazlaca kullanır. Bu da metnin dilini oldukça zengin hâle getirir. Metindeki cümlelerin uzunluğu ve karmaşıklığı, öznenin zihninin dağınıklığını ve iç çatışmalarını yansıtır niteliktedir.

5.2.1. Dil ve Anlatım

Yalnızlığın İcadı 1984, Bülent Parlak'ın duygu dünyasının en net anlaşıldığı eserdir. Dilinde içsel bir arayış ve kendini anlama çabasının yansımaları yer alır. Çoğu anlatısını kendi yaşantısında deneyimlediği hislerle kurgular. Eserde tercih ettiği samimi dil okuyucuya, yazarın hayatı hakkında ipuçları verir. Bu da eserin anlatım yöntemini kuvvetlendirmenin yanı sıra okurla yazar arasında bir bağ kurulmasını kolaylaştırır.

Parlak'ın denemeleri bir şairin kaleminden çıktığı belli olan satırlardan oluşur. Sözlerini şiirin sınırında söyler. Tuba Yavuz “Yalnızlığın İcadı Ekseninde Bir Şair Portresi” başlıklı yazıda eserin şiirsel dile sahip olduğu kanaatindedir: “Onu şiirleriyle tanıyan okuru şaşırtmayan iç dökümleri, iç çekimleridir. Her satırında buram buram şiir rüzgârı eser. Bir kucak dolusu mısraı alıp bu kitaba serpivermiştir. Açık, duru, hafif dil örgüsü ile yazılmasına karşın okurun içine nasıl böyle közler serper? O da Bülent Parlak'ın dil mahareti olsa gerek.”¹³⁶ yorumunda bulunur.

Şiirlerinde görmeye alışık olduğumuz sakın ama hırçın anlatıcı denemelerde de ön plandadır. Bu anlatıcı kendini duygusal yönü ağır basan cümlelerle ifade ederken mecaz, imge sembolleri yoğun olarak kullanır. Aşağıda yer alan satırlarda bunların örnekleri yer almaktadır.

¹³⁶ <https://www.kitaphaber.com.tr/yalnizligin-icadi-ekseninde-bir-sair-portresi-k3970.html> Erişim Tarihi: 04.04.2021).

“En çok kıyameti ertelerdim, onu gördüğüm vakit.”¹³⁷

“İliği açılmamış sırlar ilişmeye başlıyordu. Zaman ilerledikçe kendimle bahse girdiğim hususlarda yanılmadığımı anlıyordum.”¹³⁸

“Tanrılaşan kulların kibirlerine siper ediyorum kendimi. Ve diyorum ki kendime içi tanrılaşmaya meraklı olanların yüzüne yağmur fayda etmez.”¹³⁹

“Çocukların derin uykularına karışıyorum. Yeryüzüne sükûnetle bırakılmış kaygının bende esâmesi dahi okunmuyor.”¹⁴⁰

“Sokaklardan topladığım ıslık telaşın mezarı oluyor bende.”¹⁴¹

Parlak, metninde kullandığı mecazlar ve sembollerle düşüncelerini daha derin ve etkili bir şekilde aktarmayı amaçlamıştır. Deneme türünde özgün bir anlatım tarzı oluşturmak istediği belirgindir. Örneklerini verdiğimiz cümlelerde yer alan mecaz ve semboller de özgün anlatımına katkıda bulunacak şekilde tasarlanmıştır.

Denemelerde anlatımın etkili kullanılması için kullanılan diğer bir unsur da betimleyici anlatımdır.

“Tam karşımda yaşlanmayı titizlikle yerine getirmiş kadın, yemek için bekliyordu. İki torunu, bir gelini ve sırtını dayadığı oğlu da masadaydı. Garsonların mutfaktan çıkarken kendi aralarında yaptıkları fısıldamalarıyla kadının sessizliğinden başka dikkat çekecek bir kıpırtıya rastlanmıyordu. Eğer dikkat etmek ile karşılaşmışsınız başka görüntüler, başka kıpırtılar ya da başka güzellikler ancak asgarî ücret hükmündedir. Garsonlar, tüm günün yorgunluğunu yürürken adımlarından çıkarıyordu. Asık suratlarıyla masanın üstüne tabakları bırakırken zoraki nezaket dolu konuşmaları ile yaşlı kadının torunlarına ilgisi birbirine çok benziyordu. Garsonlar ve sandalyeye iliştirilmiş anneler demek ki bazen aynı hisleri yaşıyor.”¹⁴²

Eserde betimlemeler örnekte yer aldığı gibi okuyucunun, yazarın hissettiği duyguları daha iyi anlamasını olanak sunar. Metnin akıcılığını sağlayan, bağlam hakkında bilgi veren bir görev üstlenmiştir.

Parlak, denemelerde iç monoloğu ve retorik soruları sıkça kullanmıştır. Deneme türü ile oldukça uyumlu bir yönü olan monologlar duygu geçişlerini yansıtmaktadır:

“İnsan içine sığamadığı bir şehrin neresinde olur ki?”

¹³⁷ Parlak, a.g.e., s. 73.

¹³⁸ Parlak, a.g.e., s. 82.

¹³⁹ Parlak, a.g.e., s. 86.

¹⁴⁰ Parlak, a.g.e., s. 86

¹⁴¹ Parlak, a.g.e., s. 86

¹⁴² Parlak, a.g.e., s. 70.

“Bu şehrin neresindeyiz?”¹⁴³

Metinde sorular ise okuyucuyu düşündürmek ve yazarın sorgulamalarını derinleştirmek için tercih edilmiştir.

Metinlerin anlatımında kullanılan bir diğer unsur ironi ve eleştiridir:

“Takım elbiseme bakınca beni patron zanneden dilencilere taksitlerimi hissettirmedim.”¹⁴⁴

“Torpil bazen hiç ummadığımız kısalıkta bir müdür, çarpık bacaklı bir kadın, göbeği kendinden önce yola düşen tıknaz bir patron, lise mezunu bir memur olabilir. Hatta torpil kartvizit bile olabilir.”¹⁴⁵

Parlak, toplumsal eleştirilerini ironi ve mizahla süsleyerek, okuyucunun dikkatini çekmeyi ve düşündürmeyi amaçlamıştır.

¹⁴³ Parlak, a.g.e., s. 61.

¹⁴⁴ Parlak, a.g.e., s. 62.

¹⁴⁵ Parlak, a.g.e., s. 95.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bülent Parlak'ın, edebiyat dünyasına girişı 2005 yılı itibariyle Dergâh Dergisinde şiirinin yayımlanması ile gerçekleşir. İlk şiirlerin kitaplaşması 2010 yılında “*Sevgili Huzursuzluğum*” adlı ilk eserinin yayımlanmasıyla olur. “*Sevgili Huzursuzluğum*”da yer alan şiirler, “ölüm, yalnızlık/kimsesizlik, yaşamak sıkıntısı, anne/baba, başkaldırı ve aşk” temaları çevresinde şekillenir. Metinlerin büyük bir kısmı “ben”in iç dünyasını yansıtır. Bu şiirlerde hayatın içinden görüntüler sunulurken duygulanımın ön plandadır. Parlak'ın en yoğun anlatımlı eseri “*Sevgili Huzursuzluğum*”dur. Hissedilen en yoğun duygu ise aşktır. Şiirler genellikle aşkın çok yönlü doğasını ele alır. Aşkın hem güzelliklerini hem de içsel zorluklarını yansıtır. Romantik ilişkiler, ayrılık acısı ve özlem üzerinden kurgulanır. Kitabın adından da anlaşılacağı üzere eserde yer alan şiirlerin çoğu kişisel mücadeleler, varoluşla ilgili sorgulamalar ve huzursuzluğunun farkında olup bu hissi kanıksamış bireyin iç dünyasını yansıtır. Hayat, ölüm ve insan varoluşu hakkındaki felsefi soruları sürekli gündemde tutar. Eserde kişisel ve içe dönük temalar ağır bassa da Parlak, daha geniş sosyal ve politik meselelere de değinir. Toplumsal normlar ve adaletsizlik eleştirilir. Kent manzaraları ve gündelik nesneler şiirde mutlaka yer bulmuştur. Yoğun imgelem ve sembolizm kullanımı, şiirlerin hissedilme gücünü artırır. Ele aldığı temaların derinliğine karşın, şairin, genellikle anlaşılır bir dil kullandığı saptanmıştır. Şiirlerinin lirik kalitesi dikkat çekici olmanın yanında müzikal ve ritimli bir söyleyişe sahiptir. Okuyucuları onunla birlikte düşünmeye, hissetmeye ve sorgulamaya davet eder.

“*Ricakeş*” 2014 yılında basılan ikinci şiir kitabıdır. Bireyin arzuları, istekleri ve iç yolculuğu üzerine derinlemesine bir sorgulama alanı açar. Bülent Parlak'ın bu eseri, ilk şiiri kitabından farklı olarak okuyuculara daha net görünümeler sunar. Melankolik ve düşünsel yönü daha belirgin olan eser, bireyin iç dünyasının yanı sıra toplumsal olaylara ilişkin de derinlemesine düşündürmeyi amaçlar. Eser ismiyle zıtlık oluşturan birçok ifadeyi ve düşünceyi barındırır. Rica etmeyen iğneleyici ve eleştirel bir bakış açısı hâkimdir. İnsan olmanın kişisel ve evrensel boyuttaki zorlukları ve arzuların peşinden gitmenin getirdiği sıkıntıları/engelleri anlatır. Şiirler, okuyucuyu varoluşsal sorularla yüzleşmeye davet eder. Bireyin yaşamının anlamı, varoluşunun amacı ve insanın evrendeki yeri gibi derin temalar yer alır. Şair; doğa ve insan ilişkisi üzerine sıklıkla eğilir. Parlak, doğayı bir metafor olarak kullanmıştır. Bireyin iç dünyasını ve duygusal hallerini bu metaforlarla betimler. Eserde en yoğun işlenen tema ise tarihsel perspektifle işlenen toplumsal eleştirilerdir. Toplumun çarpıklıkları, adaletsizlikler ve bireyin bunlar

karşısındaki mücadelesi üzerine derinlemesine düşünceler sunar. Şair, okuru kendi iç dünyasına doğru keşfe çıkarır ve bu süreçte karşılaşılan duygusal zorlukları aktarır. Eserde kullanılan söz sanatları ve metaforlarla Parlak, okuruyla arasında derin bir bağ kurar.

“*Ricakeş*”in dört yıl ardından “*Her Şey İçin Çok Geç*” yayımlanır. Dil anlamında Parlak’ın şair kimliğinin perçinlendiği, kendine has üslubunun ve karakteristik öğelerinin iyice belirginleştiği eserdir. Zihniyet ve tema olarak farklı konuları içermez. Bireyin varoluşsal sorgulamalarını, toplum eleştirilerini ve iç çatışmalarını etkileyici bir şekilde ele alır. Parlak, zamanın hızla geçişini, kaybedilen fırsatları ve geri döndürülemezlik hissini yoğun bir şekilde işler. Bu temalarla, yaşamın geçiciliği ve kaçınılmaz sonu hakkında düşünme fırsatı sunar. Okuyucunun kendi hayatını sorgulamasına ve iç hesaplaşma yaşamasına yol açar. Alınan yanlış kararlar ve bunların getirdiği duygusal yüklere değinir. Toplumun dayatmaları üzerinde durur. Bireyin bu dayatmalar içindeki sıkışmışlık hissini derinlemesine işler. Bu yolla, okuyuculara toplumsal farkındalık kazandırmayı amaçlar. Yaşamın amacı, bireyin dünyadaki yeri gibi sorular eserin merkezinde yer alır. Bireyin iç dünyasındaki karanlık ve yalnız ânları betimler. Bu duygular, eserin genel atmosferini belirlemenin yanı sıra okuyucuyu bir duygusal yolculuğa çıkarır.

“*Yalnızlığın İcadı 1984*”, deneme türünde yazılmış bir eserdir. 2012 yılında basılır. Parlak, insanın yalnızlık deneyimini, modern dünyanın getirdiği toplumsal ve bireysel dönüşümleri inceler. Yazar babasının ölümüyle başlattığı kendi yalnızlığını farklı açılardan ele alır. Yalnızlığın sadece fiziksel bir durum olmadığını, aynı zamanda zihinsel ve duygusal bir süreç olduğunu dile getirir. Yalnızlığı bireyin kendiyi yüzleşmesi ve kendini keşfetmesi için bir araç olarak kullanır. Modern dünyanın getirdiği hızlı yaşam tarzı, teknoloji bağımlılığı ve bireyselleşmenin artması gibi konulara dair denemeler bulunur. Parlak, modern toplumun bireyler üzerindeki sosyal ve psikolojik etkilerini de irdeler. Bireyin iç yolculuğunu ve kendini keşfetme sürecini de detaylı bir şekilde işler. Eserde, düşündürücü ve sorgulayıcı bir üslup hâkimdir. Okuyucuyu, kendi yalnızlık deneyimleri üzerine derinlemesine düşünmeye davet eder. Bir şairin kaleminden çıktığına dair kuvvetli ipuçları bulunan denemelerin çoğunda şiirsel söyleyiş hakimdir. Paragraflar arasına mısralar yerleştirip deneme ve şiir arasında bir tarz yakalar. Konular karmaşık ve zor ifade edilen cinsten olsa da Parlak’ın cümle kuruluşları anlaşılır ve yalındır. Hem şiir

hem otobiyografik öğeler bulunan esere okur, kendini yabancı hissetmeden kolayca bağ kurarak ve şiirin ipuçlarını takip etme hevesiyle dâhil olur.

Parlak, 2008 yılında küçük bir arkadaş grubuyla İzdiham Dergisini kurar. Dergiyi başta internet dergiciliği üzerinden devam ettirse de bir süre sonra basılı dergi olarak çıkarmaya karar verir. Şairin, derginin her sayısında bir şiiri yayımlanır. Bu şiirlerin çoğunu daha evvel kitaplarında yayımlanan şiirlerden seçer. Eserlerinin hiçbirinde yer almadığı halde İzdiham Dergisinde yayımlanan altı şiir tespit ettik. Bu tespiti; derginin on altıncı sayısı ile elli dördüncü sayısını (son sayı) kontrol ederek ulaştık. Şairin yarım kalan son şiiri de derginin son sayısında eksik haliyle okurla buluşturulmuştur. Derginin bir okul görevi görmüştür. Bu özeliğiyle derginin güncel edebiyatımız için önemli bir konuma sahip olduğunu saptadık. Dergide yazan yazarlar bizzat Parlak'ın tanıştığı ve eser talep ettiği isimlerdir: Mustafa Kutlu, Kemal Sayar, Ali Ayçıl, Ali Lidar ve Tarık Tufan gibi yazarlar derginin belirli sayılarında yer almış isimlerdir. “Üzül Üzülmeyenler Alçaktır”, “Sayın Ulaştırma Bakanım: Kavuşamıyoruz”, “Mezarlıktan Korkanın Sevdığı Ölmemiştir”, “Aklımız Yok Deliremiyoruz” ve “Hepimiz Ölecek Yaştayız” gibi çarpıcı ve düşündürücü başlıklar ile son dönem dergileri arasında hatırı sayılır bir okur kitlesine ulaşan dergi Bülent Parlak'ın eserlerinden daha çok titizlendiği bir öneme sahiptir.

Bu değerlendirmelerle saptadığımız husus şudur ki ilk kitabından son eserine, derginin kapağından içeriğine kadar Parlak'ın elinin değdiği her ürün; ağırlıklı olarak “ben”in perspektifinden dış dünyayı gözlemleyen yapıdadır. Toplumun ve bireyin faydasına olan konuşan/öğreten/farkındalık yaratan ve dikkat çekmeyi amaçlayan muhalif bir kimlik ortaya koyar. Parlak, eserlerinin tümünü ortak bir duygu çevresinde kurgular. Onun hem şiirlerine hem dergisine hâkim olan ironik dili eserlerindeki ortak duyguyu destekleyip daha etkili hâle getirir. Eserlerindeki konuların paydaş başlıklar altında değerlendirilmesi bu sebeptendir. Üstelik eserde temanın değişmesi bu ortak hissin duyumsanmasına etki etmez. Her konuyu kendi duygu dünyasına ait cümle kalıplarıyla ve yoğun anlamlı imgelerle sunmaya özen gösterir.

Bülent Parlak'ın hayatından ve eserlerinden yola çıkarak elde ettiğimiz bulgularla onun güncel şiirimizde nasıl bir yerde durduğuna ve eserlerinin temsil ettiği değerlere dair şu çıkarımlara ulaştık: İçerisinde yaşadığımız modern çağın olumsuz koşullarında, şiir yazmak, geçmiş dönemlere kıyasla pek çok farklı zorluk ve meydan okumayı beraberinde getirmektedir. Teknolojik gelişmelerle birlikte artan sosyal medya kullanımı ve bunun yanı sıra hızlı yaşam temposu içindeki insanlar ve onların günden güne

toplumsal sorunları; modern çağın şairlerini hem psikolojik hem de edebi açılardan etkilemektedir. Parlak da tıpkı diğer herkes gibi bu çağın getirdiği günlük hayatın stresi ve baskılılarıyla sık sık karşı karşıya kalmış iş, aile ve sosyal yaşamın talepleri arasında sıkışmıştır. Yaratıcı süreç için gerekli olan iç huzuru bulmakta zorlanmıştır. Sürekli çevrimiçi bulunma hâli beraberinde bilgi bombardımanına tutulmayı ve zihin yorgunluğunu getirmektedir. Şairin hayatından, üretkenlikteki ruh halinden bu zihinsel yorgunluğun yaratıcılığını olumsuz etkilediği çıkarımına ulaşmaktayız. Ayrıca, modern toplumda sanatın değersizleştirilmesi ve ekonomik kaygıların artması gibi etmenler; tıpkı diğer şairler gibi Parlak'ın da kendisini ifade etmek için yeterli motivasyonu zaman zaman bulamamasına neden olmuştur. Bülent Parlak, için şiir yazmak, geleneksel kalıpların ötesine geçme gerekliliğini ortaya çıkarır. Teknoloji ve dijital medya, yeni ifade biçimleri ve dil oyunlarına olanak tanırken, aynı zamanda geleneksel edebiyat ve şiir formlarının geçerliliğini sorguladır. Parlak'a göre edebiyatçı/şair okuyucuların dikkatini çekmek için daha yaratıcı ve yenilikçi olmak zorundadır. Her kesimden insanı ilgilendiren konular herkesin anlayabileceği türden metinlerle dile getirilmedi. Fakat sıradanlıktan uzak durarak dağınık zihinlerin ve dikkatlerin göz ardı edilmediği şekilde ortaya konulmalıdır. Parlak kendisini de etkileyen çağımızın olumsuz koşullarından yeri geldikçe bahseder. Görmezden gelinmesi taraftarı değildir. Fakat sürekli çağın bahane edilmesine de karşı çıkar. Çünkü kendisi zor da olsa olumsuz koşulları şiiri için ilham kaynağı haline getirmiştir. Parlak'ın hissettiği duygusal yük ve iç çatışmalarına rağmen toplumsal adaletsizlikler, çevresel felaketler veya kişisel krizler, derin ve etkileyici mısralarının doğmasını sağlamıştır. Şair, bu karmaşık ve çalkantılı dünyada, kendisini ifade etmenin ve sanatını sürdürebilmenin yolunu bulmayı seçmiştir.

Parlak'ın kendi yazın hayatıyla ilgili sarf ettiği şu ifadeler tespitimizi güçlendirir:

“Bütün bu hengâme, bütün bu çaba, bütün bu yayım kanalları ister matbu olsun ister dijital olsun hiç önemli değil. Aslında hepimiz daha iyi ölmek için bunları yapıyoruz. Yaptığımız esas şey şu; Tarkovski de diyor ya; ‘sanatın asıl amacı insanı ölüme hazırlamaktır’ ben bütün bunların daha güzel ölmek için olduğunu düşünüyorum.”

Sanatının amacını daha anlamlı bir ölüme ulaşmak olarak dile getiren Parlak, bütün eserlerinde insanın aradığı anlam arayışını ölümla temize çekmeye çalışır. Modern çağın tüm yapaylığı, kofluğu karşısında ölümün varlığını hatırlamak ve hatırlatmak onun bütün yazı motivasyonunu özetler. Şair bu yapay ve sanal dünyada ulvi gördüğü aşk/sevgi ve toplumlumu güçlü tutan değerler uğruna mücadelecî bir ruhla eserlerini üretmiştir.

KAYNAKÇA

- AKAR, Mustafa. Youtube. 17 Ocak 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=cpR-A5N1cNc>.
- AKIN, Hüseyin. “Sanki Dünyaya Damatlık Beğenmeye Gelmişti”, *Hisdüşüm Dergisi*, Sayı, 16, 2023.
- AKSAN, Doğan. *Şiir Dili ve Türk Şiir Dilbilim Açısından Bakış*, Bilgi Yayınları, İstanbul, 2013.
- AKTAŞ, Şerif. *Şiir Tahlili, Teori, Uygulama*. Akçağ Yayınları, Ankara, 2019.
- APAÇIK, Cihat. *Independet Türkçe*. 22 Nisan 2022. <https://www.indyturk.com/node/501026/k%C3%BClt%C3%BCr/dostlar%C4%B1na-sorduk->
- APARI, Saadet Firdevf. *Anadolu Ajansı*. 21 Mart 2021. <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/sair-bulent-parlak-o-siir-yayinlanmasaydi-ben-hic-siir-yazamazdim/2183123#>.
- ATAÇ, Nurullah. *Karalama Defteri*. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2023.
- BAKIR, Sinan. “Modern Türk Şiirinde 2000’li Yıllar: 2000’ler Şiiri”, *Türkbilgi*, Cilt, 2022 Sayı: 43, 2022, ss.187 - 216.
- BARAN, Erdal. “Bülent Parlak Şiirleri ve Düzyazıları”, *Türk Dili*, 2022, ss. 76-81.
- BEHRAMOĞLU, Ataol. *Türk Şiirinde Modernleşme Evreleri*. Litera, 2012.
- CEYLAN, Sulhi. *Edebifikir.com*. 10 Ocak 2022. Sulhi Ceylan, Bir Dostu Anlatmak: Bülent Parlak, 2022, <https://edebifikir.com/deneme/bir-dostu-bulent-parlakin-anlatmak.html>.
- ÇETİN, Nurullah. “Deneme Türü”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 135, 2005, Ankara.
- ÇETİŞLİ, İsmail. *Metin Tahlillerine Giriş/1 Şiir*. Akçağ Yayınları, Ankara, 2004.
- ÇOLAKER, İsa. “Hepimiz Ölecek Yaşayız”, *Hisdüşüm Dergisi*, ss. 24, 2023.
- DALMAN, Sancar. *Vevedebiyat.com*. 16 Ekim 2012. https://www.youtube.com/results?search_query=yaln%C4%B1z%C4%B1%C4%9F%C4%B1n+icad%C4%B1
- DURAN, Kübra Nur. Youtube. 13 Aralık 2015. <https://www.youtube.com/watch?v=TX6vd1BRA1g&t=478s>.
- EKİCİ, Ayşe. “Şiiri Görmek: Somut Şiir ve Görsel Şiir”, 3. *International Culture, Art And Literature Congress*, 2021.
- ERHAN, Ahmet. *Burada Gömülüdür, Bütün Şiirleri 1.Cilt*. Kırmızı Kedi Yayınları, İstanbul, 2019.
- GÖNÜLER, Yağız. *Ruhunakitap.com*. 23 Temmuz 2014. Yağız Gönüler, 22 Aralık 2014 Pazartesi, Sevgili Huzursuzluğumuz, Ricakeş Olursa, <https://ruhunakitap.blogspot.com/2014/12/>.
- GÜLER, Abdülhamit. *Kitap Kokusu Programı*. 17 9 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=kQL8w617xK8>.
- HARMANCI, Abdullah. “Bülent Parlak’la Bir Gün”, *Hisdüşüm Dergisi*, ss. 9, 2023.
- HİSDÜŞÜM DERGİSİ, “Bülent Parlak Özel Sayı”, *Hisdüşüm Dergisi*, ss. 1-30, 2023.
- KAPLAN, Mehmet. *Tanzimattan Cumhuriyete Şiir Tahlilleri 1*. Dergah Yayınları, İstanbul, 2020.
- KARATAŞ, Berat. “Zamanla Arası Olmayan Adam” *Hisdüşüm Dergisi*, ss. 26, 2023.
- KARATAŞ, Turan. “Erken Giden Bülent İçin”, *Hisdüşüm Dergisi*, ss. 11, 2023.
- KEÇELİ, Beyazıt Bestami. Youtube. 18 Aralık 2018. <https://www.youtube.com/watch?v=xFMi2ZvnbGU&t=97s>.
- KESEN, Gözde. *Flaş İstanbul*. 2 Ocak 2014. <https://www.flashistanbul.com.tr/sair-bulent-parlak-ile-istanbul-uzerine/834/>.
- KUTLU, Mustafa. *Sel Gider Kum Kalır*. Dergah Yayınları, İstanbul, 2022.
- MİLLİ, GAZETE. *milligazete.com*. 26 Haziran 2015. <https://www.milligazete.com.tr/haber/1145752/siir-zaten-huzursuz-insanlarin-isidir> (erişildi: Mart 6, 2024).

- PARLAK, Bülent. *Haber 7*. 14 Kasım 2017. <https://www.haber7.com/yazarlar/bulent-parlak/1117523-mustafa-kutlunun-masasi>.
- . *Her Şey İçin Çok Geç*. İzdiham Yayınları, İstanbul, 2018.
- . *Ricakeş*. İzdiham Yayınları, İstanbul, 2014.
- . *Sevgili Huzursuzluğum*. İzdiham Yayınları, İstanbul, 2014.
- . *Yalnızlığın İcadı (1984)*. İzdiham Yayınları, İstanbul, 2015.
- TOPRAK, Mustafa. *TRT*. 3 Ağustos 2015. https://www.youtube.com/watch?v=MxeWf_ubak8, (Erişim Tarihi: 03.08.2015.).
- . *Youtube*. 22 Şubat 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=eooxTTqgzV0>.
- TOPTAŞ, Hasan Ali. *Yalnızlıklar*. Everest Yayınları, İstanbul, 2019.
- TURABOĞLU, Selva. *Youtube*. 7 Ekim 2021. <https://www.youtube.com/watch?v=10j3lg57j0A>.
- UÇURUM, Mustafa. “Ölümü Çağırın Şair”, *Hisdişüm Dergisi*, ss. 15, 2023.
- VARELCİ, İbrahim. *İzdiham.com*. 12 Kasım 2018. <https://www.izdiham.com/her-sey-icin-cok-gec-bir-bulent-parlak-siiri/>.
- YAVUZ, Tuba. *www.kitaphaber.com.tr*. 4 Nisan 2021. <https://www.kitaphaber.com.tr/yalnizligin-icadi-ekseninde-bir-sair-portresi-k3970.html>.
- YAZGIÇ, Suavi Kemal. *Tyb.org.tr*. 19 Ocak 2019. Suavi Kemal Yazgıç, <https://www.tyb.org.tr/suavi-kemal-yazgic-nicin-her-sey-icin-cok-gec-bulent-parlak-siiri-uzerine-bir-incelem-57263h.htm>.

EKLER

Ek 1: Resimlerle Bülent Parlak



Bülent Parlak-2015



izdiham





2000 Haziran- Kızı Yaren'in Doğduğu İlk Günler





2015 Yılı Kızı Yaren Parlak İle



2003 yılı





ORTADOĞU'DA SİRADAN BİR CİNAYET

Seni kursuna dizeleler
Bir çocuk cesedini sektirirler ayaklarında
Hayat zamansız bir ölümdür Ortadoğu'da

Göster kulan açık bir yara ve
Sığıncular halay getiren ganimetin basında
Döşmek, pismen olmanın yarısıdır Ortadoğu'da

Her seji enlemin sanmanın
Dudaktan esirgelediği o çelimsiz gülüş
Anne! Ne yaman yalnızız
Tek kısıllık ağıllar destan olur Ortadoğu'da

Göğsüne kıvrılıp yatar bir seğül
Ah! Dedim, kaburgama çarpan göz neredir
Sebahlar aulya geç kalır Ortadoğu'da

Bir tayan gözlerine sinmiş yorgunluk
Kursun tükürür bir tüfek
Gülmek yokmaz hiçbir kahkahaya
Özgürlük, bir organ mafyasıdır Ortadoğu'da

Sığılmadıklarını sessizliğe emanet eder bir kadın
Nesil de büyüüp buluşmuştur kendi yayıyla
Eksik kalmak bir alışkanlıktır Ortadoğu'da

Kimseye eyvallahı olmayan bir kurgunluk bendeki
Ne unutulur, ne hatırlanabilir
Babalar, ağlamanın başka bir yolunu dener Ortadoğu'da

Şimdi kim sığılacak yapıtlara sonbaharın geldiğini
Kar üşür kimse inamaz elleri olacağına
Tutunuk gönelir yitirilmiş bir dalgınlık Ortadoğu'da

Bir yolu ortadoğuya girer, uşmaya uşayan kollar
Kıyaset göçek yüzünü gösterir kıvrımında bir yalınla
Derin bir mütefekkir kabullenmek Ortadoğu'da

Costıyla gittiğim her yerden
Elimi tel örgüler sürerek geri döndüm
Döndüm ve kalmadığım yerden devam ettim
Herkesin özlediği bir uzak vardır
Ortadoğuda.

Bülent Parlak

Post M
Şubat 2021

izdiham

Hepimiz ölecek yazıyoruz



Şairin kendi el yazısıyla dergide yayımlanan şiiri-2021 yılı.

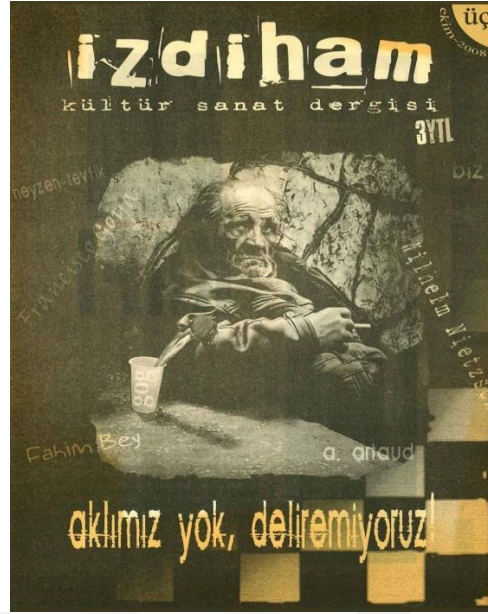




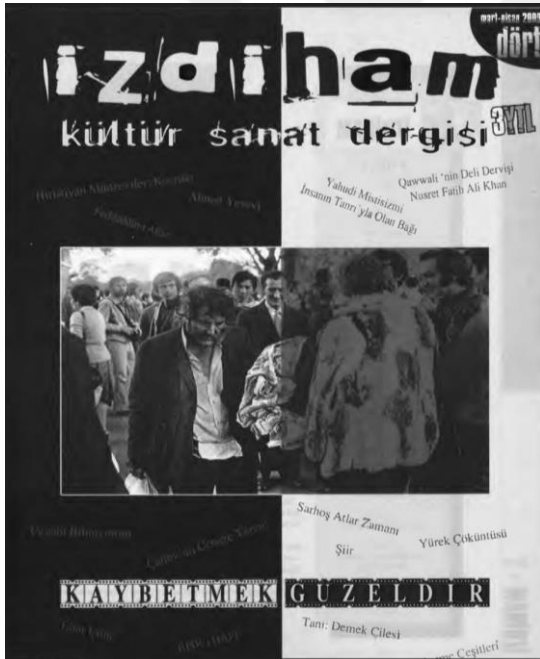
İstanbul Sirkeci Dergi Fuarı



Kitap Fuarı Sonrası Dostlarıyla.



İzdiham Dergisinin İlk Sayı Kapakları.





Yakın Arkadaşı Eyüp Yılmaz İle.



